ASKERÎ TARİH BELGELERİ

Dergisi

Ocak 1992 Yıl 41 Sayı 93

Gnkur. Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Bşk.

TARİH YAZMAK, TARİH YAPMAK KADAR MÜHİMDİR. YAZAN, YAPANA SADIK KALMAZSA, DEĞİŞMEYEN HAKİKAT İNSANLIĞI ŞAŞIRTACAK BİR MAHİYET ALIR.

ATATÜRK

ASKERÎ TARİH BELGELERİ *Dergisi*

Ocak 1992 Yıl 41 Sayı 93

YUNANLILAR TARAFINDAN ÖLDÜRÜLEN TÜRK KÖYLÜLERİ

Gnkur. Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Bşk.

ANKARA
Genelkurmay Basımevi
1992

GENELKURMAY BASIMEVİ
YAYIN NUMARASI : '91/89

ÖNSÖZ

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivi'ndeki belgelerden derlenip oluşturulan ve özellikle 1919-1922 yıllarına rastlayan işgal günlerinde, Yunanlıların; Batı Anadolu'daki çocuk, kadın ve ihtiyarlardan oluşan korumasız Türk insanına ve kutsal değerlere yönelik, insanlık dışı tutum ve davranışlarıyla yakma, yıkma, cinayet ve ırza geçip öldürmeye varıncaya kadar nice eylemlerini sergileyerek belgelerle kanıtlayan ve salt Batı Anadolu'daki "Yunan Mezalimi"ni içeren ve iki yıldan beri üzerinde çalışılan Askerî Tarih Belgeleri Dergisi - Sayı 93'ü de yayınlamış bulunuyoruz.

Daha önce yayımladığımız 81, 83, 85 ve 86 numaralı Askeri Tarih Belgeleri Dergisi özel sayılarını, yine Anadolu insanına yönelik "Ermeni Mezalimi"ne ayırmış ve anılan dergiler İngilizce ve Fransızca başta olmak üzere birçok yabancı dillere çevirilip, dünyanın önemli kültür merkezlerine dağıtılmıştı.

Her zaman belirttiğimiz gibi çalışmalarımızı sürdürürken benimsediğimiz ana ilke, kuşkusuz geçmişte kalan kin ve düşmanlıkları tek yanlı ve abartarak gündeme getirmek ve kamu oyunu bu konuya karşı bilinçsiz bir biçimde duyarlı kılmak değildir.

Amacımız; yerli ve yabancı araştırıcılara, uygarlık adına yapılanları ve çoğu kez haksız bir biçimde "barbar" diye nitelendirilmek istenen Türk halkına, yüzyıllardır "uygar" geçinenlerin reva gördüklerini belgelere dayanarak, tarafsız ve bilimsel bir biçimde sunmak ve gerçekleri gözler önüne sermektir.

Bu eser Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivi'ndeki belgelerden seçilerek, Em.Alb.Niyazi ARTAN ve Tarih Uzmanı Nural BOZOĞLU tarafından Türk yazısına çevrilmiş ve Yayım Şubesi tarafından da düzenlenip incelenerek, redaksiyonu yapılıp yayına hazırlanmıştır.

Erdoğan ÖZNAL
Hv. Korgeneral
As.T. ve Str.E.Bşk.

İÇİNDEKİLER

NO. :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2364	20 MAYIS 1919	İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali sırasında 17 nci Kolordu Komutanı olan Nadir Paşa'nın Yunan mezalimi hakkındaki raporu.
2365	20 MAYIS 1919	İzmir'in işgali sırasında Türk halkına karşı Yunanlıların yaptıkları cinayet, yağma ve hakaretlerle ilgili İzmir Jandarma Alay Komutanlığı'nın Jandarma Genel Komutanlığı'na raporu.
2366	20 MAYIS 1919	Denizli Jandarma Tabur Komutanlığı'nın İzmir'in işgali sırasında işlenen Yunan cinayet ve yağmacılığını belgeleyen raporu.
2367	25 MAYIS 1919	İzmir'in işgali sırasında Yunanlıların Türk subay ve erlerine yaptıkları eziyet ve hakaretlere tanık olan bir Havacı Üsteğmen Nihat Efendi'nin Harbiye Nezareti'ne gönderilen raporu.
2368	27 MAYIS 1919	Aydın'ın işgali sırasında Yunan askerlerinin bir yatılı okulda yaptıkları insanlık dışı davranışlar ve yağma hakkında Aydın Lisesi Müdürlüğü'nün raporu.
2369	30 MAYIS 1919	Yunan işgal kuvvetlerince Aydın Merkez Hastanesi önünde asılı duran Kızılay Bayrağı'nı ayaklar altına almak suretiyle yırtıp, yaptıkları hakareti belirten Hastane Başhekimliği'nin 57 nci Tümen Komutanlığı'na sunmuş olduğu rapor.

NO. :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2370	28 HAZİRAN 1919	İzmir'in işgalinde askerî gazinonun yağmalanması, İslam ahalinin yaylım ateşine tutulması gibi olaylara tanık olan tahsildar İsmail'in Aydın Polis Müdürlüğü'ne sunduğu yazısı.
2371	3 TEMMUZ 1919	Aydın civarındaki yerli Rumlar'ın Türk yöneticilerinin kendilerine çok iyi baktıkları hakkındaki, Aydın Yunan işgal kuvveti komutanına gönderdikleri yazı.
2372	3 TEMMUZ 1919	Aydın katliamının tertib, oluşumu ve içerdiği mezalim ve cinayetler hakkında Aydın Merkez Komutanının 57 nci Tümen Komutanlığı'na sunduğu rapor.
2373	7 TEMMUZ 1919	Aydın'ın yakılmasında yangından kurtulmak için dışarı kaçan İslam ahalinin acımasızca öldürülmesi ve benzeri Yunan mezalimi hakkında 57 nci Tümen Komutanlığı'nın 2 nci Ordu Müfettişliği'ne sunulan raporu.
2374	7 TEMMUZ 1919	Aydın'ın yakılması, sivil halkın öldürülmesi ve Aydın Mutasarrıfının, Savcının, Ceza Hâkiminin Yunanlılar tarafından öldürülmesi ve bu arada Aydın katliamı ile ilgili diğer olaylar hakkında 57 nci Tümen Komutanlığı'nın 2 nci Ordu Müfettişliği'ne sunulan raporu.
2375	1 AĞUSTOS 1919	Aydın Muharebesi sırasında Cuma mahallesi ahalisinin katliamı ile ilgili tutanak.

NO. :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2376	7 AĞUSTOS 1919	İzmir mezalimi hakkında tahkikat yapacak olan komisyona verilecek bilgiler hakkında İngiliz irtibat subaylığına gönderilen yazı.
2377	16 AĞUSTOS 1919	Aydın'daki dayanılmaz Yunan mezaliminden kaçan eski Aydın Belediye Reisi'nin izlenimlerini yansıtan 57 nci Tümen Kurmay Başkanının açıklamaları.
2378	19 AĞUSTOS 1919	14 ncü Kolordu bölgesindeki (Bergama, Kınık Ayazment) Yunan mezalimi ile ilgili Kolordu Komutanlığı'nın Harbiye Nezaretine sunulan raporu.
2379	30 AĞUSTOS 1919	Aydın Valiliğinin; İzmir şehri ve çevresinde Yunan askerlerinin Rumlarla birlikte yaptıkları cinayet, hakaret ve soygun olayları hakkında Tahkik Komisyonunda görevli (Türk delegesi) Yarbay Kadri Bey'e yazdığı yazı.
2380	13 EYLÜL 1919	Çine Belediye Başkanlığı'nda toplanan Tahkik Heyeti'nin faaliyetleri ve Tümen Komutanı Albay Şefik, Yörük Ali ve çevre felaketzedelerini dinledikten sonra edindikleri olumlu sonuçlarla ilgili komisyonda görevli Kadri Bey'in izlenimlerini yansıtan raporu.
2381	13 EYLÜL 1919	Yunan askerleri tarafından tecavüz edilen 8 yaşındaki bir kız çocuğunun babasına ait dilekçe, yapılan işlemler ve doktor raporu.
2382	13 EYLÜL 1919	Yunan askerleri tarafından tecavüz edilen bir kız çocuğunun ifadesi.

NO. :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2383	13 EYLÜL 1919	Yunan askerleri tarafından tecavüz edilen bir kızın kardeşinin ifadesi.
2384	22 EYLÜL 1919	Tecavüze uğrayan çocuk olayının Aydın Valiliğince Yarbay Kadri Bey'e bildirilmesi ve Tahkik Heyeti'nin ilgisinin çekilmesi konusunda yazılmış belge.
2385	11 EKİM 1919	Aydın Vilayeti içerisinde Yunan mezaliminin çocuklara kadar yaygınlaştırılmış olduğundan söz edilerek İzmir'in biran önce kurtarılması için Müttefik Devletler katında gerekli girişimlerde bulunulmasını öneren Dışişleri Bakanlığı yazısı.
2386	31 EKİM 1919	İzmir vilayeti dahilinde İslam ahaliye karşı sürdürülen katliamın durdurulması konusunda Heyeti Temsiliye adına Mustafa Kemal imzasıyla Harbiye Nezaretine gönderilen bir yazı.
2387	31 EKİM 1919	Ödemiş, Bergama, Tire ve Salihli kazalarında milli kuvvetlere yardım ettikleri bahanesiyle tutuklanarak işkence edilen beş yüzü aşkın Müslümanın tahliyelerinin sağlanması konusunda bir Heyeti Temsiliye yazısı.
2388	1 KASIM 1919	İzmir'de artmakta olan Yunan mezalimi konusunda Osmanlı Hükümetince girişimlerde bulunulmasını öneren ve Mustafa Kemal imzasıyla Harbiye Nazırı Cemal Paşa'ya hitaben yazılmış bir Heyeti Temsiliye yazısı.

NO. :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2389	29 KASIM 1919	Tahkik Komisyonunun ayrılışının hemen ardından Aydın vilayetinde Yunan mezaliminin yeniden başladığını ve seçimlere engel olunduğunu vurgulayan ve sorumluları ilân eden Mustafa Kemal imzalı bir Heyeti Temsiliye yazısı.
2390	31 OCAK 1920	İtalyan gazetelerinin Yunan mezalimini tahkik eden heyetin raporlarını yayınladığı ve raporda Yunan kumandanlarının suçlandığını belirten bir yazı.
2391	5 KASIM 1920	Yenişehir bölgesinde meydana gelen olaylar ve yapılan mezalimi kapsayan Mutasarrıflık raporu.
2392	6 KASIM 1920	Yenişehir Bölgesi'ndeki Yunan mezalimi ile ilgili Ertuğrul Jandarma Tabur Komutanlığı'nın raporu.
2393	7 KASIM 1920	Yenişehir ve çevre köylerinde işlenen cinayetler, yapılan soygunlar çıkarılan yangınlar ve Kuran-ı Kerim'e hakaretler gibi Yunan fecayiini içeren Askeri Polis Teşkilatının raporu.
2394	9 KASIM 1920	Karamürsel'de meydana gelen soygunlar, katliam, cami ve hatta Kuran'a karşı hakaretler ve benzeri diğer Yunan mezalimini anlatan Kaymakamlık raporu.
2395	25 OCAK 1921	Bilecik'te Yunan mezalimi ve vahşeti hakkında Batı Cephesi Askeri Polis Teşkilatı raporu.
2396	30 OCAK 1921	Yunan askerlerinin geri çekilirken Bozüyük, Söğüt

NO. :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
		kasabalarında yaptıkları gasp, yağma ırza geçme ve benzeri mezalim ve vahşetle ilgili olayları içeren Askeri Polis Teşkilâtı Bozüyük Şube Müdürlüğü'nün Batı Cephesi Komutanlığına sunduğu rapor.
2397	6 ŞUBAT 1921	Çanakkale bölgesindeki Yunan yağmacılık ve işkencelerini bildiren Çanakkale Jandarma Komutanlık raporundan alınan matbu yazılar.
2398	7 NİSAN 1921	Düşmanın terk ettiği yerlerde yaptığı mezalim ve tahribatı tespit ve dünya kamu oyuna duyurmak için tümenlerde kurulacak Tahkik Heyetleri konusunda Batı Cephesi Komutanlığının emri.
2399	8 NİSAN 1921	Bilecik, Söğüt, Bozüyük yangını ve Bilecik Müftüsü dahil olmak üzere şehit edilen Müslüman ahali ve kalanların sefaleti dolayısıyla Batı Cephesi Komutanlığı'nın Genelkurmay Başkanlığı'na sunduğu yardım dileği.
2400	10 NİSAN 1921	Söğüt Kasabası'nın işgalinden kurtuluşuna kadar geçen süre içinde Yunanlılar tarafından uygulanan katliam hakkında tespit edilen tutanak.
2401	10 NİSAN 1921	Bozüyük Kasabası'nın yanışıyla ilgili tutsak Yunan Teğmeni "Teodoros Pedlis"in ifadesi.
2402	11 NİSAN 1921	Batı Cephesi bölgesinde Yunan mezalim ve tahribatını incelemek üzere oluşturulan kurula Fransız yazarlarından Madam Golis'in de katılacağı hakkında Batı Cephesi Komutanlığının emirleri.

NO. :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2403	15 NİSAN 1921	Ertuğrul Mutasarrıflığı'nın; Bilecik Kasabası ve köylerinde Yunanlılar tarafından yapılan insanlık dışı hareketleri içeren ve Batı Cephesi Komutanlığı'na sunulan raporu.
2404	15 NİSAN 1921	Söğüt Kasabası ile köylerinde yapılan Yunan vahşet ve cinayetlerini içeren 61 nci Tümen Tahkik Heyeti'nin Batı Cephesi Komutanlığı'na sunulan raporu.
2405	9 MAYIS 1921	Orhaneli yöresinde bulunan Unçukuru, Taşlımahalle ve diğer köylerin Yunanlılar tarafından tamamen, yakılmış olduğunu, Yunanlıların köylerin camilerini tahrip ve Kuran-ı Kerimleri parçaladıklarını bildirir mahalli komutanlık raporu.
2406	13 MAYIS 1921	Yunanlıların esirlerimize karşı uygunsuz davranışları hakkında Batı Cephesi Komutanlığının bildirisi.
2407	24 EYLÜL 1921	Sivrihisar bölgesinde bulunan Demirci, Melek ve Oğlakçı Köylerinde düşman tarafından yapılan mezalim ve tahribat hakkında Batı Cephesi Komutanlığına sunulan 1 nci Kolordu Komutanlığı'nın raporu.
2408	26 EYLÜL 1921	Düşmanın geri çekildiği bölgelerde İslam ahaliye karşı yaptıkları zulüm ve işledikleri cinayetlerle ilgili 41.Tümen Komutanlığının Üçüncü Kolordu Komutanlığı'na sunduğu rapor.

NO. :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2409	4 EKİM 1921	Sivrihisar'ın Horti Köyü'nde Yunanlılar tarafından yakılan Sıdıka'nın tedavisini yapan Doktor Abdülkadir Bey'in olay hakkında Halide Edip (Adıvar) Hanım'a gönderdiği mektup.
2410	15 NİSAN 1922	İkizoluk Köy Muhtarlığı'nın köylerinde yapılan Yunan vahşet ve mezalimini kanıtlayan tutanakları.
2411	30 EYLÜL 1922	Ödemiş Kaymakamlığı'nın kentteki büyük yangın ve düşman tahribatı sonucu açıkta kalan halkın yerleştirilmesi için Batı Cephesi Komutanlığı'na sunduğu rapor.
2412	5 EKİM 1922	Bozguncu Yunan askerleri tarafından yakılan Çeşme Kazası halkının yeniden iskânı için Batı Cephesi Komutanlığı'na sunulan İzmir Valiliği yazısı.
2413	15 KASIM 1922	Yunanlılar tarafından silah ve savunmadan yoksun köylülerimizin harp esiri sayılarak hapse atıldıkları ve aralarından bazılarının başlarının kesilerek teşhir edildikleri ile ilgili Batı Cephesi Komutanlığı'na sunulan 2 nci Ordu Komutanlığı raporu.
2414	16 KASIM 1922	Nazilli'nin yakılmasına ve ahalinin katliamına etken olan Yunan subaylarının durumları hakkında Milli Savunma Bakanlığı'nın Batı Cephesi Komutanlığı'na yanıtı.

NO. :	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2415	1 ARALIK 1922	Yunanlıların Bursa'dan kaçışlarında angaryacı olarak kullandıkları 1.500 kişiden 380 kişiyi istasyon civarında Böceklik'te 30 kişiyi de hapishane içinde yaktıklarını bildirir 1 nci Ordu Komutanlığı'nın Batı Cephesi Komutanlığı'na çektiği telgraf.
2416	9 ARALIK 1922	İzmir'in büyük yangını, Aydın, Nazilli, Burhaniye ve Söke bölgesindeki Yunan tahribat ve mezalimini içeren rapor ve haritaların dağıtımını gösterir Batı Cephesi Komutanlığı'na sunulan 1 nci Ordu Komutanlığı'nın yazısı.
2417	3 MART 1922	Manisa Merkez Kazası içerisindeki mezalime katılan Yunan subay, astsubay ve erlerinin isimlerini bildirir Saruhan Mutasarrıflığı'nın yazı sureti.
2418	22 KASIM 1923	Saruhan Livası içinde işgal esnasında mezalime katılan Yunan üstsubay, subay ve erlerinin adlarını bildirir Saruhan Mutasarrıflığı'nın Divan-ı Harp Riyaseti'ne sunulan yazısı.

B E L G E L E R

Belge No : 2364

[illegible] / ۱۰ / ۲۰

۱- [illegible] ۱۰/۱۱/۲۰۰۱ [illegible] ۵ [illegible] شرائط مشارکت [illegible] موافقت [illegible] استقلال [illegible] کیفیت [illegible] شرائط مشارکت [illegible] موافقت [illegible] موقت [illegible] مدیریت [illegible] شایعات [illegible]

۲- [illegible] ۱۰/۱۰/۲۰۰۱ [illegible] شرائط مشارکت [illegible] موافقت [illegible] استقلال [illegible] کیفیت [illegible] ۱۰/۱۰/۲۰۰۱ [illegible] ۵ [illegible] اعتبار [illegible] استقلال [illegible] تقاضا [illegible] مقرره [illegible] تقاضا [illegible] مقرره [illegible] مقرره [illegible] مقرره [illegible] استقلال [illegible] ۱۰/۱۰/۲۰۰۱ [illegible]

İzmir Kumandanlığı'ndan : 20.5.35 (20 Mayıs 1919)

1. İngiliz Visamirali (Koramirali) Galtrop'tan 14.5.35 (14 Mayıs 1919) öğleden evvel saat 09.00'da aldığım notada İzmir istihkâmatıyla tedabir-i tedafüiyyeyi haiz (savunmaya elverişli) arazinin şerait-i mütarekenin (ateşkes koşullarının) yedinci maddesine tevfikan (uyarak) Düvel-i Mü'telife kuvvası (İtilâf Devletleri'nin kuvvetleri) tarafından o gün öğleden sonra işgal edileceği ve keyfiyetin Bab-ı âli'ye bildirildiği beyan edilmesi üzerine, keyfiyet makam-ı nezaretıpenahilerine (durum Padişahın görüşüne) bizzat arz edilmişti. Cevaben Amiral'in bu teklifi şerait-i mütareke ahkâmı (hükümleri) icabatından olmakla muvafakat edilmesi lüzumu tabiidir denmiş ve bu işgalin muvakkat (geçici) bir mahiyeti haiz olup, bunun bir Yunan işgaline müncer (sebep) olacağının muhtemel olduğu ve bu hususta musirrane şayiat-ı deverani marûzatına (dolaşan ısrarlı söylentilerin bildirilmesine) dahi bu gibi şayiata ehemmiyet vermeyiniz buyurulmuştu.

2. Aynı gün öğleden sonra saat 11.30'da Amiral Galtrop' tan şifahi marûzatımı müeyyit ber-vech-i âti (sözlü isteklerimi doğrulayan aşağıdaki) notayı aldım.

Şerait-i mütarekenin yedinci maddesine tevfikan ve Düvel-i Mü'telife'nin muvafakat ve kararıyla İzmir'in Yunan kıtaatı (birlikleri) tarafından işgal edileceği ve kuva-yı işgaliyeyi hamil (işgal kuvvetlerini taşıyan) nakliye sefaininin (gemilerinin) 15.5.35 sabah saat sekizden itibaren limana vürut ve ihracı (girme ve çıkarmayı) temin etmek üzere de sabah saat 07.00'den itibaren iskelelerin Yunan bahriye müfrezeleri tarafından işgal edileceği ve her türlü su-i tefehhüm (yanlış anlama) ve müessif vekayie (üzücü olaylara) mani olmak üzere ihrac iskeleleri civarındaki Pasaport ve Punta'daki karakollardaki müfrezelerden maada (başka) bil-umum kıtaat ve müessesatın (bütün birlik ve kurumların) bulundukları garnizonlarda müctemi (toplanmış) bir halde bulunarak, Yunan kuva-yı işgaliye kumandanının vereceği emre intizar eylemeleri (hazır bulunmaları) ve hariçle muhabereyi men eylemek için telgrafhanenin hemen İngilizler tarafından işgal edilmek üzere bulunduğu zikr ile nihayetinde limandaki kuvvetli İtilâf donanmasının sükûn ve asayişin takriri (sağlanması) hususunda en müessir amil (etkili sebep) olacağı tehdidi ilave edilmişti. Keyfiyet 15.5.35 saat "01 00" evvelde Nezaret-i Celilerine arz edilmiş ve İzmir'deki bil-umum kıtaat ve müessasatın nota muhteviya-

tına tevfikan (içeriğine uyarak) tebligat-ı katiyyede bulunarak sükûn ve asayişin katiyyen muhafazası tebliğ edilmişti.

3.15.5.35 öğleden evvel karaya çıkan Yunan kıtaatı saat 11 00'den itibaren büyük bir Yunan bayrağı takılı uzun bir sırık, omuzunda komitecilerle Rumlardan müteşekkil bir cemm-i gafir (insan kalabalığı), kolbaşıyla, kolun yanlarını ihata ederek (kuşatarak), alkışlar ve Zito (Yaşasın) Venizelos' lar arasında kışla önünden mürura (geçmeye) başladı. Kışladaki bil-umum kolordu, ahz-ı asker (askeralma), Elli Altıncı Fırka (Tümen) ve Süvari Alayı ve müteferrik kıtaat ve müessesatın zabitan ve efradı, vazifeleri başında ve kışla kapıları... Kışla cephesini kâmilen ve ona mülasık (bitişik) dükkân ve gazinoları geçerek, sağa tramvay yoluna döndükten biraz sonra, Rumlardan biri tarafından olması pek muhtemel bir rovelver endahtını (tabancanın ateşlenmesini) müteakip, Yunan askeri derhal kışlaya karşı mevzi alarak, kışla cephesini mütemadiyen la-yenkatı (aralıksız) olmak üzere ateşe tutmuş, yine kışla karşısına vaz-ı tabiye ettiği (yerleştirdiği) hafif bir makineli tüfek bu ateşe iştirâk etmiştir. Kemal-i sükûn ve intizam ile işleriyle meşgul bulunan heyet-i zabitan işbu nagehani (beklenmedik) hale karşı evvela duçar-ı veleh (şaşkınlık) ve hayret ve badehu (daha sonra) ateşten pek de müteessir olmayan kışlanın koridorlarında ictima etmiş (toplanmış) ve kasdi olduğuna tamamen kani olduğum cihetle bila-lüzum sefk-i demaya (boş yere kan dökülmesine) mani olmak için vesait-i mümkünenin kâffesi isti'mal edildiği (mümkün olan yer yola başvurulduğu) halde mütezayit (artan) bir surette ateşin devam, maksadın hainane ve adeta şu vesile ile bütün umur-ı idariyenin idari işlerin imhasına sai (çalışmak) fikriyle ihtira eylediğini ihsas eylediğinden (ilgili olduğu hissedildiğinden), bu hale ancak her ne suretle olursa olsun ateşi kestirmekle belki çare bulunacağı teferrüs edilmekle (sezilmekle) hemen büyük bir sırığa raptedilmiş bir muhabere bayrağı alarak kapıdan üzerlerine yürünmesi üzerine başlarında zabitleri bulunan müteheyyiç (heyecanlı) askerin süngülerle üzerlerimize yürümekte olduğunu gördüm. Ve zaten maksat, katiyen mukabele edilmediğine ve hiç şüpheye mahal kalmamak için ben ve maiyetimin... olmalarından ibaret bulunmuş olduğundan orada tevakkuf ettim (durdum). Bu hal intizamsız bir orduya bile tesiri muhakkak iken bir müddet daha bu ateşin devamını mucip olmuş ise de nihayet kesilmiştir.

4. Nizamiye kapısına çıkıldığı andan itibaren haysiyet ve şeref ve namus-ı hükümet-i askeriyeyi tamamen pay-i mal

eden (ayak altına alan) ve şimdiye kadar tarihin kaydetmediği cinayat ve fecayi ve hakaret başlamıştır. Bizzat bendeniz de dahil olduğum halde en ağır muamelelere maruz kalınmış ve zabitanın süngü ve dipçik darbeleri altında taharriyat (aramalar) yapılmış ve kalpakları alınarak yırtılmış ve çiğnenmiş ve bir kısmı da süngülere takılmış, üzerlerinde bulunan para, saat, yüzük, sigara tabakası ve mendil gibi her türlü levazım teçhizatı tamamen gasp ve yağma edilmiş ve en ağır elfaz-ı müstehcene (çirkin sözler) ile tahkir ve darp edilerek ve şekil ve kıyafetleri acip komiteci ve çeteci kesandan mürekkep efrat (kişilerden oluşan askerler) tarafından bil-ihata (kuşatılarak) heyet-i umumiye tahrik edilmiş ve buna karşı Yunan zabitanının ef'al (eylemleri) ve harekâtı yalnız ihmal ve tesamuh (hoşgörülü) değil bil-akis evza ve etvar-ı behimane (hayvanca tutum ve tavırları) ile etrafımızı ihata eden güruh-u reziliyeyi (rezil topluluğu) teşvik ve tergip (kışkırtma) mahiyetinde idi.

5. Bu esnada gayr-i kabil-i tasavvur (hayali bile mümkün olmayan) ve en iptidai vahşetin bile kabul edemiyeceği cinayat ve fecayi irtikâp edilmiştir (işlenmiştir). Heyet-i zabitan ve efradın güzergahda tarafeynine (geçtikleri yolun iki tarafına) toplanmış olan Yunan Kuva-yı işgaliyesi tamamen rovelverlerle müsellah (silahlı) Rumlar tarafından kafile üzerine mütemadiyen endaht (devamlı olarak ateş) edilmiş ve efrad-ı ahali tarafından her türlü vesait ile zabitan ve efrat darp ve işkence edilmiş, en galiz-i elfaz (edep dışı sözler) ile tahkir ve tezlil edilmiştir (küçük düşürülmüştür). Rıhtımda bulunan her Yunan vapurundan ve rıhtımdaki bil-umum apartman, mağaza ve hanelerin balkonlarından cadde üzerindeki müctemi Yunan askeri ve Rum ahali bu fecayie her türlü vesait-i cinaiye (cinayet vasıtası) ile iştirâk etmişlerdir. Kafileye elleri yukarıda olduğu halde zito bağırtılmıştır. Ve pekçok zabitan ve efrat bilâ-merhamet (merhamet edilmeksizin) caniyane şehit ve mecruh edilmiştir (yaralanmıştır). Şu sırada nüzul eden (yağan) müthiş yağmur ve dolunun hulaseten bilahara (kısaca biraz sonra) arz edeceğim zayiatın kısmen olsun tenakusuna (azalmasına) mühim surette dahl (katkı) ve tesiri olmuştur. Şu suretle kışlada ateş kestirmek üzere kullandığımız beyaz bayrak bizzat bendenizin elinde olduğu halde Kordon'da Avcılar Kulübü karşısındaki Patris Vapuru'na kadar sevk edilmiştir. Burada en ziyade ateşe Yunan'ın Anadolu Bankası ile Yunan torpidosundan maruz kalınmıştır. Bütün bu fecayi ve cinayata resmi ve gayr-i resmi bil-umum ecanip (yabancılar) ve limanda Düvel-i Mü'telife sefaini, zabitan ve efradı tama-

men ve aynen şahit olmuşlardır. Zayiatın henüz miktar-ı hakikisi tayin ve tesbit edilememiş olmakla beraber, zabitan ve efrattan otuz kırkı mütecaviz (aşkın) ağır ve hafif mecruh olmuştur. Ez cümle (Özetle) şehit ve mecrûhin (yaralılar) arasında Kolordu Ahz-ı Asker Heyet-i Reisi Süleyman Fethi ve Erkân-ı Harbiye Miralaylarından (Albaylarından) Ali ve Kolordu Sertabibi Kaymakam (Baştabibi Yarbay) Şükrü ve Erkân-ı Harbiye Reis Vekili Binbaşı Abdülhamit Beyler dahildir.

6. Vapurda miktarı herhalde otuzu mütecaviz Yunan efradından mürekkep taharri (arama) memurlarının icra ettikleri fecayi, hakaret, gasp ve tezyif (alay etmek) ve darp ve işkence zabitan ve efradın cidden izzet-i nefsini, haysiyet ve vakarlarını (şeref ve onurlarını) tamamen kesr (kırmış) ve mahvetmiş ve kendilerini şayan-ı tarahhum sefalet ve mezellete ilka etmiştir (acınacak hakir bir hale getirmiştir).

7. Acizleri dahil olduğu halde bil-umum zabitan ve efrat bidayette (başlangıçta) vapurun alt anbarlarından ihraç edilmek üzere olan hayvanat anbarlarına hapis ve tevkif edilmişlerdir. Altı yedi saat kadar devam eden fecayi-i maruzadan sonra maiyetimde Erkân-ı Harbiye Reisi Abdülhamit ve Fırka 56 Kumandanı Kaymakam Hürrem Beylerle beraber iki saat zarfında İzmir'in terk ve tahliyesi zımnında (yolunda) tedabir-i lazimenin ihzarı (gerekli önlemlerin hazırlanması) vazifesiyle kışlaya çıkarılarak tevkif edildik.

8. Vapurda kalanlara Yüzbaşı rütbesine kadar olan mafevk (yüksek rütbeli) zabitan ve yekdiğerini müteakip (birbirini takibeden) birer ikişer saat fasıla ile diğer zabitan da vapurun ikinci sınıf kamaralarına nakledilmiştir. Azami otuz iki yataklık olan mezkûr (adı geçen) kamaraya laakal (en azından) yüz elliyi mütecaviz zabitan iskân edilmiş ve dışarıda tevkif edilmiş olan polis memurini ile memurin-i mülkiyeden (sivil devlet memurlarından) ve efrad-ı ahaliden bazıları da aynı kamaraya iltihak ettirilmiştir (dahil ettirilmiştir). İzmir'deki Düvel-i Mü'telife mümessillerinden bazı zabitanın vüruduna kadar güzeran eden (geçen) kırk sekiz saat zarfında zabitan ve efrada iaşe (yiyecek) namı ile katiyen hiçbir şey verilmemiştir. Kırk sekiz saat sonra da ancak birkaç peksimet ile zeytin ve kaşar peyniri ile biraz da kuru incir verilmiştir. Mecruh düşen zabitanın tedavilerine pek sathi (üstünkörü) ve yalnız bakılmamış denmemek için sarılmış ve en ağır yaralı bir zabit kırk sekiz saat bu izdiham içerisinde bırakılmıştır. Vapurda teneffüs

ihtiyacı için ancak üç dört saatte, beş altı dakika güverteye çıkarılmak suretiyle temin edilmiştir. Tafsilattan içtinaben (kaçınarak) fecayiin cümlesini daha ziyade tasvire hacet görmüyorum.

9. Müteaddit mütevali teşebbüsat (Defalarca yapılan başvurular) neticesinde 15.5.35 öğleden sonra saat 01 00'den 18.5.35 sabah saat dokuzuna kadar devam eden bu işkenceli mahbusiyetten sonra zabitan ve efrat vapurdan tahliye edilmiş ve kışlaya nakledilmiş ve bir müddet sonra da müteehhiller (evliler) Yunan vesikaları mukabilinde hanelerine serbest bırakılmış ve mücerret (bekâr) zabitan da kışlada alıkonulmuştur.

10. Kışlada diğer kıtaat ve müessesatta vukubulan fecayide hülasaten ber-vech-i ati (özetle aşağıda olduğu gibi) arz olunur.

Kışlada her şey duçar-ı taarruz olmuş (saldırıya uğramış) ve tahrip edilmiş ve muhteviyeti cem'an (içinde toplam) yüz elli bin lirayı mütecaviz olan Kolordu Ahz-ı Asker, Elli Yedinci Fırka ve İnşaat-ı İstihkâmiye kasaları kâmilen soyulmuştur. Zabitan ve efradın bil-umum eşya-yı zatiye ve teçhizat ve miri eşya (devlet eşyası) ve levazımı tamamen yağma ve gasp edilmiştir.

11. Kışlada müctemi ve vapura sevkedilmiş olan zabitandan maada, diğer kıtaat ve müessesata mensup ve müteferrik (diğer) zabitan ve efrat da muhtelif mahallerde enva-ı hakaret (çeşitli hareketler) ve işkence ve sair muamele ile peyderpey (ardarda) tevkif ve kışlaya aynı hakaretle celp ve hapsedilmişlerdir. Bu kıtaat ve müessesat ile anbarlar aynı tahribata duçar olarak kasa, teçhizat, levazım ve eşya ve erzak yağma ve tahrip edilmiştir.

12. Şu suretle kâmilen soyulmuş ve her türlü eşya ile levazım ve teçhizatı alınmış olan zabitanın haneleri duçar-ı taarruz olarak, eşya-yı beytiyeleri (ev eşyaları) yağma edilmiş ve müteeh-hil bazı zabitanın efrad-ı ailelerinin ırz ve namusu ve hayatlarına da taarruz vukubulmuştur. Binaenaleyh: İzmir'deki zabitan şeref, haysiyet ve namusu ve izzet-i nefisleri münkesir (kırılmış) ve ma'dum (yok olmuş), elbise ve teçhizât ve en lüzumlu eşyadan mahrûm, uryan (çıplak) ve sefil bir haldedirler.

Belge No : 2364

13. Kolorduya mensup Urla, Ayvalık, Manisa, Aydın, Söke, Antalya'daki kıtaattan henüz malûmat alınamamıştır.

Bu hususta alınacak malûmat ayrıca arz edilecektir.

On Yedinci Kolordu Kumandanı
Mirliva (Tümgeneral)
Ali Nadir

Arşiv No : 1-1

Dolap No : 93

Göz No : 2

Klasör No : 14

Dosya No : 55

Fihrist No : 39-2, 39-3, 39-4, 39-5

بسم الله الرحمن الرحيم

٢٠ ، ٥ ، ٣٥

ذاته مخصوص و محرمه

عموم ژاندارمه قوماندانلغنه

مابسك اون بشنجی کونی یونان عساکری طرفندن ازمیر شهرینك اشغالی اثناسنده اسلام وترك عنصرینه قارشی تاریخده مثلی کورلمدك جنایات وجنایات اجرا وبوزارچه اهالی ، امرا وضابطان وقادن وچوجقلر شهید ویك چوق اموال واملاکی یغما وتخریب ایدلیکی وحکومت ایله قشله تحت محاصره آنه‌رق ساعه‌لرجه مدهش قتل ومیزالیوز آتشلری آچیلدیغی وآتشك خاتمنده والینك تزوده احتیاجاتی اولان بالعموم مأمورین حکومت وژاندارمه هیئتی سونکولر آلتنده آشاغی‌یه ایندریلدیك والی‌ده داخل اولدیغی حالده خوخوارعساکر یوانیه ایله ، جوجقلریه وارنجیه قدر تسلیح ایدلمش اولان بلی روم اهالیسنك کفر وحیثیتی محل تحقیر وتهدید وضرب وشتملری آلتنده باشلری آچیق وحیراً (زیتو ونزملوس) دیه بلیرمقله احیاد ایدیلدك رنجیم بوینه سوق وتشهیر واثنای سوقده محافظ سونکولی عسکرلر ایله یونانه التحاق ایدن مسلح جدود اهالی طرفندن یکان یکان کاملاً صوبیلدیغی مدرکسك اوزرنده‌کی بازلر وکیلی منه‌لریه وارنجیه قدر غصب وبر چوقلر ینك آیاق قابلریله جاکتلری اخذ اولندیغی وضابطان عسکریه ایله قول ارو قوماندانده عینی معامله تحقیره پایلدیغی وآقشام قدر آناطولی باغه‌سنك دیوسنده باتوقیف آقشام قیشه‌یه‌سوق ایدیلدك اوچ کون اورده آچ وصوسز توقیف ایدلدکدن صکره قوالسز واثاثلیان ژاندارمه ضابطانك توسطیله معیتم ضابطانی ایله سربست برافلدق . اونده‌تیری احوال روحیه‌لریق عرض ایتدیکم روم اهالیسی ایله یونان عسکری یوزنه قودوزمش وحس انتقامله کوزلری دونمش اولدیغی حالده راست کلدکاری اسلامری اولدیرمش وحیثیاته حرکتلرده بولنه‌رق توزیع عدالت ونشر مدنیت ایچون کلش اولان یونان اردوسی تاریخده ایدیاکتیاد ایدیلجك صورتده حرکات باغیانه‌یه اشتراك ایتمشدر . ١٨ مایس ٣٥ تاریخنده عثمانلی حکومتی تکرار تأسیس ایدرك ایفای وظیفه‌یه دعوت ایدلمش اولانله بوکون باغما دولایسیله خرابزار برحاله کلش اولان داوتومزمواصلت ایتدك . بو احوالی احتی تفتیق ژاندارمه ضابطانی رأی العین مشاهده ایتدکاری کبی بالعموم دول معظمه ممثل وضابطانی‌ده ازمیر قنصلیه‌سی وقایعی کورمشلردر .

ملحقاً‌دن هنوز معلومات آلنه‌مامشدر . طوریلی ، سیدی کوی ، اورله : جمعه‌اووه‌سی ، نیف طرفلرنده رومار اهالیسنك ارککلر کاملاً قتل ومالری یغما ایتمکده‌درلر . حفاظت معروض قالش ارلا ژاندارمه هیئتك ازمیروه ایفای وظیفه‌ده دوام ایتمکری موافق اولامیه‌جقندن باشده ماجزری بولندیغی حالده درحال بورانه تبدیل ایله یکی بر هیئتك سرعت امرایی وایکی کونه قدر جواب اعطاسی معروضدر .

١٩ ، ٥ ، ٣٥ ازمیر ژاندارمه آلای قوماندانی
قائمقام
ثریا

ازمیرك ، نو تلغرافده ایضاح ایدیلان حال حاضری ، آنی حاضرده بك صریح استدلالاتده بولنمه کی کلمه‌جکندن بوکا طرفدن برکه ایله مقالم علاوه‌سنه لزوم کورمدم .

عموم ژاندارمه قوماندانی
میرالای
علی کمال سری

Umum Jandarma Kumandanlığı 20.5.35 (20 Mayıs 1919)

Zata mahsus ve mahremdir

Umum Jandarma Kumandanlığı'na

Mayıs'ın on beşinci günü Yunan asakiri (askerleri) tarafından İzmir Şehri'nin işgali esnasında İslam ve Türk unsuruna karşı tarihte misli görülmedik cinayat ve fecayi icra ve yüzlerce ahalî, ümera ve zabitan ve kadın ve çocuklar şehit ve pekçok emval ve emlaki (malları ve mülkleri) yağma ve tahrip edildiği ve hükümet ile kışla taht-ı muhasaraya (kuşatma altına) alınarak, saatlerce müthiş tüfek ve mitralyöz ateşleri açıldığı ve ateşin hitamında (bitiminde) Valinin nezdinde ictima etmiş olan bilumum memurin-i hükümet ve jandarma heyeti süngüler altında aşağıya indirilerek, Vali de dahil olduğu halde hunhar (zalim) asakir-i Yunaniye ile, çocuklarına varıncaya kadar teslih edilmiş (silahlandırılmış) olan yerli Rum ahalisinin küfür ve haysiyeti mühil (kırıcı) tahkir ve tehdit ve darp ve şetimleri (küfürleri) altında, başları açık ve cebren "Zito Venizelos" (Yaşasın Venizelos) diye bağırmakla icbar edilerek (zorlanarak), rıhtım boyuna sevk ve teşhir ve esna-yı sevkte muhafız süngülü askerler ile bunlara iltihak eden müsellah (silahlı) haydut ahali tarafından yegân yegân (birer birer) kâmilen soyularak herkesin üzerindeki paralar ve kirli mendillerine varıncaya kadar gasp ve bir çoklarının ayakkabılarıyla ceketleri ahzolunduğu (alındığı) ve zabitan-ı askeriye ile Kolordu Kumandanına da aynı muamele-i tahkiriye yapıldığı ve akşama kadar Anadolu Bankası'nın deposunda bit-tevkif (tutuklu), akşam kışlaya sevk edilerek, üç gün orada aç ve susuz tevkif edildikten sonra Fransız ve İtalyan jandarma zabitanının tavassutu (aracılığı) ile maiyetim zabitanı ile serbest bırakıldık. Ötedenberi ahval-i ruhiyelerini (psikolojik durumlarını) arz ettiğim Rum ahalisiyle Yunan askeri, bu defa kudurmuş ve hiss-i intikamla gözleri dönmüş olduğu halde rast geldikleri İslamları öldürmüş ve vahşiyane hareketlerde bulunarak, tevzi-i adalet ve neşr-i medeniyet (adalet ve medeniyet dağıtmak) için gelmiş olan Yunan Ordusu tarihte ebediyen lanetle yadedilecek surette harekât-ı bagiyaneye (isyan hareketlerine) iştirak eylemiştir. 18 Mayıs 35 (1919) tarihinde Osmanlı Hükümeti tekrar tesis ederek ifa-yı vazifeye davet edilmiş olmakla bugün yağma dolayısıyla harabezâr (yıkıntı) bir hale gelmiş olan dairemize muvasalat ettik (ulaş-

tık). Bu ahvali ecnebi tensik (düzenleyici) jandarma zabitanı rey'ül-ayn müşahede ettikleri (gözleri ile gördükleri) gibi bilumum Düvel-i Muazzama (İngiltere, Fransa, İtalya) mümessil ve zabitanı da İzmir feciası vekayiini görmüşlerdir.

Mülhakattan (İzmir'e bağlı diğer yerlerden) henüz malûmat alınamamıştır. Torbalı Seydiköy, Urla, Cumaovası, Nif (Kemalpaşa) taraflarında Rumlar ahali-i İslamiyesinin erkekler kâmilen katl ve mallarını yağma etmektedirler. Hakarete maruz kalmış olan jandarma heyetinin İzmir'de ifa-yı vazifede devam etmeleri muvafık olamayacağından, başta acizleri bulunduğu halde derhal buradan tebdil ile (alınarak) yeni bir heyetin sürat-i izamı (acele gönderilmesi) ve iki güne kadar cevap itası marûzdur (verilmesi arzolunur) 19.5.35

İzmir Jandarma Alay Kumandanı
Kaymakam (Yarbay)
Süreyya

İzmir'in, şu telgrafta izah edilen hali hazırı, atî (gelecek) hakkında da pek sarih istidlâlâtta (açık deliller) bulunmağa kâfi geleceğinden buna tarafımdan bir kelime bile mütalaa ilavesine lüzum görmedim.

Umum Jandarma Kumandanı
Miralay (Albay)
Ali Kemal Sırrı

Arşiv No : 1-2
Dolap No : 92
Göz No : 4
Klasör No : 89
Dosya No : 326
Fihrist No : 1-1

Belge No : 2366

صورت

٣٥,٥,٢٠

ذاته مخصوص ومحرمدر

عموم ژاندارمه قوماندانلغنه

دونکی ترنله ازمیردن کلن متقاعدینندن بر ذات یونانلیلر طرفندن ازمیرك صورت اشغالی ایله ارتکاب اولنان وقایع وجنایتلرك حقندهکی مشهوداتی بروجه زیر بیان ایلشدر :

١ — شویله که : ١٥ مایس ٣٥ تاریخنده ازمیره چیقمغه باشلایان یونان عسکری پسایورطك اشغالی متعاقب یرلی رومارك اشترا کیله عسکر واهالیٔ اسلامیه‌یی قتله وبرطرفدنده مسلمان مغازه ودکانلرینی یاغمایه باشلادقلری کبی تصادف ایلدکلری مخدراتی جیریل جیپلاق صویمقله برابر بعضلرینك مقدساتلرینه تعرض ایتمشلردر .

٢ — قول اردو ارکان حرب رئیسی ، مرکز قوماندانی ، لوازم رئیسی بکلر شهید ،

٣ — قول اردو قوماندانلغنده نه اولدیغی مجهول ،

٤ — دوائر حکومت یاغما ، اوراق ودفاتر احراق واتلاف ،

٥ — عسکرلریمزك قشله آخورلرینه حبسی ،

٦ — عساکر واهالیٔ اسلامیه‌دن یوزلرجه شهید ،

٧ — الآن ازمیرده ترك اسلام اولدیرلمکده بردوام .

٨ — ازمیر ایله طوربالی آره‌سندهکی قرا اهالیٔ اسلامیه‌سنك یونان ویرلی رومارندن مرکب چته‌لر طرفندن کاملاً قتل واموال واشیالری یاغما ،

٩ — ارکان امرا وضابطان فنا حالده تحقیر وضرب .

١٠ — دیکر بر ذاتده علاوةً یرلی رومارله یونان عسکرلری ، تصادف ایلدکلری اهالیٔ مسلمه وعذراتك کوکسلرینه بر بر یونان روزه‌سی طاقمش و (یشاسون وه‌نیزه‌لوس) دیه بغیرتدقدن وروزه‌ت اثمانی اولهرق اون بش نفوس آلدقدنصکره صالیورلمکده اولدیغنی بیان ایتدیکی معروضدر . ٣٥,٥,١٩

وکیلی طابور ق .

حمدی

اصله مطابقدر ٢٥/٥/٢٠

عموم ژاندارمه قوماندانی

مراتب

Belge No : 2366

SURET

Umum Jandarma Kumandanlığı 20.5.35 (20 Mayıs 1919)

Zata mahsus ve mahremdir

Umum Jandarma Kumandanlığı'na

Dünkü trenle İzmir'e gelen mütekaidinden (emeklilerden) bir zat Yunanlılar tarafından İzmir'in suret-i işgali ile irtikâb olunan (yapılan) fecayi ve yağmagerlik hakkındaki meşhudatını ber-vech-i zîr (gördüklerini aşağıda olduğu gibi) beyan eylemiştir:

1. Şöyleki: 15 Mayıs 35 (1919) tarihinde İzmir'e çıkmaya başlayan Yunan askeri Pasaport'un işgalini müteakip yerli Rumların iştirakiyle asker ve ahali-i İslamiyeyi katle ve bir taraftan da Müslüman mağaza ve dükkânlarını yağmaya başladıkları gibi tesadüf eyledikleri muhadderatı (Müslüman kadınları) çırılçıplak soymakla beraber bazılarının mukaddesatlarına taarruz etmişlerdir.

2. Kolordu Erkân-ı Harb Reisi, Merkez Kumandanı, Levazım Reisi Beyler şehit,

3. Kolordu Kumandanının da ne olduğu meçhul,

4. Devair-i hükümet yağma, evrak ve defatir ihrâk (defterler yakılmış) ve itlaf (yokedilmiş),

5. Askerlerimizin kışla ahırlarına hapsi,

6. Asakir (Askerler) ve ahali-i İslamiyeden yüzlerce şehit,

7. El'an (Halen) İzmir'de Türk İslam öldürülmesinde berdevam (devam edilmekte),

8. İzmir ile Torbalı arasındaki kura-i ahali-i İslamiyesinin (Müslüman köylülerin) Yunan ve yerli Rumlardan mürekkep çeteler tarafından kâmilen katl ve emval ve eşyaları yağma,

9. Erkân, ümera ve zabitan fena halde tahkir (hakaret) ve darp,

10. Diğer bir zat da ilaveten yerli Rumlarla Yunan askerleri tesadüf eyledikleri ahali-i Müslime ve muhadderatın göğüslerine birer Yunan rozeti takmış ve "Yaşasın Venizelos" diye

Belge No : 2366

bağırttıktan ve rozet esmanı (parası) olarak on beş kuruş aldıktan sonra salıverilmekte olduğunu beyan ettiği maruzdur.
19.5.35 (1919)

Denizli Tabur Kumandanı
Hamdi

Aslına mutabıktır
20.5.35 (1919)

Umum Jandarma Kumandanı
Miralay (Albay)

İmza (Ali Kemal Sırrı)

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 92

Göz No : 4

Klasör No : 89

Dosya No : 326

Fihrist No : 1

Belge No : 2367

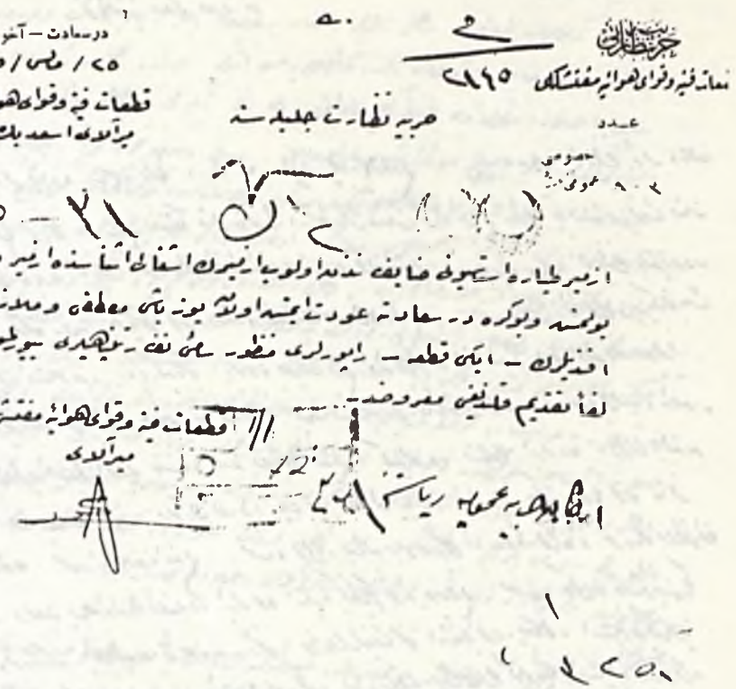

İstanbul
22/9/220

Müfettişliğine bağlı Müdürlüğüne

Müşahadat:

Müşteki ile ilgili şikayet dosyasını tetkik ettim. 220 sayılı 22 tarihli ilk müracaatı ile müşteki, ... ile ilgili şikayetlerini ve ... ile ilgili hususlarda ... ile ilgili olarak müracaatlarını ve ... ile ilgili olarak müracaatlarını ve ... ile ilgili olarak müracaatlarını ve

Harbiye Nezareti
Kıtaat-ı Fenniye ve Kuva-yı Havaiye Müfettişliği M/2145
Aded
Hususi

Umumi 803

Dersaadet (İstanbul)-Ahırkapı
25 Mayıs 35 (25 Mayıs 1919)
Kıtaat-ı Fenniye ve Kuvayı Havaiye Müfettişi Miralay (Albay) Esat Bey tarafından

Harbiye Nezaret-i Celilesine

İzmir tayyare istasyonu zabitanından olup, İzmir'in işgali esnasında İzmir ve civarında bulunmuş ve bu kerre Dersaadet'e avdet etmiş olan Yüzbaşı Mustafa ve Mülazım-ı evvel (Üsteğmen) Nihat Efendilerin -iki kıta- raporları manzur-u sami-i nezaretpenahileri (makamınızın gürüşüne) buyurulmak üzere leffen (ilişikte) takdim kılındığı maruzdur.

Kıtaat-ı Fenniye ve Kuvâ-yı Havaiye Müfettişi
Miralay
İmza (Mahmut)

Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyasetine
3250 26 minh (de)

Arşiv No : 1-1
Dolap No : 93
Göz No : 2
Klasör No : 14
Dosya No : 55
Fihrist No : 54

İstanbul

23.5.335 (23 Mayıs 1919)

Kuva-yı Havaiye Şubesi Müdüriyetine

Meşhûdatım (Gördüklerim)

Bendeniz İzmir Tayyare İstasyonu'na merbût (bağlı) Dördüncü Tayyare Bölüğü tayyarecilerindenim. 26 Nisan 335 (1919) tarihinde İzmir'de mülga (dağıtılmış) tayyare bölüklerinin evrak-ı hesabiyelerini müfettişliğe teslime memuren İstasyon Kumandanının emriyle izam edildim (gönderildim). Memuriyetimin hitamına binaen (bitmesinden dolayı) 13 Mayıs 335 tarihinde bölüğüme iltihak etmek üzere İzmir'e hareket ettim. 14 Mayıs 335 tarihinde Bandırma'dan trene rakiben (binerek) hareket edip, on beşinci günü zevalde (öğle vakti) Menemen İstasyonu'na vasıl oldum. Menemen Mevki Kumandanı bulunan bir binbaşı bey tarafından Menemen İstasyonu'nda nereye gideceğimi, İzmir'de ahvalin vahim olduğu için gitmemek daha evla olduğunu söylediler. Bu esnada İzmir'den Yunan Bayrağı'nı havî bir trenle Menemen İstasyonu'nda karşılaştık. Trenin içerisinde rasıt Mülâzım-ı evvel (gözetleyici üsteğmen) Bahaettin Efendi'nin emirberi (emireri) Manisalı Hasan'a tesadüf ettim. Kendisi de müşkilatla İzmirden Rumların elinden kurtulduğunu, zabitan ve efrada ve Türk ahaliye pek fena muameleler yapılmakta olduğunu, hareketimi birkaç gün teehhür etmekliğimi (ertelememi) söyledi. Menemen İstasyonu'na indim. Menemen'de bulunan sabık (eski) On İkinci Tayyare Bölüğü Kumandanı Yüzbaşı Mustafa Efendi ile görüşüp vaziyet müsait olduğu takdirde ertesi günü İzmir'e gitmekliğime karar verdim. Menemen'de hükümet karşısındaki kahvede otururken ahaliden ve memurinden bir kısmı Yunan askerlerinin Menemen'i işgal için "Çiğli" İstasyonu'nu geçtiklerini söyledi. Ve Menemen Kaymakamı'nın, memurin ve ahali ile birlikte Yunan bayrakları ve çiçek buketleri ile istasyonda karşılamak için emir verdiğini orada konuştuğum memurin söyledi. Bunun üzerine yanımda bulunan Maltepe Zabit Namzedi Talimgâhı Zabitanından Zabit Vekili Naci Efendi ile birlikte yaya olarak Menemen'den Manisa'ya gittim. İki üç gün Manisa'da kaldım. Her gün istasyona malûmat almak için gidiyordum. Yolcu hiç bir zabitana tesadüf edemedim. Bazı sivillerden ahvalin iyileştiğini ve memurinin, zabitanın vazifeye başlamalarına müsaade

edildiğini, hatta sulh konferansı tarafından İzmir'deki Yunan kuvve-i işgaliyesinin tahliyesi için emir verildiğini söylediler. Bunun üzerine Mayıs'ın on sekizinci günü İzmir'e hareket ettim. İstasyon dahili, Fransızların işgali altında bulunduğundan burada yolcu ve zabitan bir şeye maruz kalmıyordu. İstasyondan çıkar çıkmaz süngülü Yunan Efzun askerleri ile yerli Rum ahalisi tarafından durup ellerimi yukarı kaldırmaklığım için ihtar edildim. Üzerimi taharri ettiler (aradılar). Yanımda mevcut paralar ile bilumum evrakı ve gümüş tabakamı, saatimi aldılar. Kafama bir yumruk ile bir dipçik vurup istasyon karşısında Sadıkbey Oteli'nin altındaki kahveye hapsettiler. Burada daha sair zabitan, polis, asker, sivil ahali de mevkuf (tutuklu) idi. Zabit Vekili Naci Efendi ile bizi ayırdılar. Aynı hale mumaileyh (adı geçen kişi) de maruz kaldı. Kendileri tarafından Rumca birtakım sözlerle tehdit ediliyordum. Sakız ve Sisam'a niçin bomba atıyormuşuz diye bir takım sözler söyleyip küfür ettiklerini anladım. Orada kahvenin içinde bulunanlardan bazıları bize karşı fikirlerinin fena olup, mümkün ise kaçmaklığımızı söylediler. Otelin tertibatını evvelce yattığım için biliyordum. İttisalinde (Bitişiğinde) bulunan lokantaya kahvenin içinden geçiliyordu. Kahve dahilindeki nöbetçi hem bize ve hem de diğer tevkif edilenlere nezaret ediyordu. Zabitan ve efradı burada taharri ettikten sonra döverek, tahkir ederek, kalpaklarını ve üniformalarını çiğneyerek bir kısmını kışlaya bir kısmını da Averof ve Patris Zırhlısı'na hapsediyormuş. Bunun üzerine bir münasip fırsattan bil-istifade, lokantanın penceresinden mumaileyh Naci Efendi ile atlayarak firar edip karanlıktan bilistifade Basmahane İstasyonu'na Kemer cihetinden dahil olup bir yük vagonunun içerisine girdik. Sabaha karşı Bandırma'ya gidecek olan yolcular gelmeye başladılar. İsmini hatırlayamadığım bir zat tarafından vakayı anlatmaklığım üzerine yolculardan bir sivil palto ile birer fes getirdiler. Bunları giyip yolcu vagonuna girdik, biletimizi de kendileri aldılar. Bu suretle Bandırma'ya vasıl olduk. Merkez Kumandanı tarafından tesviye verilerek İstanbul'a geldik. Meşhudatım bundan ibarettir.

Mesmûatım (Duyduklarım)

Birçok kişiden işittiğime nazaran (göre) zabitan ve asker pek fena muamelelere maruz kalmış, esas meseleyi tafsilatıyla "Harbiye Nezareti Levazımat-ı Umumiye İkinci Şubesi'nde Tabur Kâtibi Mehmet Emin Efendi"den öğrendim. Mumaileyh de bizimle beraber geldi, şimdi İstanbul'dadır. Zabitan ve efrat, ümera, erkân kâmilen darp edilerek, kalpaklar ve üni-

formalar parçalanmış, birçoğu şehit ve yaralı düşmüştür. Yunan askerlerinden daha ziyade yerli Rumlar tarafından düçar-ı tecavüz olmuş, sokaklarda bulunan ahali ve zabitan, vaka esnasında ya kurşun ile veya süngü ile şehit veya yaralanmış. Zabitan toplu olarak Yunan neferleri tarafından Kordon'dan vapura götürülürken, balkonlardan, pencerelerden, sokaklardan Yunan yerlileri tarafından üzerlerine ateş edilerek, bir kısmı da bu suretle yaralanmış ve şehit edilmiş. Müslüman evleri ve dükkânlarından bir kısmı, bilhassa zabitan evlerinden ekserisi yağma edilmiş, kışla da kâmilen yağma edildiği gibi evrak namına da hiçbir şey kalmamış. İşgal günü telgraf hatları da katedilmiş (kesilmiş) ve Seydiköy ile civarındaki Rumlar, tayyare hangarlarına ve civarındaki kışlaya taarruz edip tayyareleri parçalamışlar. Orada ele geçirilen zabitan ve efradı şehit etmişler. Cuma Ovası ve mücavir (komşu) mahallerde de aynı hal vaki olmuş. Hatta Vali İzzet Bey ile Kolordu Kumandanı Nadir Paşa Hazretleri de darp ve tahkir edilmiş. Yukarıda arz ettiğim Tabur Kâtibi Mehmet Emin Efendi'den şehit edilen ve yaralı düşen ve gaip olan zabitanın esamisini (isimlerini) aldım. Mumaileyh de fena halde darp edilip, üzerinde mevcut parası da gasp edilmiş. İzmir'de tokat, sopa yemeyen bir zabit mevcut değilmiş. İzmir Tayyare İstasyonu Halit Bey'in hanesinde bulunan ve istasyona merbut bulunan Marangoz Sabri Efendi de iki gün mukaddem (önce) İstanbul'a geldi. Kendisinden de öğrendiklerimi arz ediyorum. Vaka günü İstasyon Kumandanı Halit Bey'in hanesinde imiş. Halit Bey'in hanesinden hizmetçi bir Rum kadını tarafından Yunan askerlerine ihbar edilmiş. Süngülü askerler ve ahali gelerek, döve döve mumaileyh Halit Bey'i ve hanesinde Tayyareci Behçet Efendi'yi de döverek, ailelerini de bir çok tahkirlere maruz bırakarak evden dışarıya atmışlar ve evin içerisinde mevcut bulunan mevcut eşyayı kâmilen yağma etmişler. Marangoz Sabri Efendi'yi de tazyik (sıkıştırarak) ve paraların nerede olduğunu söylemesi için kesmek için yatırırlar, boynunda elyevm (bugün) kasaturanın çizgisi mevcuttur. Bizzat gördüğüm gibi Yüzbaşı Mustafa Efendi de gördü. Halit Beyi ve Behçet Efendi'yi döverek kışlaya götürüp hapsetmişler ve marangoz Sabri'yi de dövdükten sonra hapsetmişler ve bilahare tahliye etmişler, hatta Tabur Kâtibi Mehmet Emin Efendi'den işittiğime göre tayyarecilerden birisinin ailesinin namusuna tecavüz ettikleri gibi, dört beş yaşlarında bulunan kerimesinin (kızının) bile iffetini ihlal ettiklerini söyledi. Arkadaşlardan Osman Tayyar Efendi, İbrahim Hakkı Efendi, Zabit Tayyareci Sabri

Efendi'nin gaib olduğunu Mehmet Emin Efendi'den aldığım listede gördüm. Mesmuatımda bundan ibaret olduğu maruzdur.

İzmir 4.Bölük Tayyareci
Mülazım-ievvel (Üsteğmen)
İmza (Nihat)
1376
5.5.35 (5 Mayıs 1919)

Bahri tayyarecilerinden siyahi iki tayyareci vardır, birisinin cesedinin denizden çıkarıldığını haber aldım. Arkadaşlardan Yüzbaşı Mustafa Efendi ve Rasıt Mülazım-ı evvel İhsan Efendi de beraber geldiler. Kendilerinin paraları gasp edilerek tahkirata maruz kalmışlardır. Şehit ve yaralı ve gaip olan zabitanın esamisini yarın takdim edeceğim maruzdur.

Arşiv No : 1-1

Dolap No : 93

Göz No : 2

Klasör No : 14

Dosya No : 55

Fihrist No : 55-1, 55-2

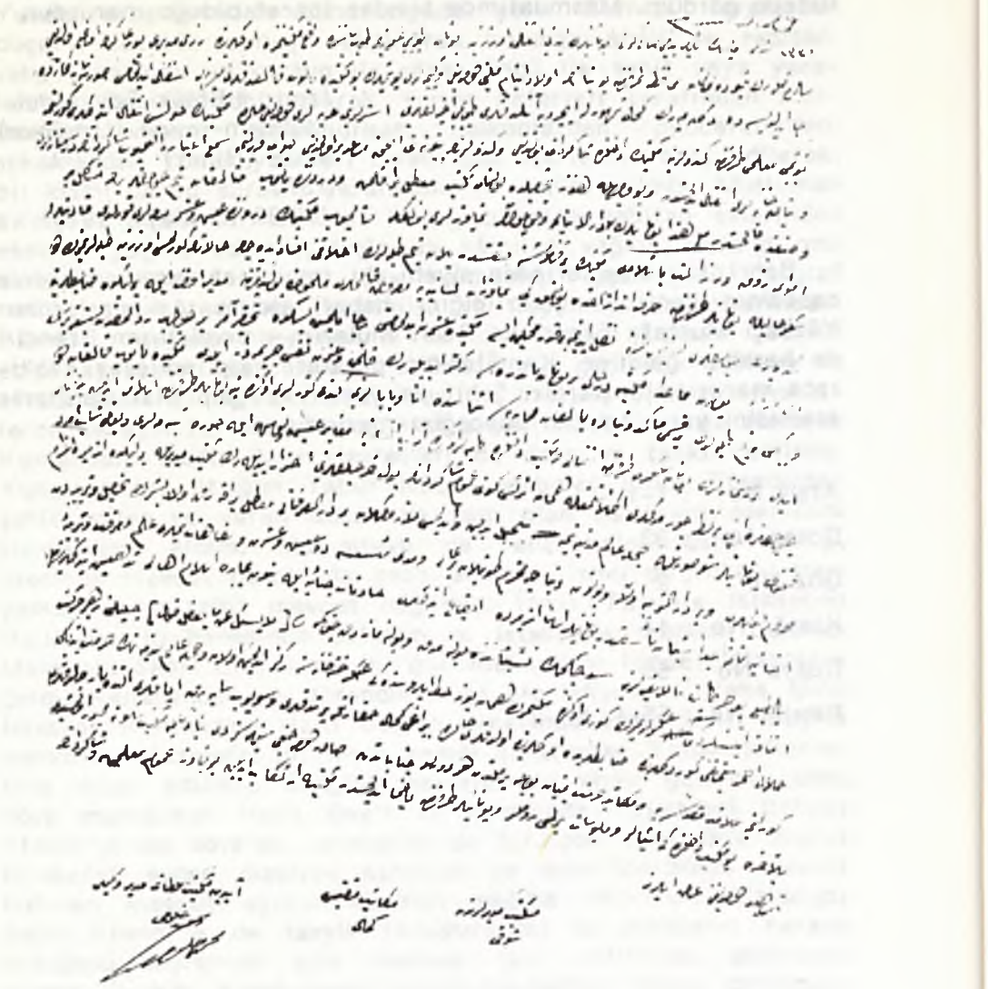

Numara : 2

1335 (1919) senesi Mayıs'ın yirmi yedinci salı günü Yunanlıların Aydın'ı işgali üzerine Yunan topçu askerinin top başında, vaki mektebimize, önlerinde Reji (Tekel) Müdürü Yorgaki'nin oğlu olduğu halde gelerek, kapıda bulunan muhafız tarafından; bu binanın evlad-ı eytâm (yetimler) mektebi olduğu ve geceleri bu yetimlerin bu mektepte yatıp kalktıkları cihetle işgal edilmemesi suret-i nazikânede rica edildiyse de, dinlemeyerek kemal-i tehevvürle (tam bir kızgınlıkla) içeriye atıldıkları, topçu ağırlıklarını, esterlerini (katırlarını) arabaları olduğu halde mektebin avlusunu işgal ettikleri görülünce, nöbetçi muallimi tarafından kendilerine mektebin dahilinde şâkirdanı (öğrencileri) bulunduğu ve kendilerinin beytuteti (gecelemeleri) için müsait yer olmadığı cevabı verilince, sem-i itibara alınmayıp (kulak asılmayıp), şâkirdanın dershaneleri ve yatakhaneleri işgal edilmiştir. Ve bu veçhile henüz tahsilde bulunan mektep muattal (boş) bırakılmış ve derununda (içinde) yatıp kalkan yetim çocuklar pek müşkül bir vaziyette kalmıştır. Mahaza (Bununla beraber) Yunanlıların bu dar'ül-eytama (yetimler yurduna) vukubulan tecavüzleri bununla kalmayıp, mektebin derununda iş ü işret (içki) masaları kuruldu, kadınlarla enva-yı zevk ve rezalet başladı. Mektebin bir koğuşuna sıkıştırılan yetim talebelerin ahlakını ifsat edecek halatın (bozacak durumların) görülmesi üzerine talebelerimizin de bu sekr (sarhoş) haliyle Yunanlılar tarafından harfendazlıkta bulunmak (onur kırıcı söz söylemek) gibi tecavüzat-ı lisaniyeye (sözlü saldırılara) maruz kalmaları melhuz (mümkün) bulunduğundan Müdür Efendi ile birlikte zabitlerine giderek, çocukları başka tarafa nakledinceye kadar mümkün ise mektepte işret edilmemesini rica eylemişsek de tahkiramiz (hakaretle karışık) bir cevab-ı red almaktan başka bir şey alamadık. Bundan maada mektebe derhal bir Yunan bandırası rekz ederek (bayrağı dikilerek), kılıncı ve izzet-i nefsi cerihadar edildi (yaralandı). Mektepte yatıp kalkan bu ve bikes (kimsesiz) yetim talebelerin bir kısmı, Makedonya da Balkan Muharebesi esnasında ana ve babaları kendi gözleri önünde yine Yunanlılar tarafından itlaf edilmiş bedbahtlar (öldürülmüş bahtsızlar) idi. Dershanelerin Yunan askeri tarafından işgali ve mektep dahilinde talebeler önünde adab-ı insaniyeye mugayir iş u nûş (içkili eğlence) ile hora tepmeleri ve bazı şâbb-ı emred (henüz sakalı çıkmamış) çocuklara iyi bir nazar çevirmedikleri anlaşılmakla hemen ertesi günü umum şâkirdanın yol harçlıkla-

Belge No : 2368

rını ihzar edilerek mektep müdürüyle birlikte İzmire izam kılındı (gönderildi). Yunanlılar şu suretle, cümle âlem-i medeniyetçe tebcil edilen (yüceltilen) ve edilmesi lazımgelen bir dar'ül irfanı (bilim yuvasını) muattal (boş) bırakarak evlad-ı beşerin (insanoğlunun) tahsil ve terbiyeden mahrum edilmeleri ve bir dar'ül-terbiye (eğitim evi) olan ve bütün dünyaca muhterem tutulan bir âli ve medeni müessesede iş u işret ve sefahat etmeleri; ilim, marifet ve terbiye-i insaniye namına cidden şayan-ı teessüftür. Yunanlılar esasen İzmir'de ika ettikleri hadisat-ı cinaiyye ile bütün biçare İslam ahali tedhiş ettiklerinden (dehşete düşürdüklerinden) bittabi bu harekât-ı nâlayıkalarını set çekmek teşebbüsatında bulunamadık ve bulunamazdık. Çünkü "la-yüs'el anma yef'al kavl-i" celilini (yaptığı işlerden hesap sorulmaz büyük sözünü) rehber-i hareket ittihaz etmişlerdi. Hasta askerlerimizin gözü önünde mektebimizin hemen yüz hat ve (adım) ilersindeki asker hastahanesine rekzedilmiş olan ve cümle âlem-i medeniyenin hürmet ettiği Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Sancağı'nı gördüklerinde zabitleri de önlerinde oldukları halde bayrağı kemal-i hakaretle yırttıkları ve sövüp sayarak ayakları altında parçaladıkları görülünce, alâmet-i mukaddeseye ve mekâtibe hürmet etmeyen böyle bir milletten her türlü cinayattan sadır olacağı şüphesizdi. Binaenaleyh mektep sükûta mecbur olmuştu. Bilahare bu mektep dahilindeki eşyalar ve melbusat (giyecekler) yerli Rumlar ve Yunanlılar tarafından yağma edilmiştir. Mektebe irtikâp edilen bu tecavüze umum muallimin ve şakirdanın şahit olduğunu arz eyleriz.

Mektep Müdürlerinden Şevki	Mekâtip Müfettişi Kemal	Aydın Mekteb-i Sultani Müdür Vekili İmza (Mehmet Hulusi)

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 92

Göz No : 3

Klasör No : 81

Dosya No : 301

Fihrist No : 8-2

Belge No : 2369

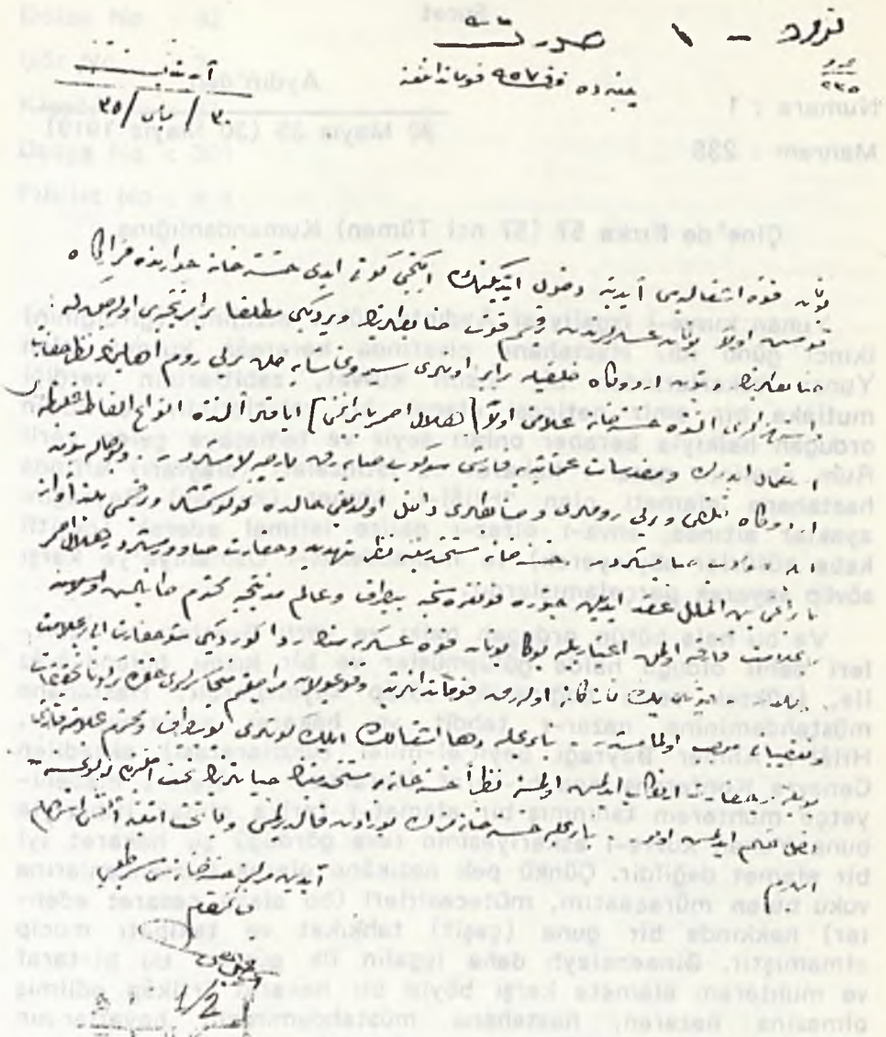

Belge No : 2369

Suret

Numara : 1

Mahrem : 235

Aydın'dan

30 Mayıs 35 (30 Mayıs 1919)

Çine'de Fırka 57 (57 nci Tümen) Kumandanlığına

Yunan kuvve-i işgaliyesi Aydın'a dühul ettiğinin (girdiğinin) ikinci günü idi. Hastahane civarında karargâh kurmuş olan Yunan askerlerinden bir kısım kuvvet, zabitlerinin verdiği mutlaka bir emir neticesi olacak ki; zabitlerinin ve bütün ordugâh halkıyla beraber onları seyir ve temaşaya gelen yerli Rum ahalinin nazar-ı hakaret ve istihzaları (alayları) altında hastahane alameti olan "Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Bayrağını ayaklar altında, enva-ı elfaz-ı galize istimal ederek (çeşitli kaba küfürler söyleyerek) ve mukaddesat-ı Osmaniye'ye karşı sövüp sayarak parçalamışlardır.

Ve bu hale bütün ordugah halkı ve yerli Rumları ve zabitleri dahil olduğu halde gülüşmüşler ve bir kısmı bülend-âvâz ile, (yüksek sesle bağırarak) sövüp saymışlardır. Hastahane müstahdeminine nazar-ı tehdit ve hakaret savurmuşlardır. Hilâl-i Ahmer Bayrağı beyn'el-milel (uluslararası) aktedilen Cenevre Konferansı'nca bi-taraf (tarafsız) ve âlem-i medeniyetçe muhterem tanınmış bir alamet-i farika olmak itibariyle buna Yunan kuvve-i askeriyesinin reva gördüğü şu hakaret iyi bir alamet değildir. Çünkü pek nazikâne olarak kumandanlarına vuku bulan müracaatım, mütecasirleri (bu olaya cesaret edenler) hakkında bir guna (çeşit) tahkikat ve takibatı mucip olmamıştır. Binaenaleyh daha işgalin ilk günleri bu bi-taraf ve muhterem alamete karşı böyle bir hakaret irtikâp edilmiş olmasına nazaran, hastahane müstahdemininin hayatlarının taht-ı emniyette (emniyet altında) bulunmasına nasıl hükmedilmiş olur. Binaenaleyh hastanemizin buradan kaldırılması ve taht-ı emniyete alınmasını istirham eylerim.

Aydın Merkez Hastahanesi Sertabibi (Baştabibi)

Kaymakam (Yarbay)

İmza (İsmail HAKKI)

Belge No : 2369

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 92

Göz No : 3

Klasör No : 81

Dosya No : 301

Fihrist No : 8-1

Belge No : 2370

Belge No : 2370

Aydın Vilayeti Polis Müdürin-i Behiyyesine

Maruz-ı bendeleridir.

İzmir Şehri'nin hadise-i işgaline müsadif olan (rastlayan) 15 Mayıs 335 (1919) tarihinde yedimde (elimde) mevcut tahsilatı mal sandığına tevdi ve teslim etmek üzere hükümetin kapısına muvasalatımda ber vech-i zir (aşağıdaki) vukuat-ı facianın şahidi oldum. Yunan kuva-yı işgaliyesinin karaya ihracı ve hükümetle kışla istikametine doğru seyr-i adi ile yürüyüş icrasına başladığı sırada, hükümetin her iki kapısı ile askeri kıraathanesinin (askeri gazinosunun) etrafı müsellah (silahlı) ve mütehevvir (kızgın) çehreli Rum ahalisiyle adeta muhasara altında idi. Hükümetin kapısından netice-i ahvali anlamak üzere baktığım bir sırada, Osmanlı süvarisinden iki manga kadar kışladan huruç ederek (çıkarak) hükümete dahil olmuş ve bir taraftan da Yunan askeri, önlerinde müsellah birçok başıbozuk Rum ahali adeta pişdar (öncü) vazifesini ifa eylemekte bulunmuş olduğu halde parkta kendilerine muntazır (bekleyen) yine müsellah birçok Rumların iltihakıyla parkı bil-mürur (geçerek), askeri kıraathanesinin önüne vasıl olmuşlardı. Kuvve-i işgaliye askeri kıraathanesinin önüne muvasalat ettiğinde, vaziyet-i hazırasını daha iyi tetkik edebildim. Kuvve-i işgaliyenin önündeki müsellah ve mütehevvir Rum ahaliyi idare eden, yine müsellah papazlar görülmeye başlandı. Daha ileride ahali-i Müslime de sokağın her iki cenahına çekilerek askerin meşiy (yürüyüş) ve hareketini temaşa ediyorlardı. Kuvve-i işgaliyeye pişdarlık vazifesini ifa eden müsellah Rumlar tarafından atılan bir el silah üzerine, askerini sevk ve idare eden zabit tarafından verilen fişenk sür emrini, endâht (ateş) emri takip etti ve İslam ahali üzerine muntazam surette yaylım ateş icrasına başlanılmakla beraber, aynı zamanda askeri kıraathanesi dahiline asker ve Rum ahali tarafından silah atılarak, mezkûr kıraathane yağma edildi. Mevkiin ve halin vehametini bil-idrâk oradan firarla Hacı Ali Paşa Kıraathanesi'ne iltica edeceğim sırada, belediye kantarcısı Ahmet Ağa ile on beş yaşlarında bir İslam çocuğun mecruhen (yaralanarak) yere düştüğünü gördüm. Silah seslerinin mütemadiyen ve mütezayiden (sürekli ve artarak) devam ettiğini duymakta ve mezkûr kahveye de taarruz edileceği ihtimaline binaen daha mahfuz (korunmalı) bir mahal aramakta mustar (zorunlu) kalmıştım. Bit-takrip (Yaklaşık) Beyler Sokağı'na girmeye

Belge No : 2370

muvaffak oldum ise de, sokak içinde Rum ahali ile ve onların delâletiyle müştereken çapulculuğa başlayan Yunan askerinin tecavüzüne maruz kalarak üzerimce bulunan altı bin kuruş nakit mevcudu gaspettiler.

Daima tenha ve hususi sokakları takip ederek haneme dahil oldum. Maat teessüf yevm-i mezkûrda (adı geçen günde) Bozyaka civarındaki bağında sütçülük ve rençberlik eden biraderim Ziya Ağa sakin bulunduğu (oturduğu) kulesi civarındaki Rum ahalî tarafından muhasara ve mevcut-mevaşisi (hayvanları) dahi kâmilen yağma edilerek teslim olması teklif olunmuş ve haneye mütemadiyen ateş olunmuş ise, o günü hayatına kastedilmemiş idi. Ertesi günü o civara vürut eden bir miktar Yunan piyade askerinin mevcudiyetinden cesaret alarak kuleden dışarıya çıktığı sırada Yunan asakiri ile Rum ahali tarafından yapılan yaylım ateşlerden on beş mahallinden mecruh olmak suretiyle pek feci bir surette katl ve itlaf olunmuştur. Biraderim kaltedildikten sonra Rum ahali ile asakir-i Yunaniye kuleye girerek zevcesinin tesettürüne (örtünmesine) katiyyen müsaade etmeyerek süngülerle biçare felaketdide (belaya uğramış) kadını tehdit ve tazip (eziyet) ile nükud-ı mevcudeyi (mevcut paraları) kâmilen ve tamamen yed-i gasplarına (ellerine) geçirmişlerdir. Bu kadarla da iktifa etmeyen bu hunharlar (kan dökücüler) mumaileyhayı adeta uryan (çıplak) bir halde kuleden harice atmışlardır. İşbu vaka-yı dilhiraşı (yürekler acısı olayı) haber alarak ertesi gün de biraderimi defnetmek üzere mahall-i mezkûra gittim. Orada bulunan asakir-i Yunaniye'den iki nefer biraderimi kendilerinin katl ve itlaf ettiklerini kemal-i iftihar ve gururla bendenize söylemişler ve bu suretle irtikâp etmiş oldukları (yaptıkları) cinayet-i elimeyi ikrar ve itiraf etmişlerdir, Ol babda irade efendimindir.

28 Haziran 335 (1919)

İzmir Daire Tahsildarı

Pul ve İmza (İsmail)

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 92

Göz No : 3

Klasör No : 81

Dosya No : 299

Fihrist No : 3

Belge No : 2371

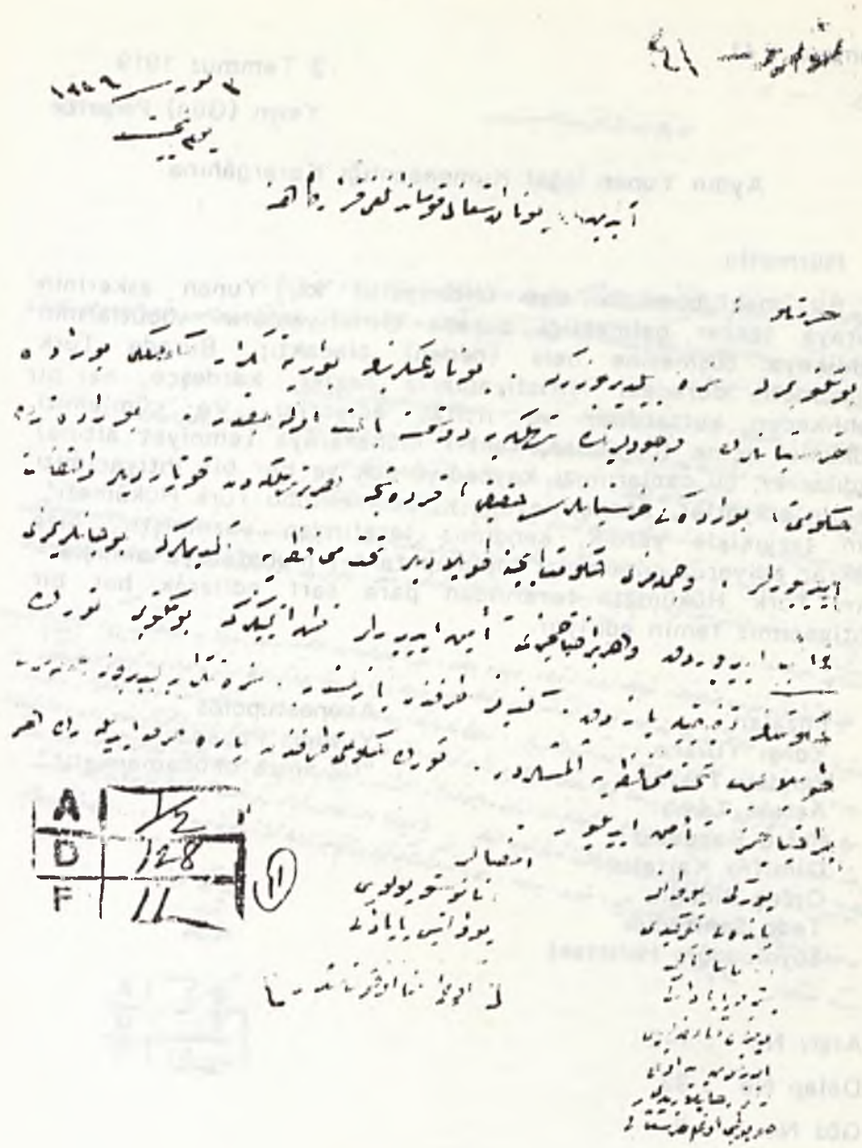

Belge No : 2371

Numara : 41

3 Temmuz 1919

Yevm (Gün) Perşembe

Aydın Yunan İşgal Kumandanlığı Karargâhına

Hürmetlu

Bu mektubumuzla size bildiriyoruz ki, Yunan askerinin buraya tekrar gelmekliği burada Hıristiyanların vücutlarının tehlikeye düşmesine bais (neden) olacaktır. Burada Türk Hükümeti, buradaki Hıristiyanlarla hakiki, kardeşçe, her bir tehlikeden kurtardılar ve iltifat ediyorlar. Ve cümlemizi hükümet içine topladılar, taht-ı muhafazaya (emniyet altına) aldılar ki, bu canlarımızı kaybediyorduk ve her bir ihtiyacımızı temin ediyorlar. Zannetmeyiniz ki bu mektubu Türk Hükümeti'nin tazyikiyle yazdık, kendimiz tarafından yazılmıştır. Size tekrar ediyoruz cümlemizi toplayıp taht-ı muhafazaya almışlardır. Türk Hükümeti tarafından para sarf edilerek her bir ihtiyacımız temin ediliyor.

İmzalar
Yorgi Yuvano
Pandali Tokidi
Astaki Tamo
Petro Babadaki
Dimitro Kalfelis
Orfoş Bidoğlu
Tedo Sanitodidi
Suyolcuoğlu Hiristaki

Anonostupolos
Yuvanis Papadaki
"Üç imza okunamamıştır"

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 93

Göz No : 3

Klasör No : 81

Dosya No : 301

Fihrist No : 11

Belge No : 2372

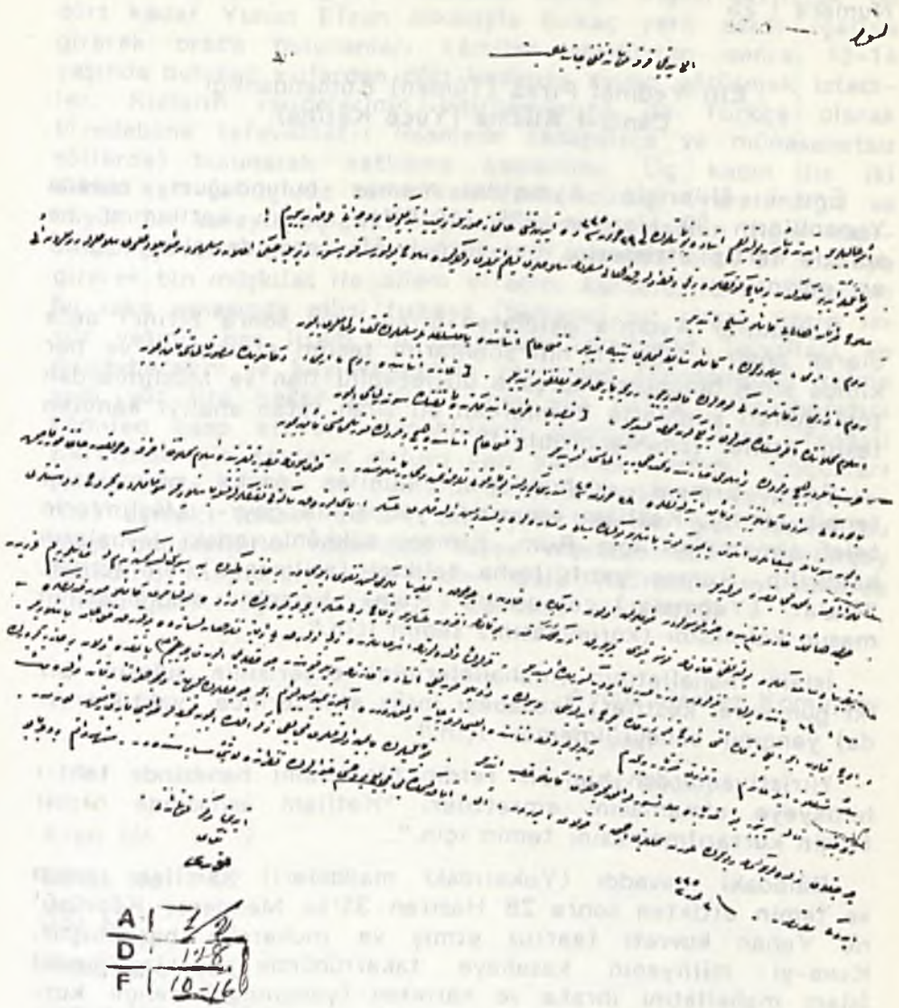

Numara : 25

Elli Yedinci Fırka (Tümen) Kumandanlığı
Cânib-i Âlisine (Yüce Katına)

Emr-i âlileriyle Aydın'da memur bulunduğum esnada Yunanlıların 29 Haziran 335 (1919)'te Aydın katliamını ne suretle tertip ettiklerini ber-vech-i âti (aşağıda olduğu gibi) arz ediyorum:

Yunanlılar Aydın'a geldikten birkaç gün sonra birinci defa olarak ahali-i Müslime'nin silâhlarını teslim etmelerini ve her kimde silah bulunursa kurşuna dizileceğini ilan ve Müslimlerden topladıkları silahlarla Rumlardan eli silah tutan ahaliyi kâmilen teslih ettiler (silahlandırdılar).

Rum, Ermeni, Yahudilerin, kâmilen şapka giymelerini tenbih ettiler. Katliam esnasında yanlışlıkla gayr-ı Müslimlerin telef olmamaları için Rum, Ermeni dükkânlarındaki levhaların kaldırılıp, Rumca yazılı levha talikini (asılmasını) emrettiler. "Garat (Yağmalar) esnasında Rum, Ermeni dükkânlarının masun kalmasını (korunmasını) temin için."

İslam mahallatının (mahallelerinin) ekserisinin sularını bir iki gün evvel kestiler, "kasabayı ihrâk ettiklerinde (yaktıklarında) yangının söndürülmemesi için."

Hıristiyanlardan hiç bir ferdin bir İslamı hanesinde taht-ı himayeye almamasını emrettiler. "Katliam esnasında hiçbir ferdin kurtarılmamasını temin için."

Bâlâdaki mevaddı (Yukarıdaki maddeleri) kâmilen tenbih ve temin ettikten sonra 28 Haziran 35'te Menderes Köprüsü'ne Yunan kuvveti taarruz etmiş ve muharebe başlamıştır. Kuva-yı milliyenin kasabaya takarrübünde (yaklaştığında) İslam mahallatını ihraka ve harikten (yangından) canını kurtarmak için sokağa çıkanları itlaf (öldürmek) için köşe başlarıyla yüksek mebani (binalara) ve minarelere yerleştirmiş oldukları asker, başıbozuk makineli tüfeklerle katle başladılar. Sokaklarda mecruh (yaralı) düşenleri tekrar ateşe atmak fecayiinde bulundular. Harik-i hailin (Korkunç yangının) haneme takarrübünde (yaklaştığında) civar komşulardan toplanmış olan erkek, kadın, çocuk takriben yirmi beş nüfus ile mücavir (komşu) bir haneye geçtik. Ben sivil elbise giymiş idim ki

tanınmayayım. Guruptan (Güneşin batışından) takriben bir saat sonra bulunduğumuz hanenin komşu kapısı kırılarak on dört kadar Yunan Efzun askeriyle birkaç yerli asker içeriye girerek orada bulunanları kâmilen soyduktan sonra 10-14 yaşında bulunan kızlardan dört kadarını ayırıp götürmek istediler. Kızların validelerinin istirhamlarına da Türkçe olarak bi-edebane tefevvühat-ı lisanıede (edepsizce ve münasebetsiz sözlerde) bulunarak katliama başladılar. Üç kadın ile iki erkek katl ve üç kız bir erkek cerh edildiği (yaralandığı) ve büyük bir vaveyla (çığlık) koptuğu esnada hanenin diğer kapısından çocuklarımı alıp kaçabildim. Yanmakta olan bir haneye girerek bin müşkilat ile ailem efradını kurtarabildim. Diğerleri bu vaka esnasında ellisi fırkaya (tümene) ait olmak üzere iki yüz yetmiş beş liram ile çocukların melbusat (giysiler) ve mücevheratını ve kayınvalidemin zevcinden (kocasından) kalma yedi yüz lira kadar parasıyla beş yüz liralık mücevheratını kâmilen gasp ettiler. Yunanlıların yapmış oldukları fecayii zikretmek için sayfalar dolusu yazı yazmak lazımdır. Çocukları valideleriyle kesmek ve bunların avret mahallerini (ayıp yerlerini) açmak, kulak, burun, el, ayak kesmek gibi fecayi bu vahşi canavarların nazarında laşey mesabesindedir (hiçbirşey değildir). Meşhudatım ber-vech-i bâlâ (Gördüklerim yukarda olduğu gibi) idüğü maruzdur. 3 Temmuz 335 (1919)

Aydın Merkez Komutanı
Binbaşı
İmza (Nuri)

Arşiv No : 1-2
Dolap No : 92
Göz No : 3
Klasör No : 81
Dosya No : 301
Fihrist No : 10-16

Belge No : 2373

Belge No : 2373

Yıldırım Kıtaatı Müfettişliği Şifre Halli

Geldiği Mahal : Çine
Tarih-i Keşidesi : 7.7.35 (7 Temmuz 1919)
Telgrafhane Numarası : 682
Tarih-i Vusulü (Varışı) : 17 minh (de)
Müfettişlik Murür (giriş) Numarası : 81
Hall edenin imzası : İmza (Mustafa Kâzım)

İkinci Ordu Müfettişliğine

Medeni ve insani himaye Fransız Lordlarıyla Konsolos Vekili'nin ve jandarmalarının nazar-ı şükranını celp etmiştir. Ona göre rapor yazacaklarını mükerreren beyan ve Yunanlıların vahşetini, mutasarrıfın itlaf edildiğini dermeyan etmişlerdir (ortaya koymuşlardır). Rum ahali geceye kadar taht-ı muhafazada bulunulmuş ise de buradaki Jandarma Tabur Kumandanı muhafız efradın Yunanlıların tecavüzüne uğraması muhakkak olduğundan Rumları binalara yerleştirerek müfarekata (uzaklaşmaya) mecbur olmuşlardır. Bu gün 25.7.35'te Menderes Köprüsü'ne 4.7.35'te sınıf-ı muhtelifesinden mürekkep bir kuvvetli Yunan müfreze-i askeriyesi nehri geçmek üzere Menderes Köprüsü'yle üç kilometre garbına iki cepheden taarruz etmiş, topçu ateşiyle tardedilmişken tekrar vuku bulan ikinci bir taarruzu 600 metre mesafede tevkif edilmiştir (durdurulmuştur). Yunanlılar aynı zamanda Aydın'ın yanmakta olan mütebaki (geri kalan) İslam mahallelerini ateşlemiştir. Aydın' da ahali-i İslamiye'den bazı aceze aksamının (güçsüz olanların) kalmış olması muhtemeldir. Aydın elyevm (bugün) kâmilen yanmış ve yanmaktadır. Ve Yunanlılar Aydın ortasında bütün kalan bakiyesini ihrâk ettikleri (yaktıkları) görülmekte ve firar edemeyen nüfus-ı İslamiyeyi katletmekte olduğu işitilmektedir. Nüfus-ı İslamiye dağılmış ve Menderes'in cenûbuna çekilmiştir. Bir de Yunananlıların geceleyin Menderes Nehri'ni mürûr eden, (geçen) bir kuvveti, nehrin cenubunda bir iki karyeyi (köyü) ateşlemiş, Ordu bu tecavüzata müdahale etmişler ve Aydın ahalisi namına muhtaran (muhtarlar) ve muteberan (ileri gelenler) ve Belediye Riyaseti, Museviler dahil Yunanlıların mürettep katliamını msavver (tasarlayan) ve Yunan eşrafının refini müsterhim (kaldırılmasını isteyen) bir

Belge No : 2373

mazbatayı Düvel-i İtilâfiye mümessillerine Çine'de tanzim ve İtalyan vesaitiyle gönderilmiştir. Bir nüshası da Dahiliyle Nezareti'ne takdim olunmuştur.

Fırka 57 (57 nci Tümen) Kumandanı

Şefik

Arşiv No : 4-5280

Dolap No :

Göz No :

Klasör No : 243

Dosya No : 17

Fihrist No : 46

Belge No : 2374

Belge No : 2374

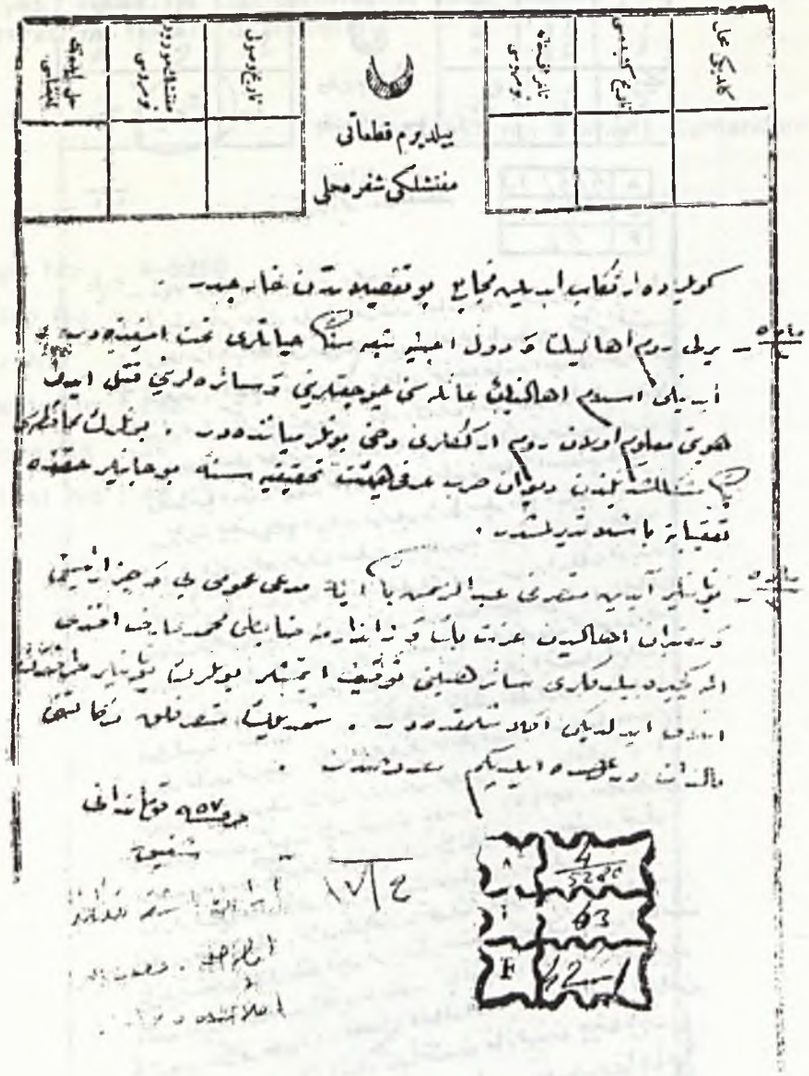

Belge No : 2374

Yıldırım Kıtaatı Müfettişliği Şifre Halli

Geldiği Mahal : Çine
Tarih-i Keşidesi (Çekiliş Tarihi) : 7.7.35 (7 Temmuz 1919)
Telgrafname Numarası : 67
Tarih-i Vusulü : 15.7.35
Müfettişlik Mürur (Giriş) Numarası : 271
Hall Edenin İmzası : İmza (Hasan Hayri)
Aded : 144

Konya'da İkinci Ordu Müfettişliğine

Madde 1- 735 ve 1093 şifreye zeyldir.

Aydın'da mukim Mülâzım (Teğmen) Delsalogran'dan müfarekatinden (ayrılmasından) sonra Yunanlılar Liva ve bilhassa Aydın ahalisini katliam için hazırlık yaptıkları tevatür etmiştir (haberi yayılmıştır).

Şöyleki : Aydın'da bazı Müslim eşhas tevkifhaneye isali (konulması) şekl-i zahirisinde (görüntüsünde) gizlice mahvedilmeye başlanılır. Yerli Rumların iştirakiyle tezayüt eden (artan) bu cüret, geceleri İslam mahallerine girmek, kadınların kızların ırzlarına tecavüz ve müteakiben itlaf etmek (öldürmek) teşebbüsü ve aynı zamanda ahali-i İslamiyenin belde haricine çıkması vazedilen nöbetçiler vasıtasıyla mani edilir. Müteakiben (Ardından) gayr-i Müslim Ermeni ve Yahudilerin feslerini çıkarıp şapka iksa etmeleri (giymeleri) ve gayr-ı Müslim hanesiyle dükkânlarına Müslimlerinkinden farkedilmek üzere alamet konulmasını tenbih ve ilan ettiler ve bunun sebebi katliama uğramamaları maksadına mebni (dayanmış) olduğu anlaşılır. Müteakiben Müslümanlardan yirmi dört saat zarfında altı bin silahın teslim edilmesi ve kim teslim etmezse idam edileceği emrolunuyor. Müteakiben meskûnat-ı memleketin (iskân edilen memleketin) muhtelif kıtalardan tenekelerle memlu (dolu) petrol gazı konulur. Yunan nöbetçileriyle muhafaza ettiler. Müteakiben İslam mahallelerine gelen suyun mecrası (yolu) bozularak mahalleler susuz bırakılır. Müteakiben Menderes Köprüsü'ne Yunan kuvvetinin bilasebep 28.6.35 taarruzu vuku bulur ve muharebede dört bin mevcudunda bulunan Yunanlılar maddi ve manevi tefevvuku (üstünlüğe) haiz olduğu halde şehre kadar ricat göstererek (geri çekilerek) mütarekeyi bil-iltizam (bile bile) şehre naklederler. Kuva-yı Milliye henüz şehrin bir kilometre haricinde iken Yunanlılar

Belge No : 2374

Müslüman mahallelerinin iki üç noktasında rüzgârın geldiği istikametten ateş verirler, müthiş bir yangın başlar, yangından canını kurtarmak için taşraya, sokağa can atan masum ahali üzerine tüfek, bomba, mitralyöz ateşlerini tevcih ederek itlaf ve bu ateşten hânelerinden çıkmayanlar yangından muhrik olmuştur (yanmışlardır). Bütün Müslümanlar bu tarzda katliama uğrayacak iken Cenab-ı Hakkın murad-ı ilahisine muhalif olmak neticesi her taraftan imdada koşan ahali-i İslamiyenin Yunanlılara galebe çalmasıyla (üstün gelmesiyle) şehirdeki kabahat " m s b m f a y n k n a y a t y" (şifre) gösterilmiştir.

Köylerde irtikâp edilen (yapılan) fecayi bu tafsilattan hariçtir.

Madde 2 - Yerli Rum ahalinin ve düvel-i ecnebiye tebaasının hayatları taht-ı emniyettedir.

Aydınlı İslam ahalinin ailesini, çocuklarını vesairelerini katleden hüviyeti malûm olan Rum erkekleri dahi bunlar meyanındadır.

Bunların muhafazası pek müşkülleştiğinden Divan-ı Harb-i Örfi (Sıkı Yönetim Mahkemesi) Heyet-i Tahkikiyesine bu caniler hakkında takibata başlattırılmıştır.

Madde 3 - Yunanlılar Aydın Mutasarrıfı Abdurrahman Bey ile müdde-i umumiyi (savcıyı) ve Ceza Reisini ve muteberan-ı ahaliden İzzet Bey ve Jandarma Zabiti Mehmet Arif Efendi ele geçirebildikleri sair heyeti tevkif etmişler, bunların Yunanlılar tarafından itlaf edildiği anlaşılmaktadır. Şimdilik Mutasarrıflık vekâletini deruhte eylediğim maruzdur.

Fırka 57 (57 nci Tümen) Kumandanı

Şefik

Minh (De) : 7

Arada başka telgraflar olacak

Vaziyet iyi anlaşılamıyor.

Belge No : 2374

Arşiv No : 4/5280

Dolap No :

Göz No :

Klasör No : 243

Dosya No : 17

Fihrist No : 42, 42-1

Numara : 2/37

Cuma Mahallesi Heyet-i İhtiyarisinin
İfadesidir

Yunan askerleri 29 Haziran 335 (1919) Aydın muharebesi esnasında mahallemiz ahalisinin katliamını suret-i atiyede (aşağıdaki şekilde) tatbik etmişlerdi. Mahallemizin muhtelif mahallerinde bulunan Çavuş Köprüsü'nde Giritli İbrahim Badorakin'in sabunhanesine ve Yalabukoğlu Ahmet'in kahvehanesine ve ahırına ve Canbazoğlu Ali Efendi'nin hanesine, Dükkânönü Cami-i Şerifi'ne ve Hacı Yahya Efendi'nin hanesine, Gözcü Hacı İbrahim'in hanesine gazyağı dökerek ve mevadd-ı muhterika (yanıcı maddeler) atarak mahallenin beş yerinden yangın çıkardılar. Sokak başlarını Yunan askeriyle tuttular. Yangın haneleri sardı, ahali yangından sokaklara kaçarken sokak başındaki Yunan askerleri canlarını yangından kurtarmak için kendilerini sokağa atan kadın, çoluk çocuk demeyerek üzerlerine ateş ettiler. Kimisi telef oldu, kimisi yaralandı, kimisi kurtulabildi. Fakat sokaklardan tüfek ateşini gören bazı ahali korkularından dışarı kaçamadı, haneleri içinde yandı.

Mahallemiz beş yüz seksen beş hane ve otuz dükkândan ibaret idi. Bunlardan yalnız otuz beş hane kurtulabildi. Bizim bildiğimiz elliyi mütecaviz (aşkın) telefat var, fakat daha bilmediğimiz yüzlerce hayat ve mematı meçhul kimseler var, mahallemiz ahalisi köylerde ve diğer kazalarda dağınık olduğu için hakiki telefatın miktarını meydana çıkarmak şimdilik mümkün değildir. Bu yangın kemal-i dehşetle devam ederken Yunanlılar mahallemize topyatağından top ateşi dahi icra ettiler. Yunan askerleri bir taraftan haneleri kırıp, hanelerde konu komşu biçaregânı (çaresizleri) suret-i muhtelifede itlaf ve bazı genç kızları tefrik edip (ayırıp) götürdüler. Bunların avakibinden (akibetlerinden) malûmatımız yoktur. Kurtulabilenler perişan bir halde Nazilli, Çine, Yenipazar, Denizli kasaba ve kurasına (köylerine) iltica etmişlerdir. 1 Ağustos 1335 (1919)

Mahalle Ahalisinden Hafız Mustafa Ağa	Mahalle Ahalisinden Mühür (Okunamadı)	Cuma Mahallesi Heyet-i İhtiyariyesi Mühür (Okunamadı)

Belge No : 2375

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 92

Göz No : 3

Klasör No : 81

Dosya No : 301

Fihrist No : 4-8

Belge No : 2376

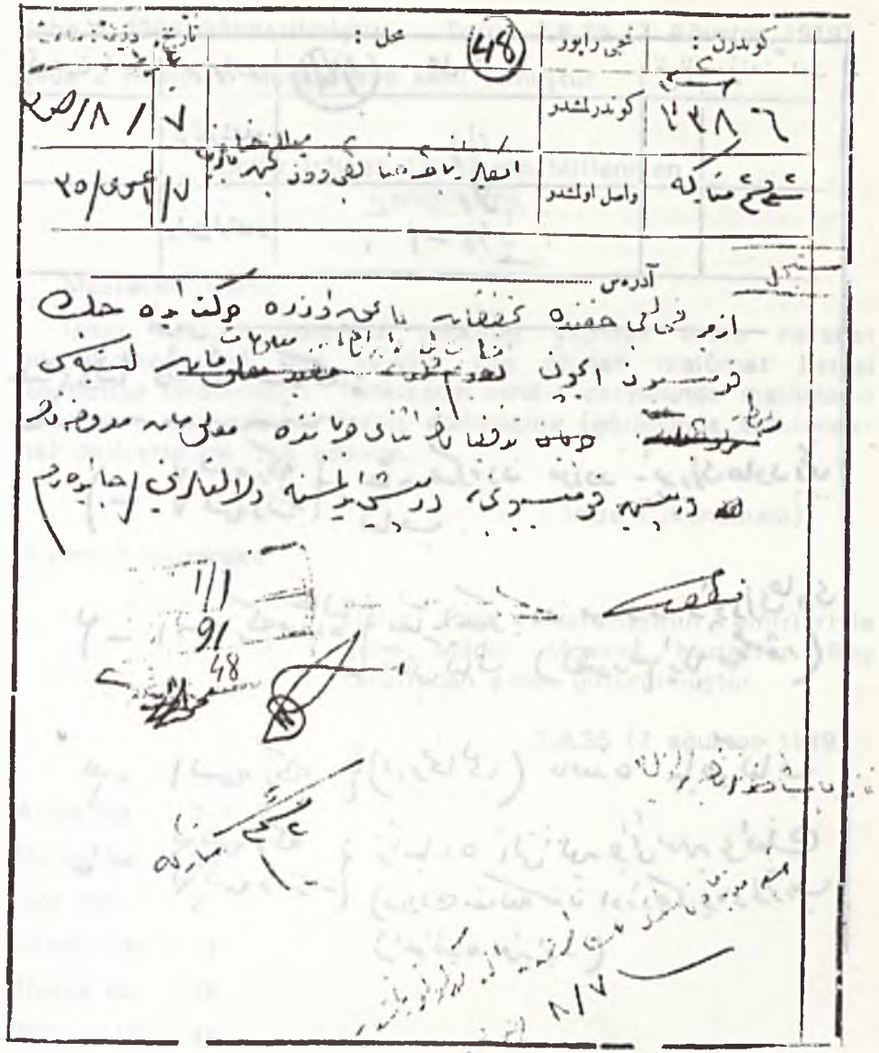

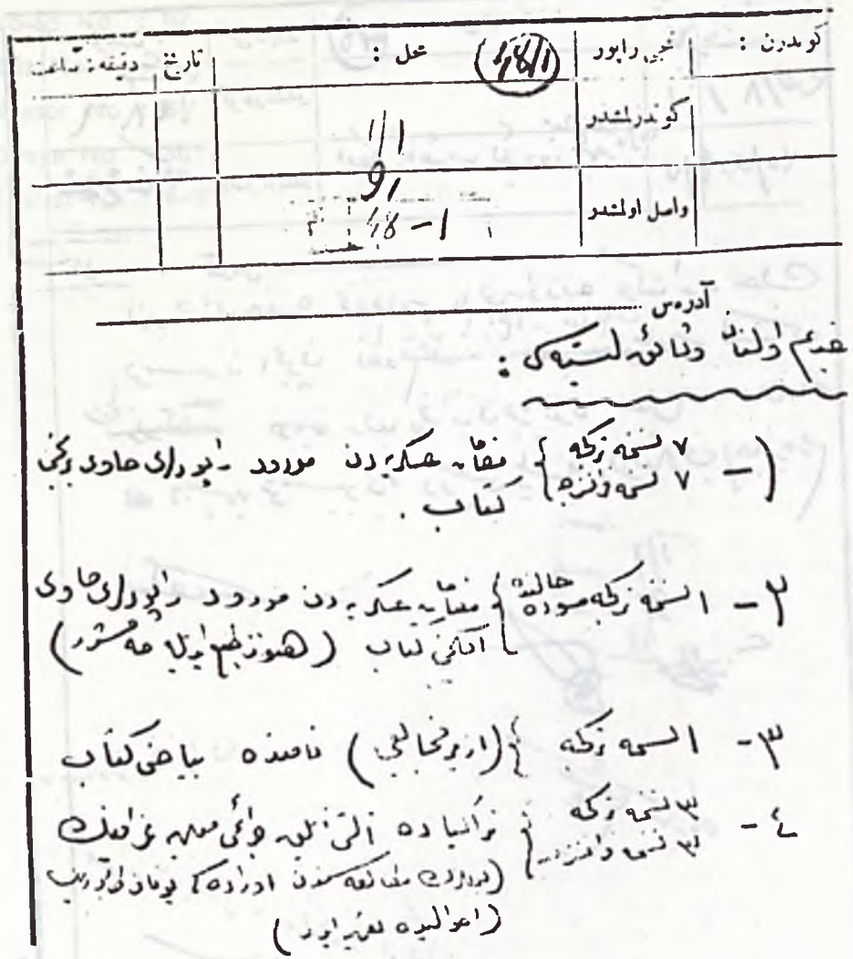

Belge No : 2376

Şube 2 3386 Gönderilmiştir Tarih: 7.8.35 (7 Ağustos 1919)

Şube 2 Kasım 2 Mütarekeye vasıl olmuştur

İngiliz İrtibat Zabiti von Millenmen
Cenaplarına

Müstacel (İvedi)

İzmir fecayii hakkında tahkikat yapmak üzere hareket edecek komisyon için faydalı zan olunan malûmat listesi merbuttur (ilişiktedir). Tedkikatın esna-i ceryanında malûmat-ı maruzanın komisyonca derpiş edilmesine (gözönünde tutulmasına) delâletlerini rica ederim.

İmza (Okunamadı)

Kısım: 2 Mütareke

Nafiz Paşa Hazretlerinin emirleriyle Şube Müdür Muavini Muzaffer Bey tarafından elden götürülmüştür.

7.8.35 (7 ağustos 1919)

Arşiv No : 1-1
Dolap No : 93
Göz No : 2
Klasör No : 14
Dosya No : 56
Fihrist No : 48

Belge No : 2376

1.	7 Nüsha Türkçe 7 Nüsha Fransızca	Makamat-ı askeriyeden mevrut (gelmiş) raporları havi birinci kitap.
2.	1 Nüsha Türkçe müsvedde halinde	Makamat-ı askeriyeden mevrut raporları havi ikinci kitap. "Henüz tabedilememiştir."
3.	1 Nüsha Türkçe	"İzmir fecayii" namında beyaz kitap.
4.	3 Nüsha Türkçe 3 Nüsha Fransızca	Trakya'da altı aylık ceraimi mübeyyin (suçları gösterir) grafik. "Bunların mütalaasından oradaki Yunan Taburu'nun ahvalide taayyün eder" (ortaya çıkar).

Arşiv No : 1-1
Dolap No : 93
Göz No : 2
Klasör No : 14
Dosya No : 56
Fihrist No : 48-1

Belge No : 2377

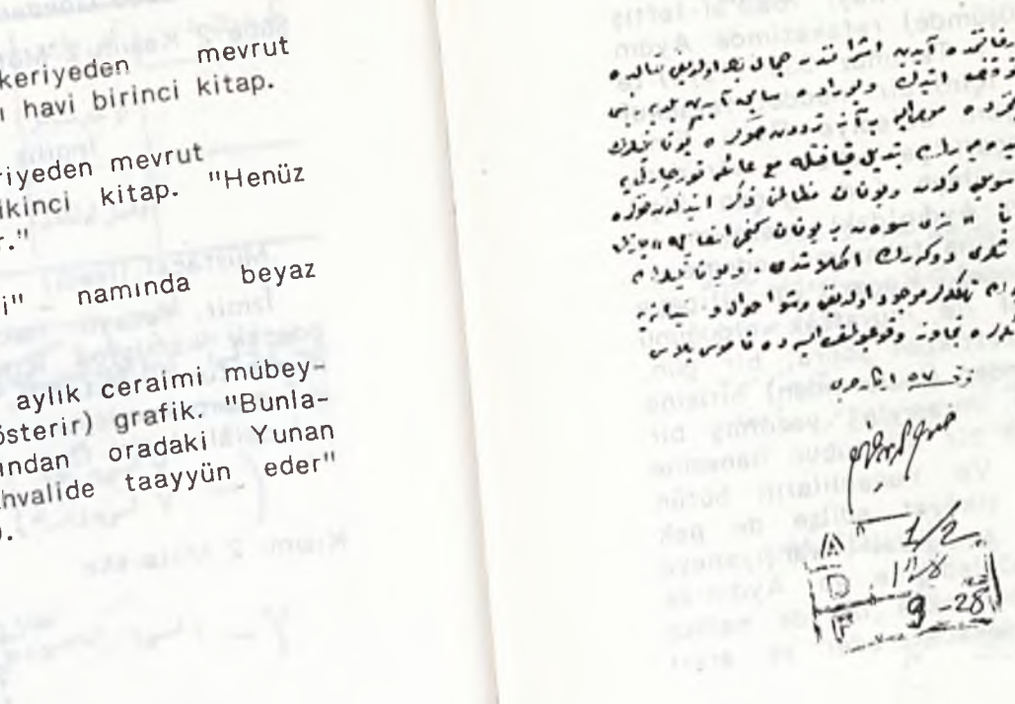

Belge No : 2377

Numara: 4/15

Söke'de bulunan Yüz Otuz Beşinci Alayı bad'el-teftiş avdetimde (denetledikten sonra dönüşümde) refakatimde Aydın eşrafından Cemal Bey olduğu halde 1 Temmuz 335 (1919)'te Koçarlı'da beray-ı aram (dinlenmek için) bir müddet tevakkuf ettik (durduk) ve burada sabık Aydın Belediye Reisi Emin Bey'e mülaki olduk (görüştük). Koçarlı'ya sebeb-i vürudunu (geliş sebebini) sorduğumuzda mumaileyh (adı geçen kişi) biraz tereddütten sonra Yunanlıların Aydın'daki mezalim ve arz-ı şikenane (gurur kırıcı) muamelatına tahammül edemeyerek tebdil-i kıyafetle maaile (ailece) Koçarlı'ya ilticaya mecbur kaldığını ve buna da güçhal ile muvaffak olduğunu söyledikten ve Yunan mezalimini zikrettikten sonra; bir gün, hanesindeki baldızının genç kerimelerinden (kızlarından) birisine hitaben "sizi seven bir Yunan genci imzasıyla" yazılmış bir tehdit ve daveti mutazammın (içeren) bir mektubun hanesine atıldığını gözyaşları dökerek anlattı. Ve Yunanlıların bütün yaptıklarının yanlarında kaldığını ve şikâyet edilse de pek büyük tehlikeler mevcut olduğunu ve şu ahval-i vahşiyaneye tahammülün gayr-ı kabil olduğunu söylediğine ve Aydın'da birçok namuslu ailelere tecavüz vukubulmakta ise de namus belası şikâyet edemiyorlar dediğine şehadet eder ve arz-ı keyfiyet eylerim.

16.8.35

Fırka 57 Erkân-ı
Harbi (57 nci Tümen Kurmay Başkanı)
İmza (Selâhattin Fehmi)

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 92

Göz No : 3

Klasör No : 81

Dosya No : 301

Fihrist No : 9-28

Belge No : 2378

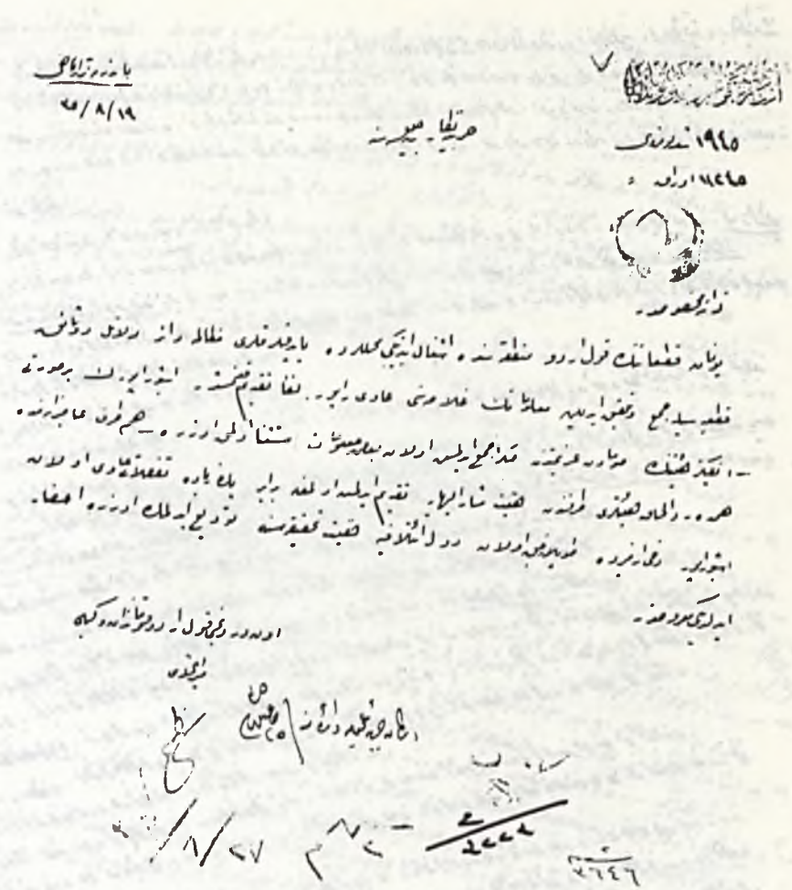

[illegible]

[illegible]

On Dördüncü Kolordu-yu hümayûn
Şube Numarası: 1945
Evrak Numarası: 11245

Bandırma Karargâhı
19.8.35 (19 Ağustos 1919)

Harbiye Nezareti Celilesine

Zata mahsustur

Yunan kıtaatının kolordu mıntıkasında işgal ettiği mahallerde yaptıkları mezalime dair delail (kanıtlar) ve vesaik-i katiyesiyle (kesin belgeleriyle) cem ve telfik edilen (bir araya toplanan) malûmatın hülâsasını havi rapor leffen (ilişikte) takdim kılınmıştır. İşbu raporun bir sureti -İngiliz Heyetinin Soma'dan azimetinden (ayrılışından) sonra cem edilmiş olan bazı malûmat müstesna olmak üzere- hem taraf-ı acizanemde hem de Redd-i İlhak Heyetleri tarafından heyet-i müşarünileyhaya (adı geçen heyete) takdim edilmiş olmakla beraber pek ziyade tafsilatı havi olan işbu rapor dahi İzmir'de toplanacak olan Düvel-i İtilâfiye Heyet-i Tahkikiyesi'ne tevdi edilmek üzere ihzar (hazır) edildiği maruzdur.

On Dördüncü Kolordu Kumandan Vekili

Miralay (Albay)

İmza (Kâzım)

Erkân-ı Harbiye-i Umumiye
Dairesine/25 Ağustos 35 (1919)

Arşiv No : 1/2

Dolap No : 92

Göz No : 4

Klasör No : 89

Dosya No : 326

Fihrist No : 6

Yunan kıtaatının işgal ettikleri mıntıkalarda irtikâp ettikleri (işledikleri) görülen ve rivayet edilen fecayi o derece de çoktur ki bunların zikr ve tadâdı (söylenmesi ve sayılması) gayr-ı kabil olup, ancak mevsukiyetleri (belgesellikleri) bir ehemmiyete müstenit (dayanmış) bulunan vakayi muhtasaran ber veçh-i âti tadât edilmiştir ki vakayi-i mezkûre (olaylar özet olarak aşağıda olduğu gibi sayılmıştır ki adı geçen olayların) şahitleri Bergama'dan Reşadiye Kadı-ı sabıkı (eski kadısı) Celal Efendi, sabık Belediye Reisi Küçük Mehmetzade Mustafa Efendi, Meclis-i idare azasından Hadimizade Mustafa Efendi, Aşar Kol Memurlarından Kadri, Çandarlılı Müderris Halit, Reji (Tekel) Kolcusu Cemal, İhtiyat Zabitanından Süleyman Naci, Kınıklı Abdullah Efendiler ve Yukarı Çayırdan Ahmet oğlu Ahmet Ağa, Köçekli Karyesi'nden Kayserilioğlu Mustafa Bey ve Bergama, Dikili, Kozak, Soma ve Kınık muhacirlerinden olup kendilerinden bu hususa dair her vakit tafsilat ahzedilebilir (alınabilir).

Bergama'yı ilk işgalinde Yunanlıların ika ettikleri (yaptıkları) mezalim ve fecâyi:

1. Yunan kuvvetlerinin Bergama'ya girdiğini müteakip Tepealtı Karyesi'ne gönderdikleri beş süvari ve yirmi piyade ile köyün imam ve muhtarını katl ve muhtar-ı saniyi darp (dövmek) ve hayvanatı yağma etmişlerdir. Muhtar Mehmet Emin Efendi'nin de sebeb-i katli, ırzına tasallut edilen bir kadının tecavüzden muhafazasına çalışmasından ileri gelmiştir. İşbu katl akabinde Bergama Redd-i İlhâk heyeti tarafından protesto edilmiştir.

2. Aynı günde Bergama'da Selimiye Kahvesi önünde oturmakta olan Kazcı Mehmet oğlu Hulusi işgal kıtası kumandanlığına götürülmüş ve işgalin üçüncü günü taburun karargâhında başı cesedinden ayrılmış ve gözleri kasatura ile oyulmuş olduğu halde görülmüştür.

3. Aşağıkırklar Karyesi'nden Kürt Hüseyin bilasebep katl ve evi yağma edildi.

4. Bergama'nın bağları içinde Bergamalı .... zevcesi ....'ye ve refikası (arkadaşı) ....'ya ve Bergama'nın Bahçetepe mevkiinde Selânik muhacirlerinden isimleri zaptedilemeyen iki kız çocuğuna fi'l-i şeni (tecavüz) icra edildi.

5. İşgalin ikinci günü Simitçikapısı'ndaki Yunan karakol efradı tarafından Deveci Deli Ahmet mahdumları (oğulları) soyulmakta iken vaki olan feryat üzerine imdada giden korucu

Mustafa Efendi'nin üzerine iki el silah atılmış ve keyfiyet mumaileyh (adı geçen kişi) tarafından Yunan kumandanına şikâyet edilmiş ise de ehemmiyet verilmemekle beraber bu şikâyetten muğber olan Yunan efradı Araplı Ovası'nda Tuzcu Mustafa'nın çiftliğini ihrâk (yakmış) ve yağma etmişler, hayvanatını öldürmüşler ve kendisine de kurşun atmışlarsa da isabet ettirememişlerdir.

6. Hacı Niyazi Efendi'nin şeriki Ahmet Efendi'nin arabasını kırıp hayvanlarını kestiler, araba enkazından ateş yakıp hayvanlarını pişirdiler.

7. Demirciler Mahallesi'nden sığır çobanı Mustafa ve Emirsultan Mahallesi'nden Boğa Mustafa'nın evlerine taarruz etmişlerse de kadınların feryadı üzerine çekilmişlerdir.

8. Bergama'ya ikinci defa gelen Yunan kuvvetleri kapalı bulunan bütün evlerin kapılarını kırıp eşyaları kâmilen yağma etmiş ve bu meyanda hicret edemeyerek evlerinde kalmış olan Çakırlardan Caferoğlu Veli'yi, Kesenteli Mehmet'i, İbrahim Usta oğlu Hayrettin'i, Nalcı Molla Hüseyin Zevcesi Ayşe'yi, Paşazade İbrahim Ağa'yı, Alaiyeli Pabuçcu Mustafa Usta'yı, Kozaklı Terzi Mustafa'yı, Okçular Karyesi'nden, Ali'yi, Hacıilyas Mahallesi'nden Ali Efendi Mahdumu İbrahim'i, Eşmeci Mahallesi'nden Katırcı Hacı Mehmet'i bilasebep katletmişlerdir.

9. Bergama köylerinden Kurfallı'da Hasanoğlu Cemal, Bozköyü'nde Mehmet bilasebep katledilmişlerdir.

10. Alacalarda Mustafa zevcesi Gülsüm fi'l-i şeni icrasından sonra katledilmiş, Salihli'de ....'nın on bir yaşlarındaki kerimesine (kızına) fi'l-i şeni icra edilmiştir.

11. Bergama Telgraf Müdürü Alim Efendi ile muhabere memuru ağır surette cerhedilmiş (yaralanmış) ve elyevm (bugün) hayat ve mematı (yaşayıp yaşamadığı) mechul olup Emir Sultan Camii İmamı Hafız Ahmet Efendi dahi bila sebep katledilmişlerdir.

12. Bozköylü Arnavut Abdurrahman'ın suret-i cebriyede bin liralık evrak-ı nakdiyesiyle (kâğıt parasıyla) elli altın lirasını ve Aşağıkırklar'dan Osman Ağa'nın nukut (para) ve eşyasını ahz-ü gasp etmişlerdir (zorla almışlardır).

13. Bergama'nın Yukarıkırklar Karyesi'nden altmış beş yaşında ihtiyar Molla İbrahim Bergama'ya gittiğinde orada Ermenilerin buna karşı olan garazına binaen ihbar neticesinde

İbrahim'in ağzını kulaklarına kadar bıçakla kesip ağzına gem taktılar ve Bergama'nın içinde gezdirdiler. Bade (Sonra) tırnaklarını bütün ahalinin içinde kerpetenle kesip parmaklarını bıçakla yardılar ve dört gün sonra parçalayarak öldürdüler. Bu vakayı görenler ve Kırklar ahalisinin o gün pazara giden kısmı görmüştür.

14. Bergama'da Çerkez İdris Ağa'nın evlatlığı on yaşında kız çocuğunun bikrini (kızlığını) izâle ettikten ve sekiz on kişi üzerinden geçtikten sonra vücudunu tulani (boylamasına) ikiye ayırıp parçaladılar.

15. Bergama'nın Doğancı Karyesi'nden altmış beş yaşında Hacı Mehmet Ali Ağa'yı ve Demirci Hüseyin Usta Mahdumları Abdurrahim ve Ahmet'i ve Kovacı Mehmet'in oğlu Ramazan'ı gözlerini oyup bağırsaklarını çıkardıktan sonra parçalamışlardır. Bunları Bergama'dan kumandan çağırıyor diye kendilerine müfreze tarafından vesika vererek Bergama'ya sevketmişler ve bu suretle yolda öldürdükten sonra kabirlerini de Caber Karyesi'nden Ahmet oğlu Ahmet'e cebren kazdırıp gömdürmüşlerdir.

16. Dikili'de Yegiçoğlu Molla mahdumu ile Arap Sait ve sekiz refiki suret-i feciada katledilmişlerdir.

17. Bergama Müftü Vekili Cami Hatibi Halit Efendi'nin validesiyle komşusu diğer ihtiyar bir kadın Bergama'da bir müddet samanlıkta saklanırlar. Açlığın tesiriyle orada daha fazla kalamayıp Soma istikametinde firar ederlerken yolda tesadüf eden Yunan neferleri tarafından ateşe maruz kalırlar, bir tanesi ölür. Halit Efendi'nin validesi de öldü zannedilerek ateş kesilir. Mecruh olarak berhayat (hayatta) kalan bu kadın geceleyin kalkıp kaçabilir. Elyevm (Bugün) Kırkağaç'ta oğlunu yanında taht-ı tedavidedir.

18. Bergama'da .... Camii İmamı .... Efendi'nin kerimesi (kızı) Hanımın bikrini beş on Yunan askeri izale ettikten sonra karakoldan karakola gezdirilerek her gün üzerinden kırk, elli asker geçti ve darp ve işkence edildi. Elyevm biçare kız Yunan askeri elindedir. 18 "Mükerrer" Yunan'ın daveti ve bir şey yapmayacağına dair olan taahhüdü üzerine hicretten vazgeçip köylerine dönen Bergama'nın Ayaz Köyü'nden Demirci Süleyman Usta oğlu Osman, Paşa Mustafa, Hacı Hüseyin oğlu Mustafa, Zağmanas Karyesi'nden Adalı Süleyman ve Çerkes Musa nam eşhâs (adındaki kişiler), orada mevcut adamlar muvacehesinde (önünde) Yunanlılar tarafından parça parça edilerek öldürülmüşlerdir.

19. Bergama'nın Paşa Karyesi'nden cami mütevellisi yetmiş yaşında İbrahim, yetmiş beş yaşında kulakları sağır Hatip Halil Efendi, Kara .... Hakkı, yetmiş yaşında Küçük Veli Ağa namındaki adamları Paşa Köyü'nde parça parça yaparak öldürdüler.

20. Soma'dan Birinci Tahkik Heyeti sıfatı ile gelen Fransız zabitanını Bergama'ya arabasıyla götüren Arabacı Mehmet Pehlivan, Fransızları Bergama'da bıraktıktan sonra avdette Yunanlılar tarafından parçalanmıştır. Ölüsünün bile nerede olduğu elyevm meçhuldur.

21. Bergama'nın Cumalı Karyesi'nden Emin isminde bir ihtiyar köylünün iki ayağını ayırmak ve karnını yarmak ve bilahare başını ezmek suretiyle öldürmüşlerdir. Oraya gelen İngiliz zabiti buna şahittir. Yine mezkûr (adı geçen) karyeden seksen yaşında bir ihtiyar kadın süngü ve kurşunla parçalanmıştır. Karye halkı buna şahittir.

22. İşgalin ikinci cuma günü alaturka saat üçte, altı nefer Yunan askeri Bergama'nın cihet-i garbisinde ve kasabanın bir saat mesafesinde Beyli Karyesi'ne giderek bütün hanelere dühul ve taarruz edip, erkek ve kadınlara para çıkartmak için silahlarıyla tehdide başladıkları sırada bu halin menine çalışmak isteyen Karye Muhtarı Yamak oğlu Emin'i kurşunla katletmişlerdir.

23. Bergama'nın Doğancı Karyesi eşraf ve ahalisinden Bergama'ya Yunanlılar tarafından celp olunan elli beş yaşlarında İdris Efendi, altmış beş yaşında Hacı Karcı ile altmış beş yaşında Hacı Mehmet Ali nam adamlar bilacürm (suçsuz) ve bilasebep iki gün tevkiften sonra tevkifhanede el ve ayakları kesilmek, gözleri çıkarılmak suretiyle katledilmişlerdir.

24. İşgalin ikinci günü Kınık ahalisinden .... oğlu .... ile yirmi beş yaşında zevcesi .... ve evlatları dokuz yaşında İbrahim, Sazlık nam mevkide, tarlalarında işlemekte erken dört nefer Yunan askeri tarafından mezbure ....'nin ırzına geçilmiş zevci ve oğlu süngü ile katledilmiştir.

25. Yine Kınık Aşağı Mahallesi'nden Karazeybek oğlu Hüseyin, zevcesi Fatma ve kerimesi Hatice ile beraber Kuruçay mevkiindeki tarlalarından gelirken yolda Yunan askeri tarafından tutulup orman içinde kadınların ırzlarına geçmişler, bade üçünü de süngüleyerek öldürmüşlerdir.

26. Kezâ Kınık'ın Aşağı Mahallesi'nden Karamankuzuları mevkiindeki tarlasında çapa çapalamakta iken elli beş yaşındaki

Vesile Nine nam kadın Yunanlılar tarafından süngülenerek öldürülmüştür.

27. İşgalin ikinci cuma günü Bergama'nın Ertuğrul Mahallesi'nden ve Rumeli muhacirlerinden Münadi (Tellâl) Hacı Süleyman'ın haremi ile Emirsultan Mahallesi'nden Çorapçı Hacı Mehmed'in haremi hanımlar Hastahane Caddesi'nden geçerlerken önlerine çıkan iki Yunan neferi tarafından peçeleri yırtılmış, siz de bizim gibi açık gezeceksiniz gibi daha bazı tecavüzat-ı lisaniyede bulunduktan sonra defolmuşlardır.

28. Bergama'nın Soflar Mahallesi'nden Sarıcalar Karyeli .... ile refikası aynı mahalleden Yörükkızı .... nam kadınlar bağa ameleliğe giderlerken Şeytankırı nam mevkide beş müsellah (silahlı) Yunan askeri tarafından ırzlarına tecavüz edilmiştir.

29. İşgalin üçüncü Cumartesi günü Bergama'nın Koyunköprüsü mevkiinde elyevm (bugün) muhaceretle Uşak'ta bulunan Paşazade Mustafa Ağa'nın mutasarrıf bulunduğu çiftliğe gelen dört müsellah Yunan askeri çiftlikteki koyun sürüsünden çobanı darp ederek iki res (baş) koç ve kuzu ile iki tulum peynir ve beş altı tavuk gaspetmişler. Keza aynı günde Bergama'nın Karaçayır mevkiindeki Tuzcu Mustafa'nın Çiftliği'nden sekiz müsellah Yunan neferi "Demirden kale kapısını kırarak" odadan iki seccade bir kıymetli kilim, iki av tüfeği gaspetmişler. Tuzcu Mustafa'nın bu vakadan dolayı işgal kumandanına vaki olan şikâyeti üzerine yedine (eline) vesika verildiği halde ertesi gün yine aynı sekiz Yunan neferi gelip kumandanlarına şikâyet ettiği için kalenin pencere ve camlarını kırmak, eşyayı yakmak, alat-ı ziraiyyeyi kırmak, kâhyayı darp ve işkence etmek gibi mezalim yapmışlardır. Aynı günde Vakıflar mevkiinde bulunan ve Bergama eşrafından olan Camcızade Mehmet Efendi mahdumu (oğlu) ile Meclis-i Belediye Azasından Hafız İsmail ve biraderi Şevket ve damatları Kenan Efendilerin müştereken mutasarrıf (sahip) oldukları çiftliğe giren yedi müsellah Yunan neferi kale kapılarını kırıp odadaki bir kırma av tüfengi, bir adet rovelver, çiftlik merasındaki iki re's (baş) dana ve on kadar tavukları cebren alıp hademesini dövmüşlerdir. Ve Tavşantepesi denilen mahalde kırk dönüm arazi derununda (içinde) biçilen arpa demetlerini hayvanata yedirmek için nakliyat arabalarıyla karargâha kaldırmışlardır. Keza aynı günde Maltepe mevkiinde Mahkeme-i Bidayet Azasından elyevm muhaceretle Kırkağaç'ta bulunan Müftüzâde Hacı Niyazi Efendi'nin yirmi dönüm tarlasında biçilmiş arpa demetlerini kâmilen hayvanlarına yemlik olarak doldurmakta olan Yunan neferlerine mümanaat etmek (engel olmak) isteyen

Niyazi Efendi'nin ortakçısı Ahmet'i öldürmek derecesinde darp etmişler ve tarladaki ineğinin iki yaşındaki danasını cebren orada kestikten sonra etini, arpa demetlerini doldurdukları arabalara koyup götürmüşler, kumandanlarına şikâyet edilmiş ise de tesir etmemiştir.

30. Bergama'nın Ayşebacı Mahallesi'nden Hacı Mollazade Hacı İbrahim'in, Aşağıkırklar Karyesi civarındaki ve Doğancı Mahallesi'nden Bektaşzâde Hasan Ağanın Kraloğlu Tepesi mevkiindeki ve Solak Halil Mahallesi'nden Çerkes Hüseyin Bey'in Araplıçeşme Mevkiindeki çiftliklerinin arpalarıyla Aşağıkırklar Karyesi'nden Firuzoğlu İsmail'in ve karyeden diğer üç şahsın hanelerini ve Bergama'nın Dikili cihetindeki Çamköy ve Babaköy ve Tekleş ve Esenli karyelerini ihrâk etmişlerdir.

31. Bergama'nın Toranlı Nahiyesi'nde Bergama eşrafından Hacıpaşazâdelerin çiftliklerinde, Bergama'dan Leblebici Bey'in kerimesi Fatma ve diğer kerimesi Behice hanımlar çitfliğe cebren giren Yunan alçakları tarafından kaçırılmıştır.

32. Emvalinin (Mallarının) gaspı maksadıyla Bergama'nın Kurşunlu Mahallesi'nden Çizmeci Hacı Süleyman hanesinde, keza Bergama'dan Bozkırlı Hacı Mehmet Efendi'nin, keza Bergama'nın Roğancı Mahallesi'nden Balabanlı Hacı Yusuf oğlu Hacı Halil tarlasından kasabaya gelirken, İbnimürsel Mahallesi'nden eshab-ı servetten (servet sahiplerinden) Dilsizoğlu Hacı Ahmet Ağayı bütün aile efradiyle beraber katletmişler ve ailesinin ırzına tecavüz ve emvalini yağma etmişlerdir "Düzeltilerek yazılmıştır".

33. Bergama'dan Hatipzade Mustafa Efendi'nin sakalını yolup fena halde işkence etmişlerdir.

34. Tahsildar Halil Efendi mahdumu Mehmet Emin Efendi'yi cebren Zagnos'a klavuz olarak götürüp katl etmişlerdir.

35. Bergama'nın Hacıilyas Mahallesi'nden Derinceli Ali Molla mahdumu İbrahim'i hanesinde, Kulaksız Camide Manisa'lı Hafız Hoca Fransız Heyetine Yunan mezalimi aleyhinde şikâyet ettiği bahanesiyle, Gazi Hayrettin Mahallesi'nden Abdülkadir Efendi ile zevcesi ve kerimesinin ırzlarına tecavüz ettikten sonra hanesinde katletmişlerdir. "Düzeltilerek yazılmıştır"

36. İplikçi Yunus Mahallesi'nden İmam Tahir Efendi Mahdumu Tevfik Efendi beslemesi on yaşındaki kızın bikrini izaleden sonra, Doğancı Mahallesi'nden Eminoğlu ile birlikte ve Senetli

Karyesi'nden Cevik Ali ve Mahdumu Hüseyin ve Ahmet Çavuş-oğlu Süleyman gözleri oyularak, tırnakları sökülerek katl edilmişlerdir.

37. Sependil Karyesi'nden Bostanoğlu Süleyman, Ahmet Çavuş oğlu Süleyman, Çevik Ali Mahdumu Hüseyin, Kara İbrahim, Koca Mahmut, Toplu Mahmut oğlu Hüseyin birçok işkencelerden sonra, Koca Mahmut'un hemşiresi Cevriye'nin bikri badelizale feci bir surette, Cevik Ali'nin kızı Raziye bikri izale edildikten sonra ve birçok Yunan neferleri defaatle ırzına tasalluttan sonra katledilmişlerdir. "Düzeltilerek yazılmıştır".

38. Bergama'nın Gazi Hayrettin Mahallesi'nden Abdülkadir Efendi ile zevcesini, oğlunu ve kerimesini ve Doğancı Mahallesi'nden kâr ve zarar damadı Emin'i suret-i feciada katletmişlerdir.

39. Poyracık'ta Çerkez Toplu Zekeriya, Şaban Ali mahdumu katl, Kapancıoğlu İbrahim Ağa, Çerkez Hasan ve İsmail, Kahveci Topal, Balıkçı Yusuf aileleri ve kerimeleriyle beraber katledilmiş ve aileleriyle kerimelerine kablelkatl (öldürüldükten sonra) fi'l-i şeni icra edilmiştir.

40. Bergama'nın Babakebir Mahallesi'nden .... oğlu .... kızı ....'nın ırzına tecavüz edenlere mani olmaya say ettiğinden (çalıştığından) enva-ı fecaatle ve kolları sopalarla kırılmak suretiyle katledilmiştir.

Bergama'nın İkinci İşgalinde :

41. Ahali-i gayrı Müslimeden Molla Mehmed'in mahdumunu sekiz refikiyle (arkadaşıyla) beraber Dikili'de, Doğancı Köyü'nden Hacı Mehmet Ali'yi "Kumandan çağırıyor" diye vesika vererek yolda öldürmüşlerdir.

42. Bergama'da Dilsizoğlu Hacı Ahmet'i haremiyle hanesinde, Hafız Ragıp Validesi Gülsüm ve refikasıyla birlikte kesip öldürmüşlerdir.

43. İkinci işgali müteakip Mahkeme-i Şeriyye Başkâtibi müteveffa Mehmet Efendi'nin Zevcesi Fatma ve Hemşiresi Bahriye hanımlar ve mahdûmu Hafız Ragıp Efendi Bergama'da Koveton dibinde Belediye Reisi Hüseyin Efendi'nin hânesinde namusları, ırzları, ismetleri hetk edildikten (kirletildikten) sonra parçalanmış ve ölüleri oldukları mahalle gömülmüştür. Keza Bergama'da eşraftan seksen yaşlarında Dilsizoğlu Ahmet

ve Haremi Zahide'yi para çıkartmak azmiyle tazyik ederek paralarını alıp kendilerini katletmişlerdir ki, bu her iki vakaya Bergamalı Kirkor da şahittir.

44. Kırklar Karyesi Muhtarı İbrahim Ağayı kumandan çağırıp, katletmişlerdir.

45. Bergama'nın Hacı Fakih Mahallesi'nden Hüsam oğlu Hacı, Osman Efendi'yi maaile katletmişlerdir.

46. Bergama'ya giden zabitana Yunanlıların mezaliminden şikâyet ettiğinden dolayı Bergama'nın Atmacı Mahallesi'nden Kocapabuç Mustafa Efendi damadı ve .... Kadı-ı Sabıkı .... Efendi iki gözleri oyulmak suretiyle katledilmiştir. Mezarı Bergama'dadır. Ve on altı yaşındaki kızına fi'l-i şeni yapmışlardır.

47. Alaca Karyesi'nden Mehmet oğlu İsmail ve mahdumu Mustafa'nın ayaklarını testere ile kesmişlerdir.

48. Paşaköy Karyesi'nden dört kişi, Doğancı Karyesi'nden bir kişi kurşuna dizilmiştir.

49. Firuzlar Karyesi ahalisini silah çıkarınız diyerek ayaklarından ağaçlara salbederek (asarak) darp ve tazyik ve pek çok işkenceler etmek ve pek çok kadınların ırz ve namusunu pay-mal etmekle (ayaklar altına almakla) beraber Yunanlılar alenen cümlesini kurşuna dizmişlerdir. Keza bir köşede öldürülenlerin de adedi kesirdir (çoktur).

50. Kestel Köprüsü'nden kiremit ocağında Yaylacık muhacirlerinden Halil Ağa oğlu Salih'i ağaca bağlayıp kurşuna dizmişlerdir.

51. Bökerler Karyesi'nden Molla Hüseyinzade Süleyman Ağa, Hükümet Konağı önünde kurşuna dizilmiştir.

52. Kurfallı Karyesi'nden Koca Emin oğlu Hasan Çavuş, Akşam oğlu Halil ve Mustafa Çavuş katl ve Bergama'da Kestelli Köprüsü'nde Selânik Muhacirlerinden Salih oğlu Ali katl ve koyunları yağma edilmiştir.

53. Hademi Emin Efendi Mahdumu Hafız Ahmet, Refikası Fatma, biraderinin familyası ile Süleyman Mahdumu Enver ve Kerimesi Nazmiye maaile Dereköyü'nden Yunanlılar tarafından alınmış elan ne oldukları meçhul bulunmuştur.

54. Tahsildar Halil Efendi'nin oğlu Mehmet Emin Efendi'yi Kozaklı Nahiyesi'nden kılavuz olarak getirmişler ve bilahare katl etmişlerdir.

Bilahare Armağanlar Karyeli Nebi oğlu Mustafa ve Tahtacıköylü Hacı Hafız İfadeleriyle Elde Edilen Malûmat :

55. Eşraftan Alaiyeli Hüseyin Efendi katledilmiştir.

56. Mütekaidin-i askeriyeden ihtiyar bir binbaşı, hanesinde öldürülmüş ve naşı bir hafta kadar evinde saklanır, sonra İngiliz memurlarının gelmesini Yunan Kumandanı haber alınca defnettiriliyor.

57. Somalılar Mahallesi'nden Yaylalarlı Ali Efendi boğazından kesilirken zevcesiyle diğer bir kadın imdadına yetişiyorsa da her ikisi de öldürülüyor ve Ali Efendi de öldü zannıyla bırakılır. Ali Efendi boynu kesik olduğu halde elyevm sağdır.

58. Doğancı Mahallesi'nden Muallim İlyas Hoca, zevcesi nam ihtiyar kadın hanesindeki İmaret eşyaları yağma edildiği sırada katledilmiştir.

59. Firuzlar Karyesi Muhtar-ı sanisi Şükrü Efendi, Doğancı Karyesi'nde kayınpederinin hanesine giderken yolda tesadüf ettiği Yunan süvari müfrezesi tarafından katl edilmiştir.

60. Aşar Çarşı Kâtibi Hakkı Efendi'nin başı kesilerek katl edilmiştir.

61. Rasih Bey katl edilmiştir.

62. Divan-ı harp azasından mütekait Mustafa Efendi hanesinde suret-i feciada katl edilmiştir.

63. Helvacı Arap Seyit Ali ağzından kesilmek suretiyle katl edilmiştir.

Ayazment Vakayii (Olayları) :

64. Ayazment'i Yunanlılar işgal ettiği gün Sığırtmaç Mehmet Ağa'yı pek vahşiyane bir surette süngü ile katl etmişler ve Üçkabaağaç Karyesi'nden kaçamayan kadınları gündüz akşama kadar orak biçtirip demet çektirdikten sonra, cümlesini bir eve koyup ırzlarına geçmişler ve cümlesini katl etmişlerdir.

65. Araplar Köyü'nün evleri toplarla tahrip ve ahalisinin bir çoğu süngü ile katl edilmiştir. Köyü de kâmilen ihrâk etmişlerdir. Mezkûr köy eşrafından Mustafa Ağa'yı familyasıyla ve diğer komşulardan on beş yirmi kadar kadına beraber alarak Ayvalık cihetine doğru gidip yarım saat mesafede cümlesini dere içinde katleylediler.

66. Düşman Kızılçukur Boğazı'na geldiği zaman tarlasında çalışan bir Müslüman ihtiyarı ile on yaşındaki çocuğunu tutarak, çocuğu babasının gözü önünde kesmişler ve ihtiyarı da İslamlar, Nebiler, Dikililer köylerine gönderip ahalinin dehaletini (boyun eğmesini), aksi takdirde köylerini yakacaklarını söylemişlerdir.

67. Ayazment'e dühullerinde kime rastgeldiyse kesmişler, ezan-ı Cuma, nahiye eşrafından Çobanzade Mehmet Ağa'yı ve damadı Hacı Mehmet Ağazade Talat Bey'i, Mehmet Ağa'yı katl ve Arap Mercan oğlu Ömer Ağa'nın iki kollarını kat'ettiler (kestiler). Dişkene'den Molla Ahmet, dayısı, ailesi, validesi, iki kardeşi ve beş yüz adet koyunlarıyla birlikte Kızıltepe mevkiinde katl ve koyunları Ayvalık'a nakledildi.

68. Ayazment'i yağma ve yirmi kadar genç delikanlıyı süngü ile ve bir takım masumları tüfenk dipçikleriyle ve kadınları ırzlarına tasallut ile kati ettiler ve ne kadar koyun, sığır ve saire varsa cümlesini topladılar, karyede yetmiş erkek, elli kadın kaldı ki bunların da öldürüldükleri şüphesizdir.

69. Ayazment'in Salihler Karyesi'ne Yunanlıların dühullerinde ne kadar genç delikanlı varsa cümlesini katl etmişler, genç kızların ırzlarına geçmişler ve ba'de katletmişler, keza on beş yirmi kadar ihtiyar kadını da bir araya toplayarak katl etmişlerdir. Hayvanat-ı ganimiyenin kâffesini (hepsini) Dikili'ye sevk eylemişlerdir. Bundan başka yirmi ... (okunamadı) lığının evvelâ burnunu, sonra kulaklarını keserek katl eylemişlerdir.

70. Ayazment'te Karahıdırlıoğlu Mustafa, Muhacir Mahallesi'nden İdris Süleyman, Hasan nam adamlar zeytin sürerlerken Yunanlılar tarafından denize atılmış ve hayvanları zaptedilmiştir. Bilahare naaşları Ayvalık sahiline çıkmıştır.

71. Keza isimleri meçhul iki ihtiyar İslam naşı denizden çıkmış ve oraya defn edilmiştir.

72. Ayazment Muhacir Mahallesi kâmilen ihrâk edilmiş, ihtiyar kadınlar ve kaçamayan çocuklardan elli, altmış kişi yanmıştır.

Kınık Mezalimi

73. Bergama fecayii dolayısıyla Kınık'a hicret eden Kılınç Köylü Hacı Yahya Efendi, Asker İsmail, Yağcı Ahmet oğlu Mehmet suret-i feciada katl edilmişlerdir.

74. Kınık'ta Turhalalı Süleyman ve halası katl edilmişlerdir.

75. Hamzalı Karyesi'nden Yunanlılar Kasapoğlu Himmeti bilasebep ihrâk, Kınık'ta Karazeybekli Hasan ve Hürrem'i ve iki kızı, keza Kınık'ta Turhalalı Süleyman ve ailesini katl etmişlerdir. Ayazbaba Zevcesi İhsan Hatun, Mehmet Ali Kerimesi Hatice katl edilmişler ve kadınların evvela ırzlarına geçilmiştir.

76. Çenke'de bir kadın iki yerinden cerh, Cumalı'da bir ihtiyarı katl ihrâk, diğer iki ihtiyarı katl ve bir kadının gözleri oyulup iki yerinden cerh ile katl, keza tarlalarında çalışan üç şahsı katl ve Hamzalı'da bir ihtiyar katl, ikisi cerh edilmiştir. Bu feciaları İngiliz Kontrol Zabiti, Çenke civarlarında görmüştür. Fotoğraflarını dahi almıştır.

77. Bölcek Karyesi'nde ....'ın haremine fiil-i şeni icra etmişler ve Kınık'ta Tuzcu Hafız Halil Kerimesi Fatma'yı alıp götürmüşlerdir.

78. Çenke'de ismi alınamayan bir kadına on iki defa fiil-i şeni icra etmişler ve ayağını kırmışlardır. Bu kadın elyevm Soma Hastahanesi'nde taht-ı tedavidedir. Fransız, İngiliz zabitleri bu kadını bizzat görmüşler ve ifâdesini almışlardır.

79. Poyracık Karyesi'nin Yunan tarafından işgalinde ahalisinin alenen katl edildiği rey'el-ayn (gözle) görülmüştür. Gerek Kınık ve gerek Poyracık ahalisinden Yunan Kumandanlığından vesika alanlar bile dışarı çıkınca katl ve kadınlara zevcleri muvacehesinde (önünde) fiil-i şeni icra edilmektedir.

80. Kınık'a hicret eden Hacı İsa'yı bilasebep tarlasında, Çerkez İsmail, Bağcı Ahmet oğlu Mehmet Kınık'ta birçok fecayi ve mezalime maruz bırakıldıktan sonra katl edilmişlerdir.

81. Keza Kınık'ta Ahmet Zevcesi Habibe ve Ali Efendi Kerimesi, bikrleri izale edildikten sonra enva-ı işkence ile katl edilmişlerdir.

82. Kınık Kasabası'nda bi-günah iki şahıs alenen kurşuna dizilmiş ve herkes görmüştür.

83. Kınık Nahiye Merkezi'nde veya kurasında (köylerinde) irtikâp edilen katl-i nufüs ve hetk-i ırz (ırza geçmek) ve namus gibi fezâyih (rezaletler) tasvir ve tasavvurun fevkindedir (üstündedir). Kınık ve Poyracık ahalisi merkez liva civarında olmakla bu cinayatın tahkiki pek mümkün ve kolaydır.

84. Hazalı civarındaki müsademede düşman süvarisi firar ederken yanlış malûmat verdi diye yirmi beş yaşında bir genci kurşun ve kılınç ile ağır bir surette yaralamışlardır.

85. Cumalı'da Emin Ağa'nın hizmetkârı İsmail Ağa'yı ihrâk etmişlerdir. Merkum (Adı geçen) 10 Temmuz'da gelen İngiliz Heyet-i Tahkikiyesi tarafından görülmüştür.

86. Hamzalı'da Çakır Osman namında bir kimse Cumalı Köyü'nde dere içinde itlaf edilmiştir.

Kozak Nahiyesi'nde :

87. Yukarıbey Karyesi'ne Yunanlıların duhullerinde ahalinin çoğunu kati ve çoğunu esir gibi alarak, birçok kadın ve kızların ırzlarına geçip öldürdüler.

88. Keza Kozak'ın Tıfıllar ve Hacı Veliler Karyelerini yakıp ahaliyi katl ve hayvanatı Ayvalık tarafına sevk ettiler. Tıfıllar'da bulunan Ayvalık Müftüsü Ömer Efendi'yi sakalından tutup burada ağa ve zengin kimdir göster diye kapı kapı gezdirerek, zenginlerin ve ağaların gözlerine kaynar zeytinyağı dökerek, para çıkarmalarını söylediler ve ahalinin ne kadar parası, eşyası, hayvanatı varsa kâffesini gasp ve yağma ettiler.

89. Keza Bağbozun'u topla, tahrip ve ahalisini katliam ettiler, kızlarını alıp semt-i meçhule götürdüler.

90. Aşağıcumalı ve Timurcidere Karyesi ahalisi kâmilen hicret, Okcular, Ayvatlar, Aşağıbey, Kaplan, Hisar ve Küpler Karyelerinin nısf-ı ahalisi (halkın yarısı) hicret etti ve cümle emvali yağma edilip Ayvalık'a sevk edildi.

91. Çandarlı Nahiye Merkezi abluka edilerek ahalisine enva-ı işkence yapılmış ve Reşadiye Nahiyesi de aynı melanete maruz kalmıştır.

92. Toranlı Nahiyesi'nin umumunu işgal etmiş ve taht-ı işgaline aldığı kurada ve Ayaz Karyesi'nde birçok kimseler itlaf edilmiş ve beş kişi kurşuna dizilmiştir.

93. Burhaniye Kazası Orduabat Nahiyesi'nin Çamoba Karyesi'ne Yunanlıların duhullerinde eşraftan Hacı Salih Efendi'yi kuzu keser gibi yatırıp, para çıkar yoksa kesiyoruz gibi tehditlerle kolunun birini kesmişler, kolu kesik olduğu halde nasılsa firar edebilerek Ayverendi'ye gelmiştir. Birçok kadınları bir haneye koyarak ırzlarına geçtikten ve türlü türlü hakaret ettikten sonra, keza Koca Alilerli Kadir Efendi'ye cami meydanlığında taburca ateş edilerek katl etmişlerdir. Bu köyde

ne kadar eşya-yı menkule (taşınabilen eşya) varsa Ayvalık Rum kadınları, Yunan askerleriyle birlikte Ayvalık'a taşımışlar ve ne kadar hayvanat varsa cümlesini Ayvalık'a sevk etmişler, kahren ve cebren tehditle köylülerin paralarını alıp kendilerini katl etmişlerdir.

94. Gömec'e giden Yunan efradı ve Ayvalık Rumları tarafından İslam metrukâtı (bırakılmış malları) yağma ve Gömec İskelesi'ne nakl edilmişlerdir.

95. Gömec'e erzak ve eşyasını taşıyan silahsız ahâliye Yunanlılar tarafından top istimal edilmiştir.

96. Karaağac'ı işgal ve terk ederlerken bazı haneleri tahrip etmişler ve mezkûr karyeden üç Müslümanı götürmekteler iken ikisi kurtulmuştur. Birisinin akıbeti meçhuldur.

97. Akhisar cihetlerinde Halit Paşa Çiftliği ikiyüzü mütecaviz yerli müsellah Rumlar ile yirmi otuz Yunan süvarisi tarafından sarılmış, nihayet Halit Paşa'nın başını kesip beş refiki ile feci surette şehit etmişlerdir. Çiftliği de yağma ve ihrâk etmişlerdir. "Evvelki kitapda yazılıdır."

98. Yirmi beş Temmuz'da Yunanlılar Tatarlı'dan üç kişi alıp götürmüşlerdir. Bunların itlaf edildikleri istihbar edilmiştir. Manisa köylerinde tesadüf ettikleri İslam gençlerini katl ediyorlar. Silah taharrisi (araması) bahanesiyle Müslüman ahaliyi tazyik ediyorlar. Müslüman köylerine topladıkları eşyayı geriye nakl ediyorlar.

99. Yunanlılar taht-ı işgallerine geçen memleket ahalisine Yunanlılardan memnun olduklarına dair cebren vesikalar ihzar ettirmekte ve mühürletmektedirler.

100. 10.8.35 (10 Ağustos 1919)'te üç Yunan tayyaresi Babaköy'e iki, Palamut'a iki, Dereköy'e üç, Yaylacık'a iki bomba atmıştır.

101. Ayvalık Mıntıka Kumandanlığı'nın 9.7.35 (9 Eylül 1919) tarihli raporuna nazaran Ayvalık Limanı'nda bulunan torpidolarla Murateli ve Araplar Karyelerine dört yüze yakın mermi endaht ve Murateli Karyesi'nde bazı haneleri tahrip etmişlerdir. Kızılçukur Karyesi civarında tarlasında çalışan bir ihtiyar ile on yaşındaki çocuğunu tutarak, çocuğu pederinin gözleri önünde katl etmişler ve ihtiyarı da o civardaki İslam köylerine göndererek ahali-i İslamiye kendilerine dehalet etmedikleri takdirde umumu katl edeceklerini ve köylerini yakacaklarını bildirmişlerdir.

Yakılan Köyler :

102. Çamköy, Yenice, Kızılçukur, Kocaova, Emre, Merkez, Kundak Nahiyesi, Ayazment Muhacir Mahallesi kâmilen, Alacalar, Aşağıkırklar, Reşadiye, "Tepeli", Şakrak, Eğriköy, Bozköy kısmen ihrâk edilmiş ve firar edemeyen ahali şehirde kalıp yanmışlardır. .... (okunamadı) alan yalnız ev karyeleri de kısmen ihrâk edilmiş ve firar için çabalayanlar da kurşunla öldürülmüştür.

103. Cumalı, Çenge Karyeleri ihrâk edilmiştir. Bu mahalleri İngiliz Kontrol Zabiti görmüştür. Keza Bergama'nın yandığı görülmüştür ve emval ve eşya yağma edilmiştir. Ahali kâmilen hicret etmiştir. Ve birçokları katliam edilmiştir. Irza, namusa tecavüz edilmiştir.

104. Gömeç civarındaki Karaağaç Karyesi bombardıman neticesi tahrip edilmiştir.

105. Bergama'nın ikinci işgalinde Bergama-Dikili arasındaki kura ve tarlalar kısmen ihrâk edilmişlerdir.

106. Bergama'da İngiliz Zabiti Mösyö Henksiyon tahkikat yaparken Bergama'nın Çamköy Karyesi'nden Muhtaroğlu Ömer Lütfü Efendi köyleri yüksek olmak dolayısıyla Dikili cihetindeki Aşağıkırklar, Kılarga, Çamköy, Esenli, Yalnızev, Patates, Muhacirbabaköy, Muhacirhamzalı Köyleri Yunanlılar tarafından yakıldığı görülmüştür. Bergama'nın İncecikler Karyesi kâmilen ihrâk edilmiş ahalisi suret-i mütenevviada (çeşitli biçimlerde) katl ve itlaf edilmiştir.

İhrâk Edilen Çiftlikler

107. Bergama-Dikili arasında Harputlu Ömer Ağa'nın, Arnavut Mustafa Ağa'nın Kocaovalı Molla İsmail'in, Develi Ali'nin, İsa Bey'in, Serdazade'nin, Hacı Mollazade Mahmut Efendi'nin, Hacı Efe'nin, Mehmed'in, Çerkez Hüseyin Bey'in, Hacı Rıza Efendi'nin, Paşaoğulları'nın Çiftlikleri mahsulatıyla birlikte, Korfallı zeytinliği kâmilen ihrâk edilmiş ve hayvanatı yağma edilerek Midilli'ye gönderilmiştir.

21 Ağustos 335 (21 Ağustos 1919)

İmza (Kâzım)

Mühür

Belge No : 2378

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 92

Göz No : 4

Klasör No : 89

Dosya No : 326

Fihrist No : 6-1, 6-2, 6-3, 6-4, 6-5

Belge No : 2379

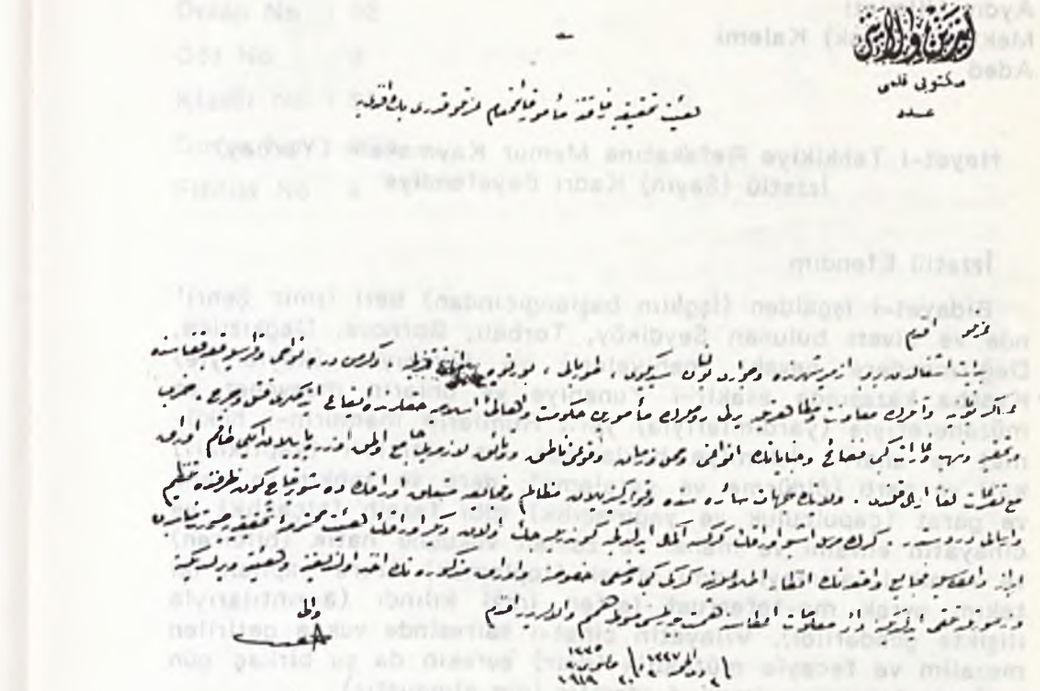

Belge No : 2379

Aydın Vilayeti
Mektubî (Evrak) Kalemi
Aded

Heyet-i Tahkikiye Refakatına Memur Kaymakam (Yarbay)
İzzetlü (Sayın) Kadri Beyefendiye

İzzetlü Efendim

Bidayet-i işgalden (İşgalin başlangıcından) beri İzmir Şehri'nde ve civarı bulunan Seydiköy, Torbalı, Bornova, Dağkızılca, Değirmendere nevahi (nahiyeleri) ve kurasıyla (köyleriyle) Kasaba kazasında asakir-i Yunaniye ve onların muavenet ve müzaheretiyle (yardımlarıyla) yerli Rumların memurin-i hükümet ve ahali-i İslamiye haklarında ika ettikleri (yaptıkları) katl ve cerh (öldürme ve yaralama), darp ve tahkir ve nehb ve garat (çapulculuk ve yağmacılık) gibi fazaih (alçaklık) ve cinayatın envaını ve mahal ve zaman vukuunu natık (bildiren) ve vesaik-i lazımeyi cami olmak (toplamak) üzere yapılan iki takım evrak ma-teferruat leffen irsâl kılındı (ayrıntılarıyla ilişikte gönderildi). Vilayetin cihat-ı sairesinde vukua getirilen mezalim ve fecayie müteallik (dair) evrakın da şu birkaç gün zarfında tanzim ve irsali derdesttir (ele alınmıştır).

Gerek mürsel (gönderilen) işbu evrakın gerekse ikmal edildikçe gönderilecek olan diğer evrakın, Heyet-i Muhtereme-i Tahkikiye'ye suret-i münasebede (uygun şekilde) ibraz ve itasıyla (verilmesiyle) fecayi-i vakıanın enzar-ı ıttılalarına (görüş ve bilgilerine) gereği gibi vazı (sunulması) hususuna ve evrak-ı mezkûrenin ahzolunduğuna (adı geçen evrakın alındığına) ve heyete verildiğine ve ne suretle telakki edildiğine dair malûmat itasına (bilgi verilmesine) himmet buyurulması menut-ı himem-i valalarıdır (yüksek iradelerine sunulur) efendim.

3 Zilhicce 1337/30 Ağustos 1335 (10 Ağustos 1919)

Vali
İmza (Ahmet)

Belge No : 2379

Arşiv No : 1-2
Dolap No : 92
Göz No : 3
Klasör No : 81
Dosya No : 299
Fihrist No : 4

Bab-ı Ali

Sadaret-i Uzma (Başbakanlık)

Şifre kalemi

Harbiye Nezaretine

Heyet çarşamba günü sabahleyin Çine'ye geldi ve Belediye Dairesi'nde ihzar olunan mahalde içtima ederek (hazırlanan yerde toplanarak) en mühim şahit olmak üzere gösterdiğim Elli Yedinci Fırka (Tümen) Kumandanı Miralay Şefik Bey'i tamam üç buçuk saat istima eyledi (dinledi). Şefik Bey ahvale tamamiyle vakıf ve vazifesini müdrik (anlayan) ve Yunanlıların ilk ricatını müteakip Aydın'da ahali-i Hristiyaniyeyi hüsn-i himaye etmekle (iyi korumakla) maruf olduğu (tanındığı) cihetle beyanat-ı müdellelesi (kanıtlayıcı sözleri) heyet üzerinde iyi bir tesir yaptığı kanaat-i naçizanesindeyim. Şefik Bey'i müteakip daha birkaç zat ile Çine'de bulunan muhacirinin kadınlarından mürekkep bir heyeti dinlediler. Kadınlar aç, perişan ve muhtac-ı himaye olduklarından ve kışın hululiyle (gelmesiyle) sefalet ve felaketlerinin teşeddüt edeceğinden (şiddetleneceğinden) muhterem bir heyet-i tahkikiyeyi kendi memleketlerine göndermiş olan insaniyet âleminin himaye ve muavenetine (koruma ve yardımına) muhtaç olduklarını suzişli (acıklı) bir lisan ile ifade ettiler. Heyetin, gördükleri manzara-i sefaletten müteessir oldukları hissolunuyordu. ihzar edilen, hatta bir kısmı Milas'tan gelmiş olan şuhudun (tanıkların) hepsini dinlemek kabil olamayacağını gören heyet, bendenizi çağırarak; "ahaliye ve şuhuda söyleyiniz, kendilerini tamamiyle dinleyemediğimizden müteessir olmasınlar, faciayı görüyoruz, mahv ve harap olan bir şehir ile birçok köyler, sefil ve perişan kalan binlerce muhacirler, işte meydanda bu sebeple biran evvel avdetle Paris'e raporumuzu göndermek ve bu zavallıların haline bir çare bulmak istiyoruz, bunu ahaliye anlatınız" dediler. Bendeniz bu sözleri ahaliye söylemek üzere iken Generaller aşağıya indiler ve bizzat Binbaşı Mister Tomson'a arz ettiğim sözleri Türkçe olarak ahaliye söyledi. Heyet tesadüfen Çine'de bulunmakta olan Kuva-yı Milliye rüesasından (reislerinden) Yörük Ali Efendi'yi de istima eyledikten (dinledikten) sonra otomobillerle Aydın'a avdet edildi. Bütün silah ve fişenkleriyle heyetin huzuruna dahil olan Yörük Ali'nin

safiyane ve tazimkârane (hürmetli) ifadatı, fevkalade hüsn-ü tesir hasıl eylemiştir. Heyet geceyi Aydın'da geçirdikten sonra çarşamba sabahı trenle Nazilli'ye gitti. Kuva-yı Milliye rüesası, heyet meyanında Yunanlı bulunmamasını rica ettikleri için Aydın'daki Yunan memurları da bilmukabele bizim Aydın' dan ileri kendi mıntıkalarından geçmemize muvafakat etmediler. Yunan trenleri Umurlu'ya kadar gidebiliyor, Umurlu ile Köşk arasında hat bozuktur. Köşk'ten itibaren trenler Kuva-yı Milliye tarafından işletiliyor. Umurlu İstasyonu'na heyet için Kuva-yı Milliye tarafından lüzumu kadar hayvan tehyie ettirilmiş (hazırlatılmış) ve bozuk olan hat kısmını heyet hayvanlarla geçtikten sonra Köşk İstasyonu'nda ihzar edilmiş olan trenle Nazilli'ye hareket eylemiştir. Gerek Köşk'te ve gerekse yollarda ve Nazilli'de heyet hakkında fevkalade asar-ı ihtiram (saygı) gösterilmiş ve Nazilli'de eşraftan birinin hanesinde mükemmel bir öğle taamı (yemeği) verilmiştir. Heyet Nazilli'de akşama kadar meşgul olmuş ve Nazilli Kaymakamı ile diğer bazı şuhudu istima ve ayni tezahurat-ı ihtiramkarane arasında Umurlu'ya, oradan da Aydın'a avdet eylemiştir. Nazilli mıntıkasında bulundukları müddet zarfında heyet, taraf-ı kemteranemden (acizanemden) yegâne Miralay Şefik Bey refakat etmiştir. Nazilli seyahatinin heyet üzerinde menfaatimiz namına pek şayan-ı memnuniyet bir tesir bırakmış olduğunu mevsuken (güvenilir yerlerden) haber aldım. Yunanlılar en ziyade Kuva-yı Milliye tesmiye olunan (adı verilen) Türk Kuvvetlerinin söz dinlemez ve zaptu rapttan arı (disiplinden uzak) kitleler olduğunu ve bunlarla konuşmak ve heyetin hareketini tanzim edebilmek üzere mükâleme memurları göndermek kabil olamayacağını iddia ediyorlardı. Cereyan-ı hal bunun aksini ispat eyledi. Nazilli'deki yerli Hristiyanların serbest ve işleriyle meşgul olduğu evvelce Aydın'dan sevk edilmiş olan Rumların da kiliselerde emniyet içinde bulundukları ve pek iyi yemek yiyemedikleri istisna edilirse mucib-i şikâyet bir halleri olmadığı anlaşıldı. Heyet dün Aydın'dan İzmir'e avdet eyledi ve bu sabah Yunan irtibat zabiti Maradakis ile İzmir İngiliz Mümessil-i Bahrisi Fiç Moris'i istima eyledi. Daha bir iki gün İzmir'de şuhudun istimaına devam olunacağı arz olunur.

13 Eylül 335 (13 Eylül 1919)

Asl-ı mahlulüne muvafıktır (Aslına uygundur).

Beynelmilel (Uluslararası) Tahkik Komisyonu'na Memur

Kaymakam (Yarbay)

Kadri

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 92

Göz No : 4

Klasör No : 89

Dosya No : 326

Fihrist No : 9

Belge No : 2381

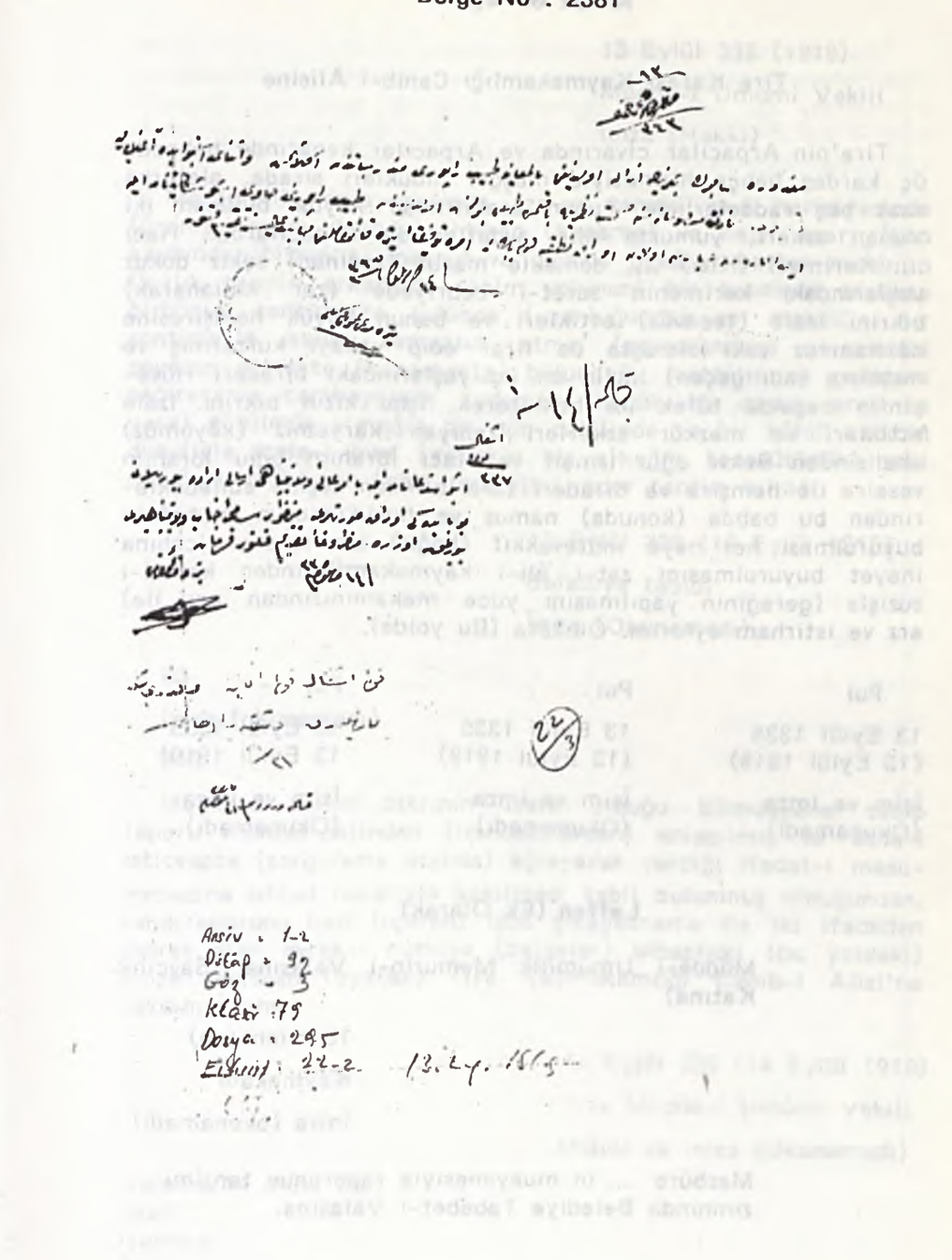

Arşiv : 1-2
Dosya : 97
Göz : 3
Klasör : 79
Dosya : 295
Elyazısı : 22-2 13.2.1.1.1.1

Belge No : 2381

Tire Kazası Kaymakamlığı Canib-i Âlisine

Tire'nin Arpacılar civarında ve Arpacılar kenarında bahçede üç kardeş bahçe hizmetiyle meşgul oldukları sırada, alaturka saat beş raddelerinde Yunan asakirinden köyde bulunan iki Yunan askeri, yumurta alıp avdetlerinde Arpacılardan Hacı .... Kerimesi (Kızı) .... demekle maruf (tanınan) sekiz dokuz yaşlarındaki kerimenin suret-i cebriyede (zor kullanarak) bikrini izale (tecavüz) ettikleri ve bunun büyük hemşiresine de taarruz vaki olmuşsa da firar edip yakayı kurtarmış ve mezbure (adı geçen) ....'in on üç yaşlarındaki biraderi Hüseyin'in başında tüfek ile bekleterek, işbu kızın bikrini izale ettikleri ve mezkûr askerleri tanıyan karyemiz (köyümüz) ahalisinden Bekir oğlu İsmail ve Hacı İbrahim oğlu İbrahim vesaire ile hemşire ve biraderi taraflarından teşhis edileceklerinden bu babda (konuda) namus ve hukukumuzun muhafaza buyurulması her neye mütevakkıf (bağlı) ise icra-yı icabına inayet buyurulmasını zat-ı âli-i kaymakamilerinden kemal-i suzişle (gereğinin yapılmasını yüce makamınızından acı ile) arz ve istirham eylerim. Olbâpta (Bu yolda).

Pul	Pul	Pul
13 Eylül 1335 (13 Eylül 1919)	13 Eylül 1335 (13 Eylül 1919)	13 Eylül 1335 13 Eylül 1919)
İsim ve imza (Okunamadı)	İsim ve imza (Okunamadı)	İsim ve imza (Okunamadı)

Leffen (Ek Olarak)

Müdde-i Umumilik Memurin-i Valasına (Savcılık Katına)

13 minh (de)

Kaymakam

İmza (okunamadı)

Mezbûre ....'in muayanesiyle raporunun tanzimi zımnında Belediye Tababet-i Valasına.

Belge No : 2381

13 Eylül 335 (1919)

Müdde-i Umumi Vekili

İmza (Hakkı)

Mezburenin muayenesinde aza-yı tenasüliye-i hariciyesinde (üreme organı dışında) ihtikan (kanama) ve nezif asarı (kan kaybından bitkinlik) mevcut ve gışa-yı bekâret halfen mehbilin (kızlık zarının arkasında rahim yolunun) bir kısmıyla birlikte birbuçuk santimetre tulünde (uzunluğunda) ve mehbilin bir santimetre kadar temezzuk etmiş (parçalanmış) ve nezf-i seyelan etmekte (kanamakta) bulunduğu mehbilin ve şefetanı sağiretanın canibeyninde kedemat (küçük iki dudak arasında yara) görülmüş olmağla bir gün dahilinde ve bir kâhil kadibin duhuliyle izale-i bikr (yetişkin bir erkeğin tecavüzünün) vaki olduğunu mübeyyin (gösteren) işbu rapor tanzim kılındı.

13 Eylül 335 (13 Eylül 1919)

Belediye tabibi

İmza (Okunamadı)

83

İmza (okunamadı)

343

Mağdure ....'in bikrinin izale olduğu bilmuayene tabip raporu mündericatından (içindekilerden) anlaşılmış ve esna-i isticvapta (sorgulama anında) ağlayarak verdiği ifadat-ı masumanesine sıhhat nazarıyla bakılması tabii bulunmuş olduğundan, tabib raporunu havi (içeren) işbu şikâyetname ile iki ifadeden ibaret olan evrak-ı nutkiye (belgeler) olbaptaki (bu yoldaki) emre tevfikan (uyarak) Tire Kaymakamlığı Canib-i Âlisi'ne takdim kılınır.

14 Eylül 335 (14 Eylül 1919)

Tire Müdde-i Umûmi Vekili

Mühür ve imza (Okunamadı)

Kaleme/14 minh (de)
İşgal
Numara
337

Belge No : 2381

İşbu istidaname (dilekçe) ile ba-emr-i âli-i Vilayetpenahi irsali irade buyurulan (Vilayetin yüce emirleriyle gönderilmesi emredilen) bu babdaki (konudaki) evrak suretleri manzur-ı sami-i cenab-ı Vilayetpenahileri buyurulmak (yüce makamınız tarafından görülmek) üzere mazrufen (zarf içinde) takdim kılınır.

Ferman 14 Eylül 335 (14 Eylül 1919)

Tire Kaymakamı

İmza (Okunamadı)

Kuvve-i İşgaliye Kumandanlığı'na
ve Kadri Bey'e yazılarak vesikaya idhali.

Kaleme vürudu/21 Eylül 335 (21 Eylül 1919)

Arşiv No : 1-2
Dolap No : 92
Göz No : 3
Klasör No : 79
Dosya No : 295
Fihrist No : 22-2

Belge No : 2382

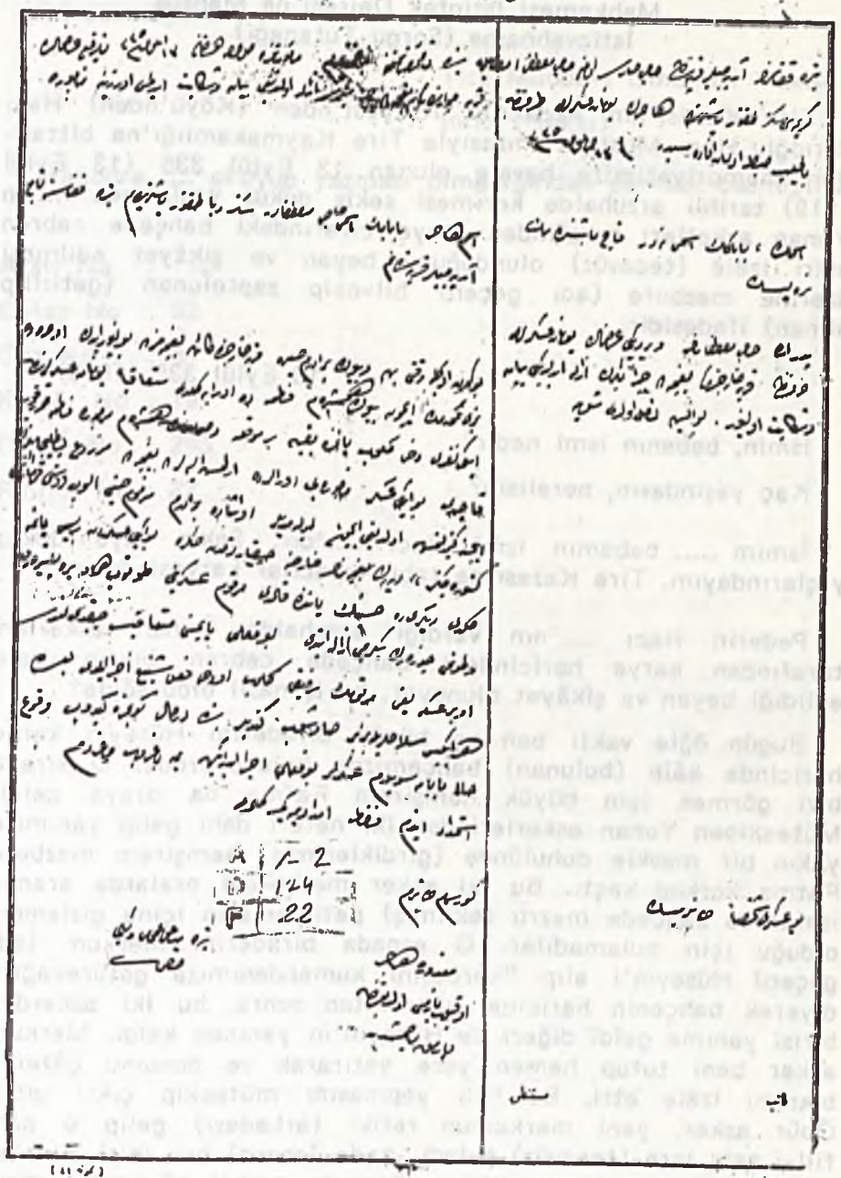

.... Mahkemesi İstintak Dairesi'ne Mahsus
İsticvahname (Sorgu Tutanağı)

Tire Kazası'nın Arpacılar Karyesi'nden (Köyü'nden) Hacı Sarıoğlu Hacı Mustafa imzasıyla Tire Kaymakamlığı'na bittakdim memuriyetimize havale olunan 13 Eylül 335 (13 Eylül 1919) tarihli arzuhalde kerimesi sekiz dokuz yaşlarında ....'in Yunan askerleri tarafından karye civarındaki bahçede cebren bikri izale (tecavüz) olunduğunu beyan ve şikâyet edilmesi üzerine mezbure (adı geçen) bil-celp zaptolunan (getirilip alınan) ifadesidir.

13 Eylül 335 (1919)

İsmin, babanın ismi nedir?

Kaç yaşındasın, nerelisin?

İsmim ...., babamın ismi Hacı ....'dır. Sekiz veya dokuz yaşlarındayım. Tire Kazası'na tabi Arpacılar karyesindenim..

Pederin Hacı ....'nın verdiği arzuhalde Yunan askerleri tarafından karye haricindeki bahçede cebren bikrin izale edildiği beyan ve şikâyet olunuyor, bu iş nasıl oldu söyle?

Bugün öğle vakti ben ve büyük biraderim Hüseyin karye haricinde kâin (bulunan) bahçemizde bulunuyorduk. O sırada bizi görmek için büyük hemşirem Fatma da oraya geldi. Müteakiben Yunan askerlerinden iki neferi dahi gelip yanımıza yakın bir mevkie duhulünde (girdiklerinde) hemşirem mezbure Fatma korkup kaçtı. Bu iki asker mezbureyi oralarda aramış iseler de bahçede mezru (ekilmiş) patlıcanların içine gizlenmiş olduğu için bulamadılar. O esnada biraderim merkum (adı geçen) Hüseyin'i alıp "kardeşini kumandanımıza götüreceğiz" diyerek bahçenin haricine çıkardıktan sonra, bu iki askerden birisi yanıma geldi diğeri de Hüseyin'in yanında kaldı. Merkum asker beni tutup hemen yere yatırarak ve donumu çözerek bikrimi izale etti. Bu fiili yapmasını müteakip çıktı gitti. Öbür asker, yani merkumun refiki (arkadaşı) gelip o dahi fiil-i şeni icra (tecavüz) eyledi, bade (sonra) her ikisi silahlarıyla beraber savuşup gittiler. Ben de derhal köyümüze gidip vuku-ı hali babama söyledim. Askerler bu fiili-icra ederken ben bağırıp çağırdım, istimdat ettim (yardım istedim), fakat imdadıma kimse gelmedi.

Bu askeri şahsen tanır mısın?

Görsem tanırım

Tire Müdde-i Umumisi Vekili
İmza (Hakkı)

Mağdure .... okuyup yazması olmadığından parmak basmıştır.

Arşiv No : 1-2
Dolap No : 92
Göz No : 3
Klasör No : 79
Dosya No : 295
Fihrist No : 22

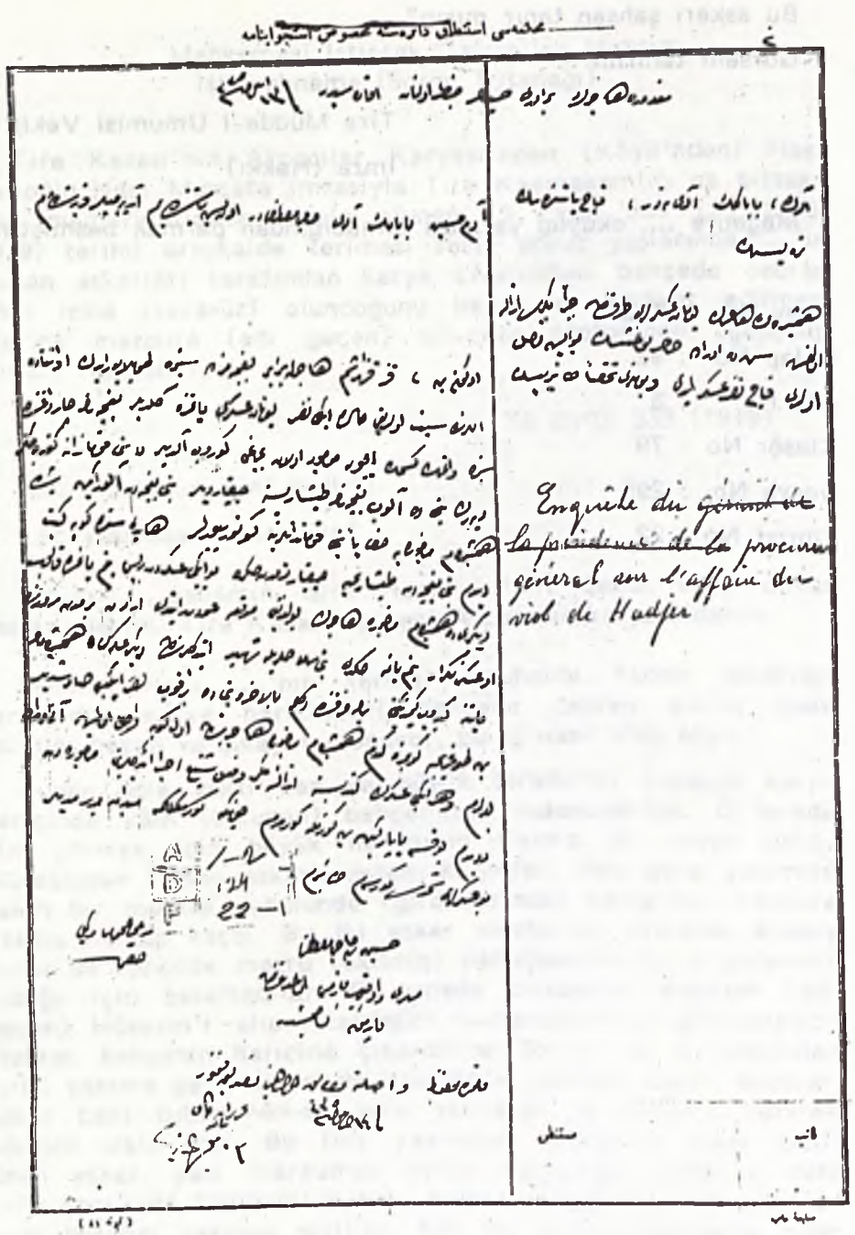

.... Mahkemesi istintak Dairesi'ne Mahsus
İsticvabname (Sorgu Tutanağı)

Mağdure ....'ın biraderi Hüseyin'in zapt olunan ifadedisidir

13 Eylül 335 (13 Eylül 1919)

Adın, babanın adı nedir?

Kaç yaşındasın? Nerelisin?

Adım Hüseyin, babamın adı Hacı ....'dır.

On beş yaşındayım, Arpacılar Karyesi'ndenim.

Hemşiren ....'in Yunan askerleri tarafından cebren bikri izale (zorla tecavüz) olunmuş, sen de orada hazır bulunmuşsun, bu iş nasıl oldu? Kaç nefer asker idi ve bunları şahsen tanır mısın?

O gün ben, kızkardeşim .... ile beraber bahçemizde sebze topluyor idik. O esnada ellerinde sepet olduğu halde iki nefer Yunan askeri yanımıza geldi. Bahçenin çardağında sebze ve ekmek kesmek için mevcut olan bıçağı görüp aldılar. "Seni kumandana götüreceğiz" diyerek, beni de alıp bahçenin dışarısına çıkardılar. Beni bahçeden alır iken ben de hemşirem mezbureye hitaben, beni kumandanlarına götürüyorlar, haydi sen de köye git dedim. Beni bahçeden dışarıya çıkardıktan sonra bu iki askerden birisi benim yanımda kalıp diğeri de hemşirem mezbure ....'in bulunduğu mevkie avdet etti. Aradan bir müddet mürurunda (geçtiğinde) o asker tekrar benim yanıma geldi, beni silahlarıyla tehdit ettiklerinden diğer askerin de hemşiremin yanına gidip gitmediğini pek farkında değilim. Bilahare beni de bırakıp her ikisi savuştular. Ben doğruca köyümüze gittim, hemşirem mezbure .... benden evvel köye vasıl olmuş. Anı orada buldum ve her iki askerin kendisine izale-i bikr ve fiil-i şeni icra ettiklerini mezbureden duydum, yoksa yapar iken ben gözümle görmedim. Çünkü görmekliğime meydan vermediler, bu askerleri şimdi görsem tanırım.

Müdde-i Umûmi Vekili
İmza (Hakkı)

Belge No : 2383

Hüseyin bin Hacı ....
Mührü ve okuyup yazması olmadığından parmak basmıştır.

Kalemde mahfuz (saklı) ve aslına mutabık (uygun) olduğu tasdik olunur. 14 Eylül 1335 (14 Eylül 1919)

Tahrirat Kâtibi

Namına

İmza (M.Muhittin)

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 92

Göz No : 3

Klasör No : 79

Dosya No : 295

Fihrist No : 22-1

Belge No. : 2384

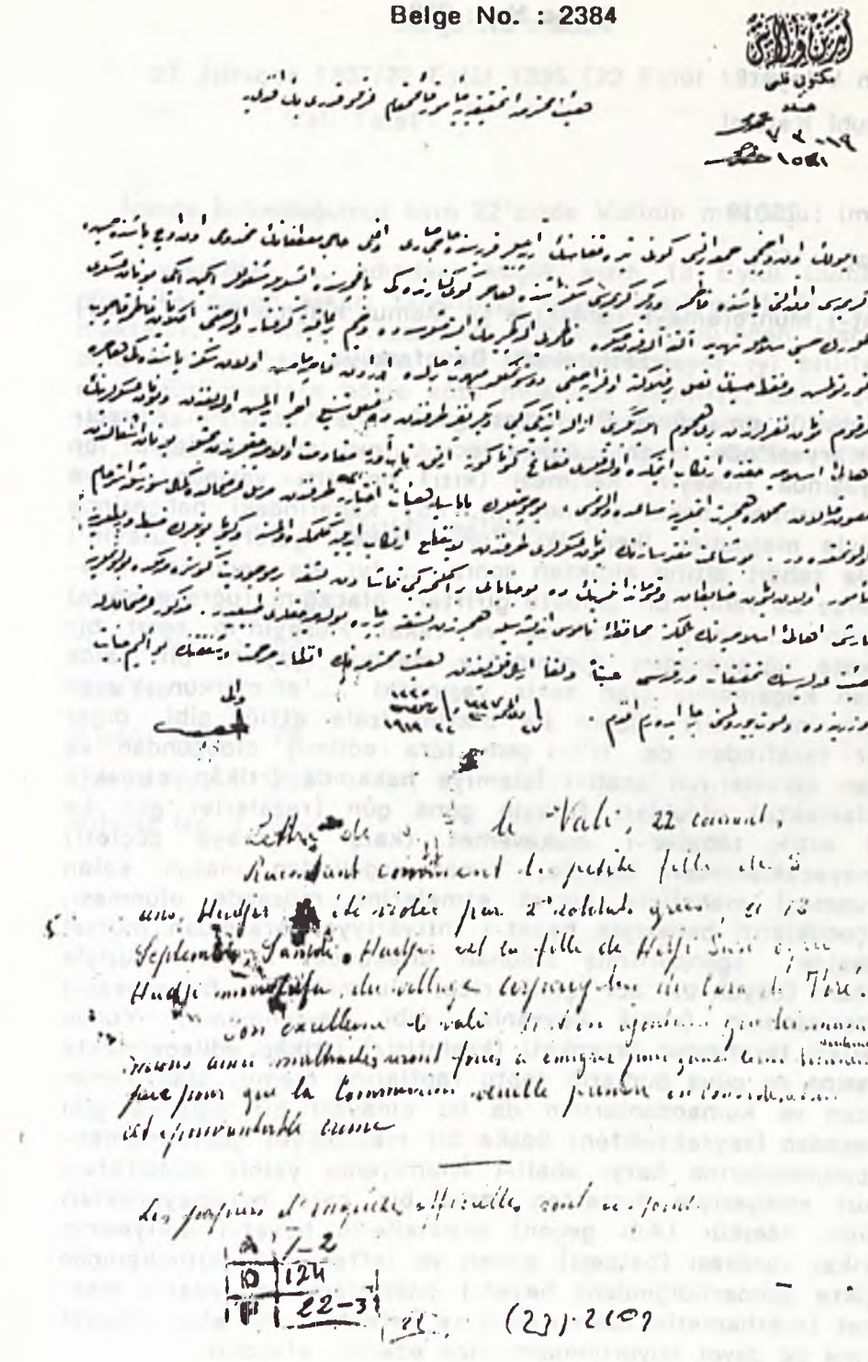

Letter de le Vali, 22 canut,
Racontant comment la petite fille de 5 ans, Hadjer, a été violée par 2 soldats grecs, et 13 Septembre Samedi, Hadjer est la fille de Hadji Sait et de Hadje [illegible], du village Carpeyan du kazaa de Tire.
Son excellence le vali [illegible] que les [illegible] malheureusement forcés à émigrer pour [illegible] pas pour que la commission veuille prendre en considération est recommandable comme

Les papiers d'enquête officielle sont au fond.

A/2
D 124
F 22-3

(23) 2109

Belge No : 2384

Aydın Vilayeti

Mektubî Kalemi

Adet

Umumi : 73019

Hususi : 1521

Heyet-i Muhtereme-i Tahkikiye'ye Memur Kaymakam (Yarbay)

İzzetlu Kadri Beyefendiye

Eylül'ün on üçüncü Cumartesi günü Tire Kazası'nın Arpacılar Karyesi'nde Hacı ...oğlu Hacı ...'nın mahdumu(oğlu) on üç yaşında Hüseyin, kerimesi (kızı) on altı yaşında ... ve diğer kerimesi sekiz yaşında .... köy kenarındaki bahçesinde işleriyle meşguller iken, iki Yunan askeri gelerek Hüseyin'i silahla tehdit altına aldıktan sonra, ...'yı ele geçirmek istemişlerse de vahim bir akıbete giriftar olacağını (uğrayacağını) anlayan .... kaçıp kurtulmuş ve fakat Hüseyin'in nasıl bir felakete uğrayacağını düşünmekle mebhus (şaşkın) bir halde oradan kaçamamış olan sekiz yaşındaki ....'e merkun Yunan neferlerinden biri hücum ile bikrini izale ettiği gibi, diğer nefer tarafından da fi'l-i şeni icra edilmiş olduğundan ve Yunan askerlerinin ahali-i İslamiye hakkında irtikâp etmekte (yüklemekte) oldukları fezayih gûna gûn (rezalerler gün be gün) artık tâbaver-i mukavemet (karşı koymaya güçleri) olamayacaklarından bahisle, Yunan işgalinden masun kalan (korunmuş) mahallere hicret etmelerine müsaade olunması, bu çocukların babasıyla heyet-i ihtiyâriyye tarafından mürsel arzuhalde (gönderilmiş bulunan dilekçede) kemal-i suzişle istirham (büyük bir acı içinde rica) olunmaktadır. Bu şenaat-ı müfterisanenin (vahşi hayvanlar gibi davranmanın) Yunan askerleri tarafından layenkati (kesintisiz) irtikâp edilegelmekte olmasına ve güya bunların zaptu raptlarına memur olan Yunan zabitan ve kumandanlarının da bu cinayatı bir eğlence gibi temaşadan (seyretmekten) başka bir mevcudiyet göstermemekte bulunmalarına karşı ahali-i İslamiyenin yalnız muhafaza-i namus endişesiyle hicretten başka bir çare bulamayacakları tabiidir. Mezkûr (Adı geçen) arzuhallerle heyet-i adliyesinin tahkikat varakası (belgesi) aynen ve leffen irsal kılındığından (ilişikte gönderildiğinden) heyet-i muhteremenin enzar-ı merhamet (merhametle bakmasının) ve şefkatinin bu elim cinayet üzerine de davet buyurulmasını rica ederim, efendim.

Belge No : 2384

27 Zilhiçce 1337/22 Eylül 1335 (22 Eylül 1919)

Vali Talat

İçinde bulunduğumuz ayın 22'sinde Valinin mektubu

8 yaşındaki .... adındaki küçük kızın 13 Eylül Cumartesi günü iki Yunan askeri tarafından ırzına nasıl geçildiği anlatılmaktadır. .... Tire Kazası'nın Arpacılar Köyü'nden Hacı .... oğlu Hacı ....'nın kızıdır. Vali Hazretleri gayet iyi bilirler ki eğer Müslümanlara böyle kötü muamele yapılırsa, onlar şereflerini ve ırzlarını korumak için göç etmek zorunda kalacaklardır. Tahkikat komisyonu bu korkunç cinayeti dikkate almasını istemektedir.

Resmi soruşturma kâğıtları ektedir.

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 92

Göz No : 3

Klasör No : 79

Dosya No : 295

Fihrist No : 22-3

باب عالی
خارجیه نظارتی
نمره‌سی
حضور سامی حضرت پادشاهیه

۱۹۲۶۷
۴۱۷

[illegible]

[illegible]

Bab-ı âli

Hariciye Nezareti

Kalem-i mahsus

19367

412

Huzur-ı Sami-i Hazret-i Sadaretpenahiye

Maruz-ı çaker-i kemineleridir (Kulunuzun maruzatıdır)

General Milne'nin temdit ettiği (çizdiği) hudut ile alakadar olan Ödemiş'in Kaymakçı Karyesi şimalindeki sırtları işgal için Yunanlıların 21 Teşrin-i sani 335 (21 Kasım 1919) tarihinde yaptıkları taarruz esnasında, mezkûr (adı geçen) sırtlardaki müsademe ile alakası olmayan Kırca, Ayasluğ, İsalı, Çaplı Kaymakçıkebir, Uzundere, Kadıköy Karyelerinin içerisinde Yunanlılar üç saat kadar la-yenkati (aralıksız) top endaht ettiklerinden (attıklarından) bundan müteessiren (etkilenen) kadın ve çoluk çocuktan ibaret bulunan mezkûr karyeler ahalisinin diğer mücavir (komşu) karyelere firar etmeğe başladıklarını ve dağlara iltica eden bu zavallılardan otuz kadar kadın ve çocuğun, şedaid-i havaiyyeden incimat ettiklerini (Şiddetli soğuk havadan dolayı donduklarını) ve firar edemeyen bazı acezenin (güçsüzlerin) ve genç kadınların ve kızların ırzlarına tecavüz edildiğini, kaçıp gelenlerin ifade etmekte bulunduğu ve Yunanlıların Aydın Vilayeti'ni işgale başlıyalı beri irtikâbından (yapmaktan) çekinmedikleri mezalim ve harekât-ı vahşiyaneyi çoluk çoçuğa kadar teşmil eylediklerini (yaydıklarını), âlem-i insaniyetin piş-i enzar-ı medeniyetine (medeni alemin gözleri önüne) vaz' ile Anadolu'da tek bir Türk kalıncaya kadar mücahedeye (savaşa) devam edileceğini ve Yunanlıların böyle çoluk çoçuğa ve ırz ve namusa tecavüz etmelerinin taht-ı temine (güvenlik altına) alınması esbabının istikmalini mutazammın (sebeplerinin son bulmasını içeren) 30 Teşrin-i sani 335 (30 Kasım 1919) tarihli Aydın ve Menteşe ve havalisi Kuva-yı Milliye Kumandanı Demirci Mehmet Efe imzasıyla Huzur-ı sami-i daver-i efhamilerine (saygı değer görüşlerinize) keşide olunup (çekilip) elden tevdi ve havale buyurulan telgrafname, mütalaa-yı güzar-ı acizi oldu (tarafımdan incelendi). Yunanlılar tarafından irtikâbından çekinilmeyen işbu fezayıha (rezalete) göre İzmir'in tahliyesi hakkında Düvel-i Mü'telife komiserleri vasıtasıyla konferansa tebligat icrasını

mültemis (savunan) bir takrir irsali lazimeden (yazı gönderilmesi gerekli) görülüp Meclis-i vükelâ (Bakanlar Kurulu)'ca keyfiyetin tezekkürüne (durumun hatırlatılmasına ve şu kadar ki bu gibi ahval-i fecia ve fasihadan (çirkin olaylardan) vaki olacak şikâyetın maddeten tayini, teşebbüsünün daha müessir ve müsmir (etkili ve faydalı) olmasını mültezim olacağına göre evvelemirde mevadd-ı müstekâbehanın (öncelikle beğenilmeyen maddelerin) red ve cerh olunamayacak (kabul edilemeyecek) surette izah ve tafsili lüzumunun iktiza edenlere (gerekli yerlere) emir ve havalesi merhun-ı müsaade-i celile-i cenab-ı sadaretpenahilerine olbapta emr-i ferman Hazreti Veliyyülemrindir (yüce Sadrazamın iznine bağlı olup bu konuda emir yetkisi sizindir).

11 Kanûn-ı evvel 35 (11 Aralık 1919)

Hariciye Nazırı

İmza (Mustafa)

Başka battalları da vardı Kolordu'dan geldi

Kısım 2 İmza (Muzaffer)

21.12.35 (21 Aralık 1919)

Bu bapta izahatı lazime itası
zımnında mazrufen (Bu yolda gerekli açıklamaların yapılması
için zarf içinde)

Harbiye Nezaret-i Celilesine

Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Dairesine

15.12.35 (15 Aralık 1919)

Arşiv No : 1-2

Dolap No : 92

Göz No : 4

Klasör No : 89

Dosya No : 326

Fihrist No : 15-8

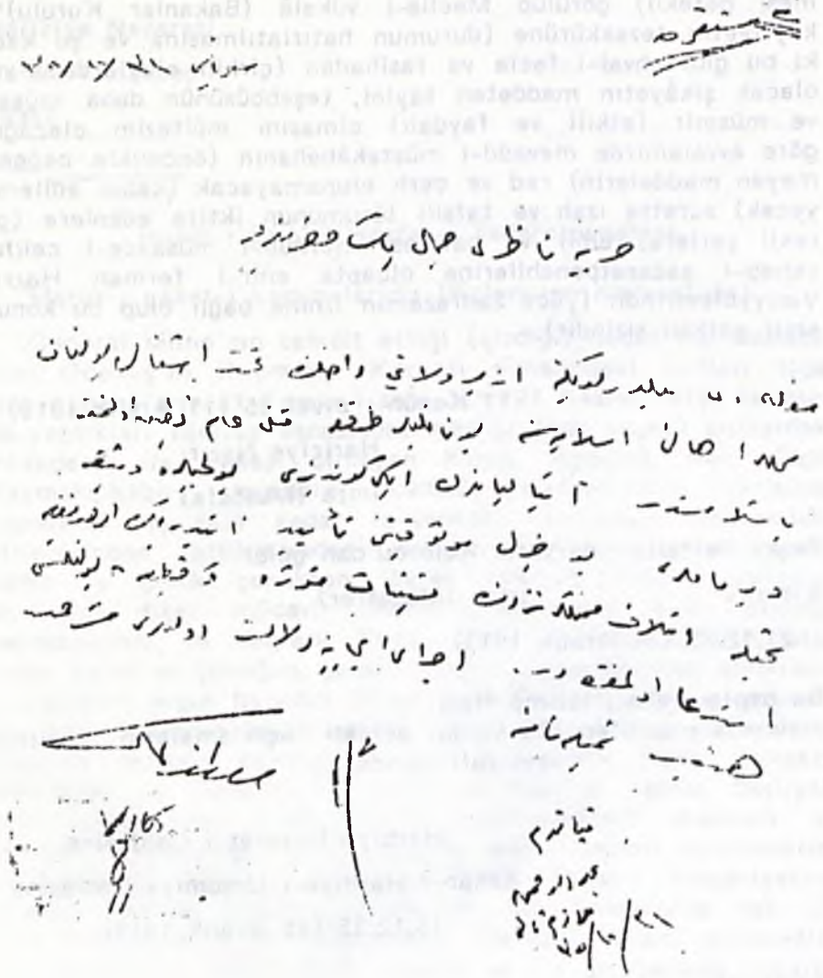

Şifre

Sivas 31.10.35 (31 Ekim 1919)

Harbiye Nazırı Cemal Paşa Hazretlerine

Muğla'dan bildirildiğine İzmir Vilayeti dahilinde taht-ı işgalde (işgal altında) bulunan mahaller ahali-i İslamiyesine Yunanlılar tarafından katliam tatbik olunmağa başlamıştır. İtalyanların iki günden beri yolculara vesika vermemeleri bu haberin mevsukiyetini teyit ettirmekte olduğundan bahisle, İtilâf mümessiller nezdinde teşebbüsat-ı müessire ve katiyede (kararlı ve etkili girişimde) bulunulması istida olunmaktadır. İcra-yı icabına delalet-i devletleri müsterhamdır.

Heyeti Temsiliye Namına

Mustafa Kemal

Kapattım

Abdurrahman

Mülâzım-ı sani (Teğmen)

31.10.35 (31 Ekim 1919)

Arşiv No : 1-105

Dolap No : 94

Göz No : 1

Klasör No : 257

Dosya No : 12

Fihrist No : 11

Belge No : 2387

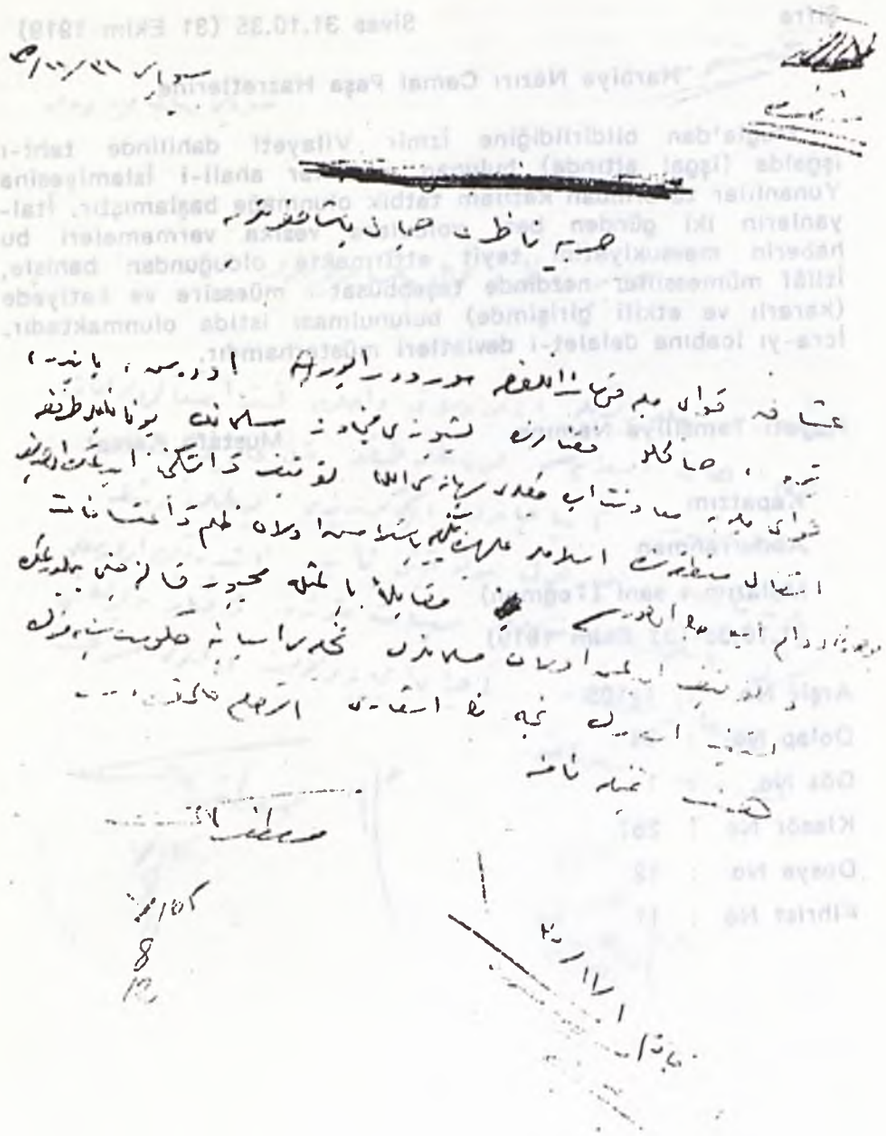

Belge No : 2387

Şifre

Sivas 31.10.35 (31 Ekim 1919)

Harbiye Nazırı Cemal Paşa Hazretlerine

Uşak Kuva-yı Milliye Kumandanlığı'ndan mevrut (gelen) raporda Ödemiş Bandırma, Tire, Salihli Kazalarında beş yüzü mütecaviz (aşkın) Müslümanın Yunanlılar tarafından Kuva-yı Milliyeye muavenet (yardım) edecekleri bahanesi ile tevkif ve işkence edilmekte olduğu, işgal mıntıkasında İslamlar aleyhinde yeniden başlamış olan zulüm ve itisafat (yolsuzluklar) bu suretle devam edecek olursa mukabele-i bilmisle (karşılık vermeye) mecbur kalınacağını bildirmekte ve tevkif edilmiş olan Müslümanların tahliyesi esbabına Hükümet-i seniyemizin teşebbüs ederek neticenin iş'arı (bildirilmesi) istirham kılınmaktadır.

Heyeti Temsiliye Namına

Mustafa Kemal

Kapadım 1.11.35 (1 Kasım 1919)

Arşiv No : 1-105

Dolap No : 94

Göz No : 1

Klasör No : 257

Dosya No : 12

Fihrist No : 12

Belge No : 2388

Şifre Sivas 30.10.35 (30 Ekim 1919)

Acele

Harbiye Nazırı Cemal Paşa Hazretlerine

Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyet-i Merkeziyesinden

İzmir'den 26.10.35 (26 Ekim 1919) tarihiyle alınan bir telgrafnamede Yunanlıların mezaliminin gittikçe arttığı, Jandarma Kumandanı, Müstantik (Sorgu Hâkimi), daha bazı memurlarla eşraf-ı kazadan kırk, elli kişi tevkif olunarak işkence edilmekte bulunduğu, Ödemiş, Tire Kazaları jandarmalarının silahları alındığı, bu ahval karşısında Tire Kazası ve Torbalı nahiyesi ahalisinin hicret eylemekte bulundukları, Manisa taraflarında, Ahmetli'de enva-ı mezalim icra edilmekte olduğu ve ahalinin mal ve mülkleri yağma edildiği ve Heyet-i Tahkikiye'nin avdetinden (dönmesinden) sonra İzmir Şehri'nde bile Yunanlılar ilk işgal günlerindeki vaziyetlerini takındıkları, muhtelit (karışık) sansürün neşrine müsaade ettiği bir makalesinden dolayı Doktor Yunus Vehbi Bey'in bir sene hapis iki bin drahmi ceza-yı nakdi ile mahkûm edildiği, Şark Gazetesi sahibi Halil Zeki Bey'in de aynı derecede ve Müdür-i Mesulü Kenan Efendi'nin üç mah (ay) hapis ve üç yüz drahmi ceza-yı nakdiye mahkûm edildiği, hemen her Müslümanın birer bahane ile tevkif olunmağa başladığı, şehir içinde alenen soygunculuk hükümferma bulunduğu (hüküm sürdüğü) İzmir'in Karşıyaka Mahallesi'nde tüccardan Ali Bey'in hanesine zevali öğleden sonra saat altı da on kişi hücum ederek mumaileyhin (adı geçen kişinin) burnunu ve kulaklarını kestikten sonra tekmil (bütün) servetini müsadere eyledikleri (zaptettikleri) ve ayrıca hanesini ihrâk etmek (yakmak) tehdidi ile otuz bin lira talep eylemekte oldukları, Medeniyet Gazetesi sahibinin Yunan Fevkalede Komiserliği'nin tehdidi ile gazetesini tatile mecbur olduğu, Yunanistan'dan ahiren iki bin kadar Kuva-yı İmdadiye talep olunduğu, Malatya vakası faillerinden Bedirhanilerden Kâmuran ile rüfekasının (arkadaşlarının) ve bir İngiliz zabitinin Halep, İskenderun, İzmir tariki (yolu) ile İstanbul'a geçtikleri, Vali ile muhitinin vahdet ve teşkilatı aleyhinde işaatta (duyuruda) bulundukları bildirilmektedir.

Mezalim ve vakayi hakkında Hükümet-i Seniye'nin teşebbüsat-ı müessire-i siyasiyede (etkili politik girişimlerde) bulunmasını istirham, Malatya vakası faillerinin derdestleriyle (tutuklanmalarıyla) pençe-i kanuna teslim olunduklarının efkâr-ı

millete iblağını (millete duyurulmasını) ve hiyanet-i vataniyesi malûm ve menfûr-ı millet (milletin nefretine uğramış) olan Vali İzzet Bey'in ref-i mazarratı esbabının (zararsız hale getirilmesi sebeblerinin) biran evvel istikmali (tamamlanması) heyet-i muhteremelerinin hamiyet-i vataniyelerinden intizar olunmaktadır (beklenmektedir).

Kapatıldı Heyeti Temsiliye Namına

Bedri 1.11.35 (1 Kasım 1919) Mustafa Kemal

Arşiv No : 1-105

Dolap No : 94 (2107)

Göz No : 1

Klasör No : 257

Dosya No : 12

Fihrist No : 10, 10-1

Belge No : 2389

Belge No : 2389

Sivas 29.11.35 (29 Kasım 1919)

Amerika, İngiltere, Fransa, İtalya
Mümessil-i Siyasilerine

Bî-taraf Sefaretlere

Felemenk, Danimarka, İspanya, İsveç

Yunanlıların Aydın Vilayeti'nde Tahkik Komisyonu'nun avdetini müteakip tekrar Müslümanlar aleyhinde mezalim ve itisafata (yolsuzluklara) başladıkları malûmunuzdur. Buna zamimeten (ilaveten) bu kere intihabata fiilen mümanaat etmekte (seçime engel olmakta) ve cevami-i şerifenin (mübarek camilerin) kapılarına kadar nöbetçiler ikame eyleyerek (dikerek) Müslümanları tazyik eylemektedirler (kışkırtmaktadırlar). Bütün bu cinayat ve hadisatın mesuliyet-i maddiye ve maneviyesinin, Yunan vahşet ve itisafatına karşı terviçkâr (destekleyici) bir siyaset-i müsamahakârane (göz yuman bir siyaset) takip eden ve Aydın Vilayeti'ni bu hunhar kavmden tahsis (zalim insanlardan kurtarma) ile sahib-i meşru ve aslisine tevdi etmeyen (gerçek sahiplerine bırakmayan) İtilâf Devletleri'ne ait olduğunu ilan eylemeyi bir vecibe-i vataniye ve milliye addeylerim.

Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk
Cemiyeti Heyet-i Temsiliyesi Namına
Mustafa Kemal

Arşiv No : 1-105
Dolap No : 94
Göz No : 1
Klasör No : 257
Dosya No : 12
Fihrist No : 21-1

Belge No : 2390

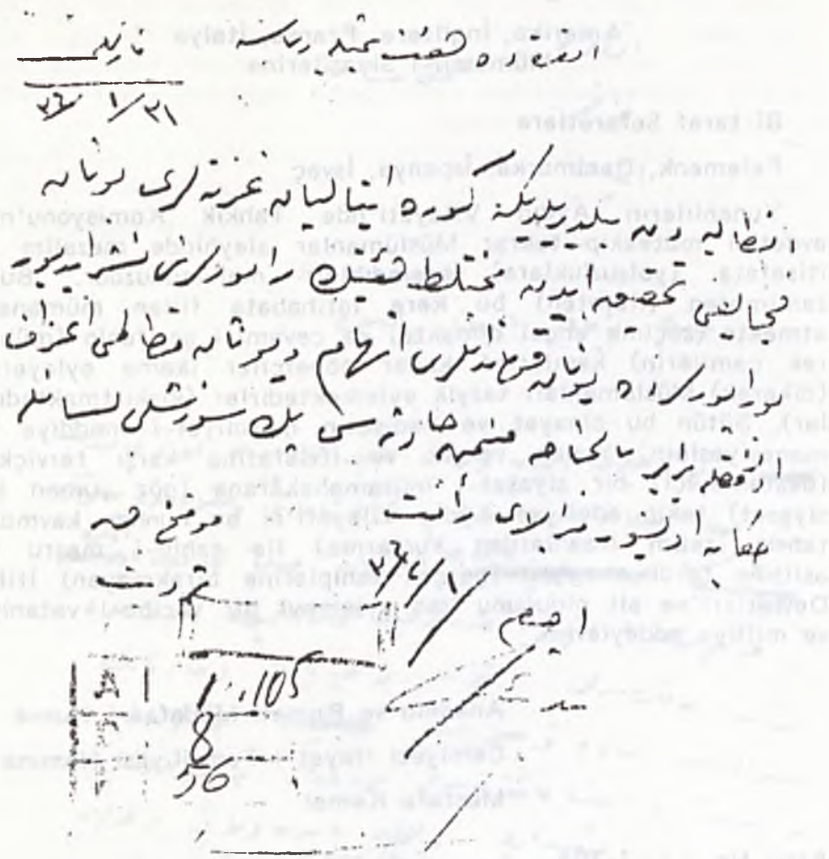

Belge No : 2390

Ankara'da Heyet-i Temsiliye Riyasetine

Nazilli

31.1.36 (31 Ocak 1920)

Antalya'dan bildirildiğine göre İtalyan gazeteleri Yunan fecayiini tahkik eden muhtelit heyetin (karışık devlet delegelerinden oluşan heyetin) raporlarını neşrediyor. Bu raporlarda Yunan kumandanları itham ve Yunan mezalimi itiraf olunmakla beraber, bilhassa Menemen hadisesi pek suzişli (dokunaklı) lisanla hikâye olunuyor. Miralay (Albay) Refet

Mevki K. (Komutanı)
Servet

Açtım 1.2.36 (1 Şubat 1920)

Arşiv No : 1-105
Dolap No : 94
Göz No : 1
Klasör No : 257
Dosya No : 12
Fihrist No : 56

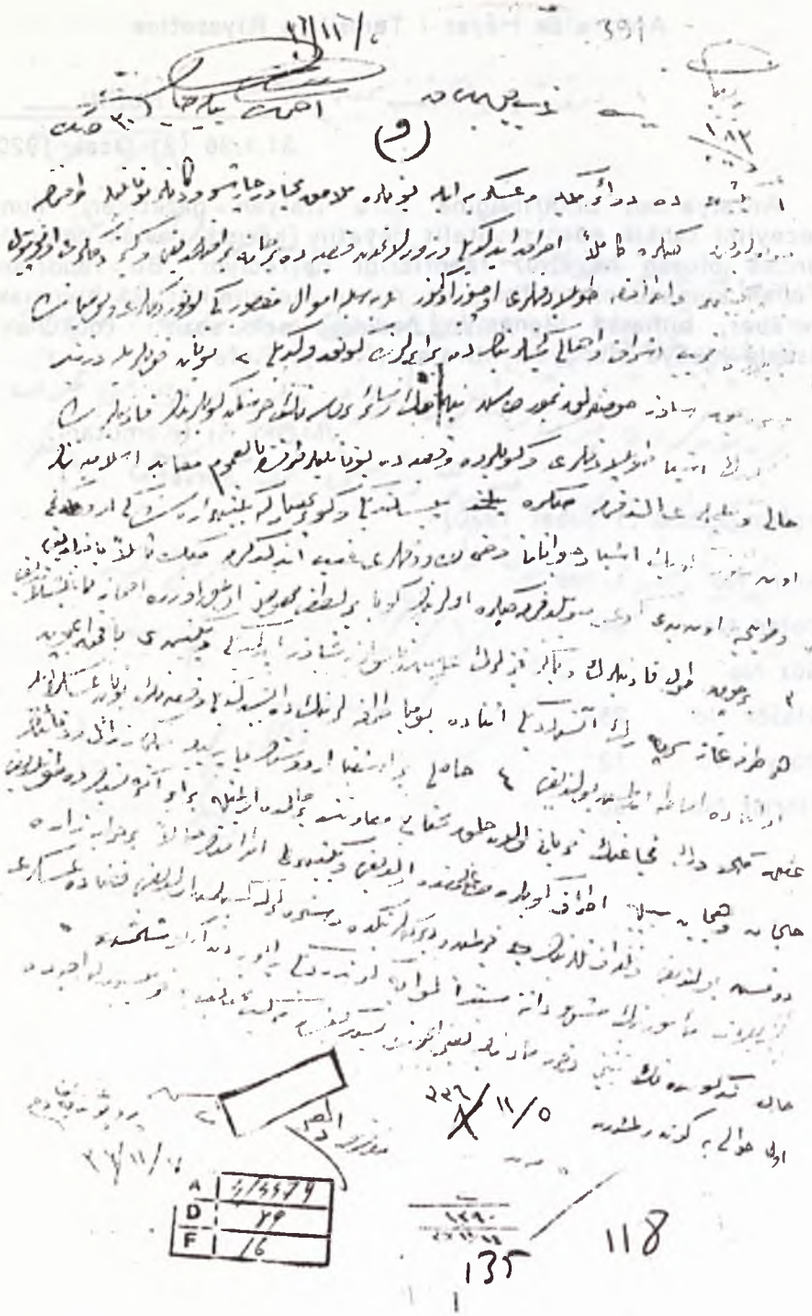

Bilecik — Bilecik 30 (00.30) Sonra

183/200 — 5.11.36 (5 Kasım 1920)

İmza

Ahmet

Garp Cephesi K. (Komutanlığı'na)

1. Yenişehir'de devair-i mülkiye ve askeriye ile bunlara mülasık mücavir (bitişik civardaki) çarşı ve dükkânlar Yunanlılar tarafından soyulduktan sonra kâmilen ihrâk edildiği (tamamen yakıldığı) ve zorlanmadan kasabada bir hane bırakılmadığı ve getirdikleri otomobiller ve Yenişehir ve etrafından topladıkları üç yüz öküz arabasıyla emval-i maksureyi (alıkonulmuş malları) götürdükleri ve bu meyanda beş yüze karib (yaklaşık) eşraf ve ahali gençlerinin de beraberlerinde götürüldüğü.

2. Yunan kuvvetleriyle Derbent, Marmaracık, Siloz, Susığırlık, Timürtaş, Tepecik vesair Bursa'nın Hıristiyan köylerinin kadınlarının gelerek eşya topladıkları ve köylerde ve kasabada Yunanlılar tarafından bilumum maâbid-i İslamiyenin (İslam mabetlerinin) halı ve kilimleri alındıktan sonra pislendiği ve Köprühisar'la Yenişehir arasındaki ovadaki on dokuz köyün eşya ve hayvanatı ve hatta tavukları gasp edildikten sonra kâmilen yakıldığı ve topluca on yedi köy soyulduktan sonra evlerinin gûya bir lütf-ü mahsus olmak üzere ashabına (sahiplerine) bağışlandığı.

3. Birçok dul kadınların ve bakir kızların ırz ve namuslarına tecavüz edildiği ve Yenişehir'i yakmak için her tarafa gaz serperek ateşlediği esnada bomba tarrakalarının da işitildiği, vakanın Yunan askerleriyle o esnada ihata edilmiş (kuşatılmış) bulunduğu.

4. Hasılı bir eşkiya ordusunun yapabileceği rezail ve denaat in (alçakların), akla gelmedik fecaatin kurbanı olan halk, muhtac-ı muavenet bir halde olmakla beraber ekserisinin de tutulduğu helecan ve heyecan sebebiyle etraf köylere dağılmakta olduğu ve Yenişehir etrafının halen bir harabezara dönmüş bulunduğu ve telgraf tellerinin kırılmış ve direklerinin de testerelerle kesilmiş olduğu, kazada askeri teşkilat memurunun meşhudatına müsteniden (gördüklerine dayanarak) Livaya gönderdiği rapordan anlaşılmıştır. Hal-i mezkûrenin (Bahsedilen durumun) tespiti ve zarar-ı maddinin tayini için de beş kişiden

Belge No : 2391

mürekkep muhtelit bir komisyon Livaca da ol havaliye gönderilmiştir. 5.11.336 (5 Kasım 1920)

Mutasarrıf Ethem

Propagandaya hadim

Ş.2 7.11.36(7 Kasım 1920)

2

1390

14/11/36 (1920)

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 104

Göz No : 1

Klasör No : 687

Dosya No : 141

Fihrist No : 1

Belge No : 2392

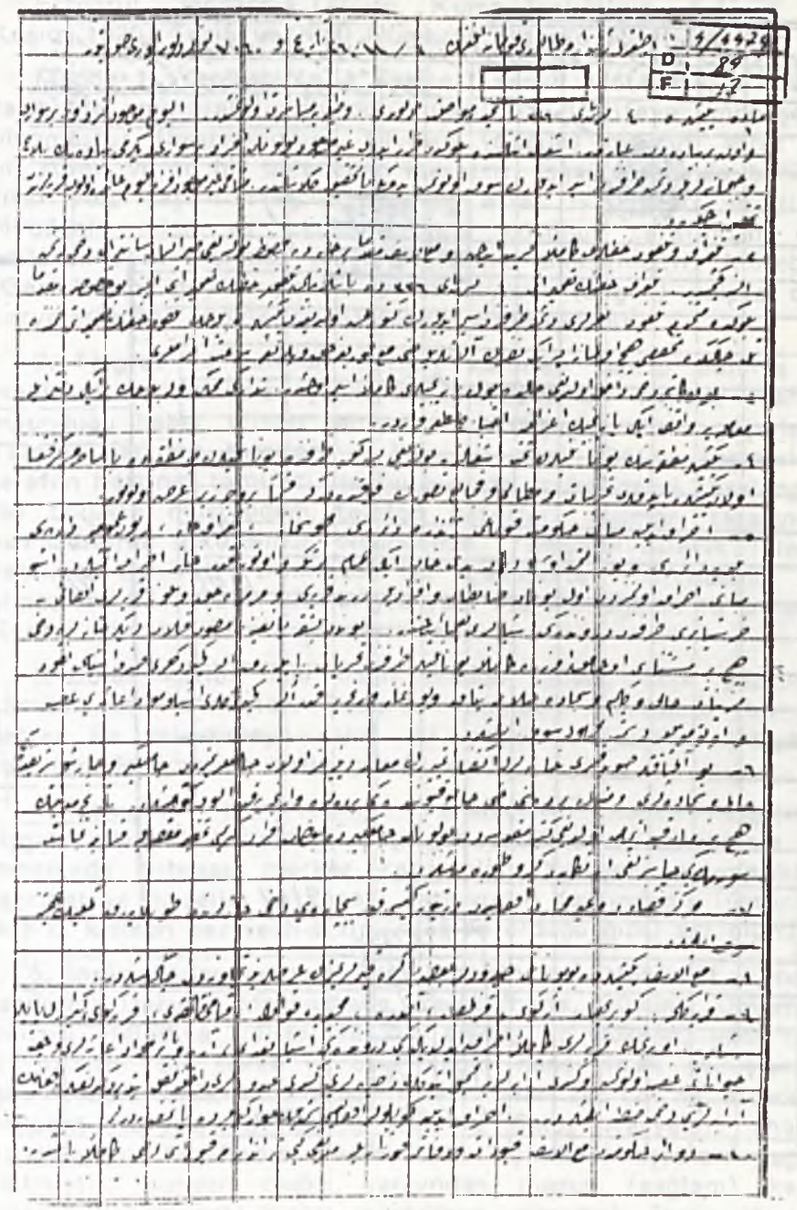

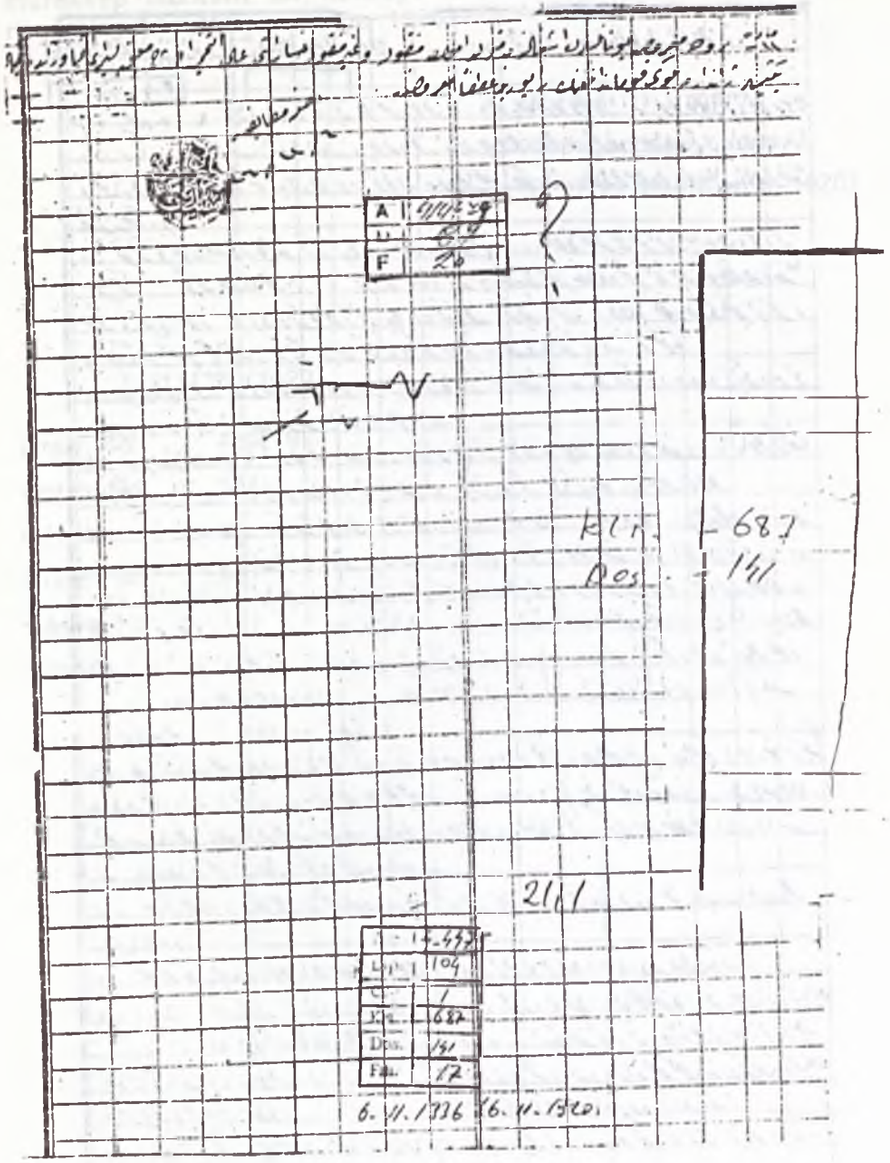

Ertuğrul Jandarma Taburu Kumandanlığı'nın 6.11.36 (6 Kasım 1920) Tarih ve 7060 Numaralı Raporu Suretidir.

Madde 1. Yenişehir'e 4 Teşrin-i san-î 336(4 Kasım 1920) tarihinde muvasalat olundu (ulaşıldı). Vazifeye mübaşeret olunmuştur (başlanmıştır). Elyevm (Bugün) mevcut efrat on bir süvari ve on bir piyadeden ibarettir. İşgal esnasında bölükte firar edip gayr-ı mevcut bulunan efrat bir süvari ve yirmi piyadenin silah ve cephaneleriyle düşman tarafından esir edilerek sevk olunmuş idüğü bittahkik anlaşılmıştır. Mütebaki (Geri kalan) gayr-ı mevcut efrat elyevm (bugün) gaipte olup karyelerinden (köylerinden) tahkik edilmektedir.

2. Telgraf ve telefon hatları kâmilen tahrip edilmiş ve maalesef mukaddema (yazık ki önceden) bir hanede mahfuz bulunduğu haber alınan santral dahi düşman eline geçmiştir. Telgraf hattının tamiratı 4 Teşrin-î sanî 336'da başlanılmış telefon hattının tamiratı ise bu hususta mukaddemâ (başlangıçta) bölükte müstahdem telefon neferleri düşman tarafından esir edilerek götürülmüş olduğundan, Yenişehir-Bilecik telefon hattının tamiratı zımnında tel çekmekte mütehassıs, hiç olmaz ise iki neferin aletleriyle yani ma-kurbağacık ve palanga sürat-i izamları (acele gönderilmesi).

3. Bölük kâtibi dahi dahil olduğu halde bölük yazıcıları kâmilen esir olmuştur. Tedariki mümkün olabilecek bir iki defter ile muameleye vakıf iki yazıcının izamına ihtiyac-ı kati (gönderilmesine kesin gerek) vardır.

4. Yenişehir mıntıkasının Yunanlıların taht-ı işgalinde (işgali altında) bulunduğu beş gün zarfında Yunanlıların bu mıntıkada bilhassa merkez kaza olan Yenişehir'e yaptıkları tahribat ve mezalim ve fecayi tasavvurun fevkindedir (üstündedir) ki kısmen ber-vech-i zir (aşağıda olduğu gibi) arz olunur.

5. İhrâk edilen mebani (Yakılan binalar) Hükümet Konağı, Jandarma Dairesi, Mahbushane, Telgrafhane, Düyûn-ı Umumiye Dairesi, Belediye Dairesi ve yüz altmış üç dükkân, yedi han, iki hamam, bir tekke ve otuz kadar hane ihrâk etmişlerdir. İşbu mebani ihrâk olunmazdan evvel Yunan zabitan ve efradıyla Derbent Karyesi ve Marmaracık ve Seloz Karyeleri ahali-i Hristiyanesi tarafından derunundaki (içindeki) eşyaları yağma edilmiştir. Bundan başka yangından masun (sağlam) kalan diğer hanelere dahi hiçbir müstesnası olmamak üzere kâmilen Yunanlılar tarafından taharriyat (aramalar) yapılarak ele geçirdikleri sandık eşyası, nukud (para), müzeyyenat (ziynet eşyaları), halı ve kilim ve seccade hülasa yatak ve yorgana

varıncaya kadar ele geçirdikleri eşya ve mevadd-ı iaşeyi gasp ve otomobillerle semt-i meçhule sevk eylemişlerdir.

6. Bu alçaklar soydukları hanelerle iktifa etmeyerek maabid-i diniyemiz olan camilerimizden Cami-i Kebir ve çarşı-yı şerifteki halı ve seccadeleri ve minberin perdesini hatta cami kapısındaki perdelere varıncaya kadar alıp götürmüşlerdir. Tarih-i medeniyyetin hiçbir zaman kaydetmemiş olduğu kütüb-i mukaddeseden (kutsal kitaplardan) bulunan Cami-i Kebir'de bulunan Kuran-ı Kerim'i tahkir (horgörme) maksadıyla kabına necaset (pislik) sürmek gibi hayasızlığı irtikâpdan (yapmaktan) geri durmamışlardır.

7. Merkez kazadan ve gayr-ı muharip ahaliden dört yüz kişi kadar biçareyi dahi hanelerinden toplayarak Gemlik cihetine sevk eylemişlerdir.

8. Maalesef Yenişehir'de bu Yunanlı haydutlar bazı bakire kuzlarımızın ırzlarına tecavüzden çekinmemişlerdir.

9. Kuraya (Köylere) gelince; Köprühisar, Ebeköy, Kızılhisar, Akdere, Mecidiye, Kavaklı, Kadıkalktı, Karaköy, Kirazlıyayla, Reşadiye, Örencik Karyeleri kâmilen ihrâk edildiği gibi derunundaki eşya, buğday, arpa ve vesair mevadd-ı iaşeleri ve çift hayvanatı gasp olunmuş ve kendi arabalarına tahmil ettikleri (yükledikleri) zahirelerini kendi hudutları dahiline nakl ettirdikten sonra ahalinin arabalarını dahi zapt eylemişlerdir. İhrâk edilen köylüler ahalisi şimdilik civar köylerde yatmaktadırlar.

10. Devair-i hükümetten maalesef kuyudat (kayıtlar) ve defatir (defterler) kurtarılmadığı gibi jandarma kuyudatı dahi kâmilen yanmıştır.

11. Ber vech-i maruz (Anlatıldığı üzere) Yunanlıların işgalinden mütevellit emval-i menkule (taşınabilen mallar) ve gayr-i menkule (taşınamayan malların) hasaratı alettahmin (sanıldığına göre) üç milyon lirayı tecavüz edeceği Yenişehir Jandarma Bölüğü Kumandanlığı'nın raporuna atfen maruzdur.

Aslına mutabıktır
6.11.36 (6 Kasım 1920)
Mühür

Arşiv No : 4/4479
Dolap No : 104
Göz No : 1
Klasör No : 687
Dosya No : 141
Fihrist No : 17

Garp Cephesi Askeri P Teşkilat Heyet-i Riyaseti

Eskişehir

7.11.36 (7 Kasım 1920)

Garp Cephesi Kumandanlığı Vekâletine

Numara Ş : 1256

2070 8.11.36 (8 Kasım 1920) Ş.2 7.11

1. Yunanlıların Yenişehir ve civar köylerinde yapmış olduğu tahribat ve mezalim Yenişehir Şubesi'nin işarına atfen ber vech-i ati (aşağıda olduğu gibi) arz olunur.

a. Hükümet, Belediye, Mevki Kumandanlığı, Telgraf, Düyûn-ı umumiye Daireleri ve bunlara mülasık (bitişik) bilumum çarşı ve dükkânlar kâmilen soyulduktan sonra ihrâk edildiği (yakıldığı);

b. Otomobil ve öküz arabalarıyla evlerdeki eşyanın kâmilen soyularak sevk olunduğu;

c. Girilmedik, zorlanmadık bir ev kalmadığı;

d. On dokuz adet köyün eşya ve hayvanatı hatta tavuklara varıncaya kadar gasp edildikten sonra kâmilen yakıldığı ve başkaca on yedi köy kâmilen soyulduğu; bütün halkı bir iğnesiz bırakarak yalnız evlerinin kendilerine lütf-i mahsus olarak bırakıldığı;

e. Sokaklarda ve evlerde ele geçcirdikleri Müslüman erkek ve kadınların yüz paralarına varıncaya kadar alındığı;

f. Birçok bakirelerin ve dulların ve mütezevviçlerin (evlilerin) ırz ve namusları berbat edildiği;

g. Uğradığı her bir köyün eşyasını kâmilen sevk ettiği;

h. Yenişehir'den ricatda (kaçmakta) üç yüz öküz arabasını beraberlerinde eşya nakletmek için toplayıp cebren ve kerhen sürükleyip götürdüğü;

t. Beş yüze karip eşraf ve gencin beraberlerinde götürüldüğü;

i. Yunan kıtaatı ile birlikte bilumum Derbent, Marmaracık, Seloz, Susığırlık, Demirtaş, Tepecik, Fildar vesair Bursa'nın Hristiyan köylerinin kadınları gelerek eşya topladıkları;

k. Köylerde ve kasabalarda bilumum camileri pisleyerek, kilim ve halılarını gaspettikleri ve Kuran-ı Azimüşşanı elfaz-ı galiza (yüce Kuran'ın kaba sözler) sarfedilerek ayaklar altına alındığı;

l. Köprühisar-Yenişehir arasındaki telgraf tellerini parça parça keserek yollarda bıraktığı;

m. Telgraf direklerini testere ile keserek yollara devirdikleri;

n. Çarşıda devairi yakmazdan evvel bombalar vazederek (koyarak) 1.11.36 (1 Kasım 1920) sabahı her tarafına gaz serperek ateşlendiği ve yangın esnasında bomba tarrakalarından (gürültülerinden) kimsenin sokulamadığı eşyasını kurtarmak isteyenlerin Yunanlılar tarafından men edildiği;

s. Halk pek azim helecan geçirerek birer yorgan ile ovaya dökülmüştür. Köylere dağılmakta bulundukları ve muhtac-ı muavenet oldukları,

2. Mıntıka-i mezkûrede (bahsedilen bölgede) düşmanın yaptığı fecayi fotoğraflarını ahzeylemek (almak) üzere icabeden memurlar gönderildi.

3. Yunan mezalim ve vahşetleri hakkında gazete ve beyannamelerle neşr ve ilan edilen vakayi, bir kısım halk tarafından propaganda ve hiç olmazsa mübalagaya hamledilmekte ve binnetice hakikatine kani bulunan diğer kısım halkın bazılarının da efkârını ifsat eyleyerek (düşüncelerini bulandırarak) şüpheler uyandırmaktadır. Bu efkâr-ı sakimeyi (Kötü düşünceyi) ortadan kaldırmak maksadıyla Halife Ordusu namıyla memleketimizi çiğneyen düşmanların bâlâda (yukarıda) arz edilen Yenişehir mezalim ve fecayiini bizzat yakından görmek üzere kaza ve nahiyelerden heyetler teşkil edilerek mahall-i vakaya izamları (gönderilmeleri) efkâr ve maneviyat üzerinde pek mühim tesirler hasıl edeceği gibi işbu raporun beyanname tarzında neşrine müsaade olunması ve sokaklarda kalan ahalinin iskân ve iaşelerinin temini için muktezi tertibatın ittihaz buyurulmasını (gerekli tedbirlerin alınmasını) arz ve teklif ederim efendim.

4. İşbu rapor Garp Cephesi Kumandanlığı'na ve Vekâleti'ne yazılmıştır.

Belge No : 2393

Garp Cephesi

Askeri P Teşkilat Heyeti Reisi

Binbaşı

İmza (İsmail Hakkı)

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 104

Göz No : 1

Klasör No : 687

Dosya No : 141

Fihrist No : 16/2

Belge No : 2394

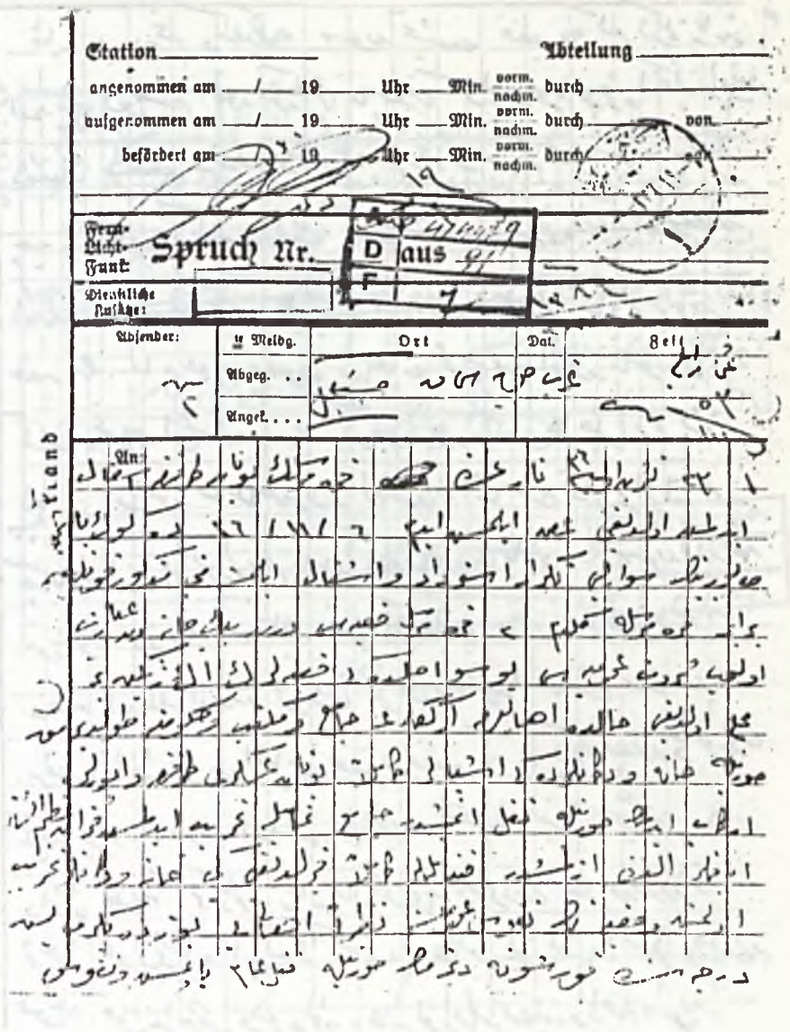

Mühür ve İmza

14.11.336 (14 Kasım 1920)

53/101

Osmaneli

Garp Cephesi K.(Komutanlığı'na)

Müstacel (Acele)

Ş.2 10/11

1. 23 Teşrin-i evvel 36 (23 Ekim 1920) tarihinde Karamürsel'in Yunan tarafından işgal edilmiş olduğunu arz eylemiş idim. 6.11.36'da Gökbayrak Taburu'nun süvarisi tekrar istirdat (geri alınmasına) ve işgal eylemesine mebni (dayanarak) mezkûr kuvvetle beraber Karamürsel'e geldim.

2. Karamürsel kasabası dört bin haneden ibaret olup, servet-i umumiyesi bu sevahildeki (sahillerdeki) kasabaların en zengin bir mahalli olduğu halde ahalisinin erkekleri cami ve mektep ve hükümete doldurmak suretiyle hane ve dükkânlardaki eşyalar kâmilen Yunan askeri tarafından vapurlara irkâp edilmek (yüklenmek) suretiyle nakletmiştir. Cami tamamiyle tahrip edilmiş Kuran-ı Azim-üş-şanlar ayaklar altında ezilmiştir. Kandiller kâmilen kırıldığı gibi hane ve dükkânlar tahrip olunmuş ve kasabanın nüfus-u umumisine nazaran ahaliyi yüzde yirmi beş derecesinde kurşuna dizmek suretiyle katliam yapmış ve nüfus-ı mütebakiyi (geri kalan nüfusu) Derince ve Gemlik'e sevk etmiştir. Kasabaya gidildiği zaman on bin nüfustan ancak yüz kişi kaldığı görülmüş ve bilahare İngiliz ve Amerikan Heyeti'nin delalet ve muavenetiyle Derince vesair mahalle sevk edilenler peyderpey (yavaş yavaş) iade edilmekte olduğu görülmüştür. Binaenaleyh bugün kasabanın maddi ve manevi zayiat-ı umumiyesi otuz milyon lira keşif ve tahmin olunmuştur.

3. Bu gün Karamürsel'de acizlerinden başka hiçbir memur kalmamıştır. İşgal esnasında benimle beraber İznik'e çekilen orman memurlarından maada diğer memurları Yalova'ya sevk ederken kurşuna dizmek suretiyle şehit ettiklerini ve cenazelerinin bu gün defnedilmek üzere olduğunu haber aldım. Şüheda meyanında (şehitler arasında) Mal Müdürü Murtaza ve Jandarma Kumandanı İlyas Efendi bulunmaktadır ki diğer bazı memurların da Gemlik'e vapurla sevk edilmiş olduğu da ahali beyninde (arasında) söyleniyor.

4. Daire-i hükümete girdiğimiz zaman mal kalemine aid odalardan gayrisinin evrak ve defatiri, kâmilen mahv-ı perişan edildiğini gördüm, acilen yüz kişilik muntazam bir jandarma kuvvetiyle kumandanının ve her daireye ait evrakın tasnif ve dahile sevk edilmek üzere her daireden bir memurun irsalini (gönderilmesini) rica ederim, efendim.

5. Namusa tecavüz ve en adi bile kabul edemeyeceği zulüm ve itisaf (yolsuzluk) burada tatbik olunmuş ve ahali perişan ve cidden acınacak muhtac-ı muavenet (yardıma muhtaç) bir halde kalmıştır. Elde edeceğim malûmatı peyderpey arz edeceğim. Maruzdur.

Karamürsel Kaymakamı Refik

7

9 Vusulü (Varışı)

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 105

Göz No : 5

Klasör No : 681

Dosya No : 120

Fihrist No : 7, 7/1

Garp Cephesi Askeri P Teşkilat Heyet-i Riyaseti
Numara 2/90

Eskişehir

25.1.37 (25 Ocak 1921)

Garp Cephesi Kumandanlığı'na

Bilecik Şubesi'nin 21.1.37 (21 Ocak 1921) tarih ve 103 numaralı raporu bervech-i-zir (aşağıda olduğu gibi) aynen arz olunur.

1. Bilecik 13.1.37 (1921) tarihinde bilahadise (olaysız) işgal edilmiştir.

2. Bilecik'te ufak tefek çapuldan gayrı birşey olmamıştır. Bu da düşmanın namuskârane hareketinden ileri gelmiyor. Ancak Bilecek'i işgal ettikten sonra bütün kuvvetleriyle meydan muharebesine ilerlemesinden ve avdetinde de şehri gayet acele tahliye etmesinden münbaistir (kaynaklanmıştır). Düşman Söğüt'ten Yenişehir'e kadar güzergâhında tesadüf ettiği köyleri pek ziyade zarara giriftar etmiştir (uğratılmıştır).

Köylülerin mevaşi ve hayvanatını (koyun ve sığırlarını) sürüp götürmüştür. Köyler meyanında (arasında) "Yeniköy'ün hali cidden calib-i rikkat (acıma hissi uyandırıcı) ve teessürdür (üzüntü vericidir). Yeniköy'de canlı bir kedi dahi görülmemiştir. Köylü elleri koynunda başına gelen felaketin tesiriyle müterafık üzüntüyle karışık bir neşe ile askerlerimizi karşıladılar ve onların ayaklarını öpmek ve göz yaşlarını akıtmak suretiyle beyan-ı hoş amedi eylediler (hoşgeldiniz dediler), Söğüt'ten Bilecik'e kadar güzergâhta öbek öbek tavuk tüyleri görülmüştür.

3. Bilecik İstasyonu karşısındaki "Aşağı Köy"de tesadüf ettiğim feci manzara pek rikkat-engiz (acıklı) idi. Bütün evler yağma edilmiş, hayvanat sürülmüş, köylüler soyulmuş, köyün muhtarı süngü darbeleriyle şehit edilmiştir. Yetmiş yaşında olan bu masumun naaşı oda içerisinde hercümerç (karmakarışık) edilmiş eşya ve erzak arasında bulunmuştur.

4. Söğüd'ün köylerinden "Kızılsaray"dan üç kızın bikrini izale etmişlerdir.

5. Bilecik'in istasyon binası, anbar ve memurin binaları kâmilen yanmıştır.

Belge No : 2395

6. Düşmanın köylerde yaptığı yağmalara yerli Hristiyanlar kılavuzluk edip karıları, kızları ile beraber İslam köylerine gelerek eşya topladıkları tahkikat neticesinden anlaşılmıştır.

7. Yağma ve garete (çapula) iştirak eden Hristiyanlar Yunan ordusuyla beraber buradan çekilmişlerdir.

8. Bilecik Yenişehir Şosesi üzerindeki Osmaniye Köyü'nü kâmilen ihrak etmişlerdir (yakmışlardır).

a.h.k.

13
1141

Garp Cephesi

Askeri P Teşkilat Reisi

Binbaşı

İmza (İsmail Hakkı)

S 2
2 2479
26.1.37(1921)
1 2

Kısım : 1 Kısım : 2 "Broşür'e tahrip ve mezalimi ithal edelim." 27 Minh (De)
İmza Okunamadı

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 105

Göz No : 5

Klasör No : 681

Dosya No : 120

Fihrist No : 15, -

Belge No : 2396

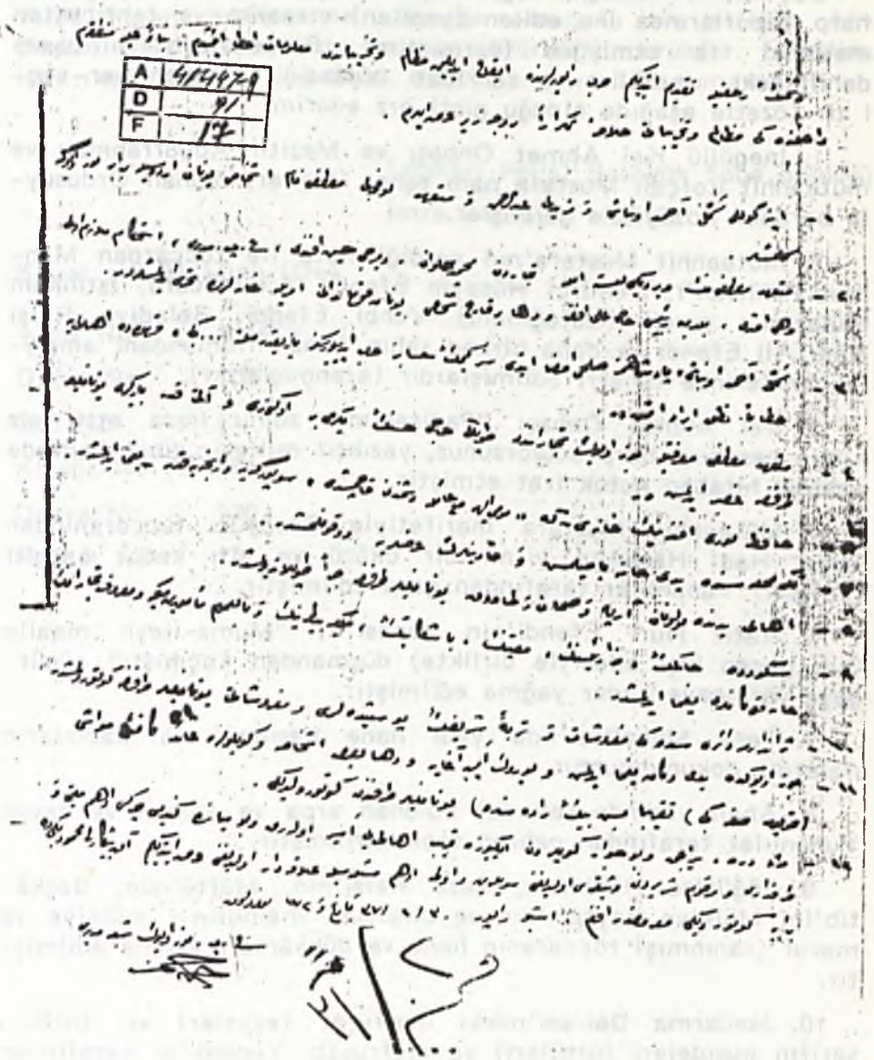

Garp Cephesi Askeri Polis Teşkilat Heyeti Riyaseti Aliyesine

Düşmanın ricatiyle (geri çekilmesiyle) takdim ettiğim harp raporlarında ika edilen (yapılan) mezalim ve tahribattan malûmat ita etmiştim (vermiştim). Binaenaleyh mıntıkam dahilindeki mezalim ve tahribatı hülasa-ı tekraren ber-veçi zir (özetle aşağıda olduğu gibi) arz ederim.

1. İnegöllü Kel Ahmet Onbaşı ve Mezitli Abdurrahman ve müteahhit Lofçalı Mustafa nam eşhas (kişiler) Yunan Ordusuyla beraber Bozöyük'e gelmişler.

2. Müteahhit Mustafa'nın verdiği liste ile tüccardan Mehmet Pehlivan'ı, Demirci Hüseyin Efendi, A.P.Müdürü, İstihkâm Mülazım-ı evveli (Üsteğmeni) Vehbi Efendi, Belediye Reisi Hacı Ali Efendi ve daha birkaç şahıs Yunan Kumandanı emriyle hanelerinde taharri edilmişlerdir (aranmışlardır).

3. Kel Ahmet Onbaşı "Padişahımız sulhu imza etti, siz kimin hesabına harp ediyorsunuz, yazıktır milleti...gibi" kahvede ahaliye hitaben nutuk irat etmiştir.

4. Müteahhit Mustafa marifetiyle Bozöyük tüccaranından Topal Hacı Hasan'ın yirmi bir öküzü ve altı kadar bargiri (beygiri) Yunanlılar tarafından gasp edilmiştir.

5. Hafız Nuri Efendi'nin hanesi ki "Muma-ileyh maaile (adı geçen kişi ailesiyle birlikte) düşmandan kaçmıştı" süpürgeye varıncaya kadar yağma edilmiştir.

7. Teke Mahallesi'nde yedi hane basılmış ve kadınların ırzlarına dokunulmuştur.

8. Ahali yedinde (elinde) bulunan arpa ve saman ve tavuk Yunanlılar tarafından cebren toplattırılmıştır.

9. Söğüt'te Hâkimi'n, Ceza Reisi'nin, Müftü'nün, Başkâtib'in, Mülkiye Baytarı'nın ve bilumum memurin-i mülkiye ve maruf (tanınmış) tüccaranın hane ve dükkânları yağma edilmiştir.

10. Jandarma Dairesi'ndeki mefruşat (eşyalar) ve Türbe-i şerifin puşideleri (örtüleri) ve mefruşatı Yunanlılar tarafından götürülmüştür.

11. Bozöyük'te yedi dükkân yağma edilmiş ve Yörük Emin Ağa'ya ve daha bazı eşhasa ve köylülere ait kâffe-i mevaşi "koyun, sığır gibi" takriben beş bin raddesinde (miktarında) Yunanlılar tarafından götürüldüğü.

12. Murat Dere, Saraycık ve bu civar köylerden iki yüze karip (yakın) ahaliyi esir olarak ve bu meyanda kendisi, Çerkez Ethem maiyyeti ve taraftarı ve merkûm-ı şerirden (adı geçen hayırsız kişiden) vesikası olduğunu söyleyen ve evvelde Ethem meselesiyle alâkadar olduğunu arz ettiğim Akpınarlı Mahmut Bey'i de beraber götürdüğü maruzdur. Efendim. İşbu rapor 30.1.37 (30 Ocak 1921) tarih ve 172 numaralıdır.

(Askeri Polis) Bozöyük Şube Müdürü
İmza (Hüseyin Hüsnü)

Kısım : 2 31 Minh (De)

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 105

Göz No : 5

Klasör No : 681

Dosya No : 120

Fihrist No : 17

A	4/4479
D	88
F	4

— ٢٢٩ —

سارق ومتجاوز یونان مفرزه‌لری

.....

چناق قلعه ژاندارمه قوماندانلغنك ٦ شباط سنه ٣٣٧ تاریخلی و ٦٩٣ نومرولو راپورندن :

یونان عسکرلرینك تحت اشغالنده بولنان بالعموم مناطقده، مسلمانلرك اموال واشیاسی غصب وغارت ایدلمکده‌در . وظاهراً تعقیب وسیله‌سیله دولاشان یونان مفرزه‌لری اوغرادقلری هر کوی اهالیسنه متمادیاً اشکنجه اجرا ایتمکده اولدقلری کبی برهفته ظرفنده اسلاملردن اوتوزی متجاوز اشخاص ایله قره‌بیغا ژاندارمه قره‌قول قوماندانی (احمد چاوش) ونفر (خلیل ابراهیم)ی تحت توقیفه آلهرق اشکنجه ایله ضرب ایلدکلری وتجاوزات واقعه‌دن متدهش اولان اهالینك پی‌درپی یرلرینی ترك ایدرك هجرت ایلمکده اولدقلری اکلاشلمشدر .

بیچاره فرونجی (حاجی ابراهیم)ك معروضه‌لدیغی اشکنجه

.....

١٣ مارت سنه ٣٣٧ تاریخنده سونکولو یونان عسکرلرینك تحقیراتی آلتنده (بیغا) حکومت دائره‌سنه کتیریلن اختیار بیغالی فرونجی (حاجی ابراهیم)، دائرهٔ حکومتده آیاقلرینه ووجودینك هرطرفنه یوزلرجه سوپا وورلمق صورتیله شدیداً ضرب ایدلمش واثر ضربدن بیتاب برحاله کلمسی اوزرینه قوللرندن سوروکله‌نه‌رك سوقاغه آتلمشدر . هیچ برملت عسکرینك قبول ایتمیه‌جکی بوعادی حرکت حقنده بیغا ژاندارمه بلوك قوماندانلغنك ١٤مارت سنه ٣٣٧ تاریخ و ١٦٤٧ نومرولی راپورینك صورت مصدقه‌سی محفوظدر .

- 229 -

Sarik (Hırsız) ve Mütecaviz Yunan Müfrezeleri

Çanakkale Jandarma Kumandanlığı'nın 6 Şubat Sene 337 (6 Şubat 1921) tarihli ve 693 numaralı raporundan :

Yunan askerlerinin taht-ı işgalinde (işgali altında) bulunan bilumum menatıkta (bölgelerde), Müslümanların emval ve eşyası gasp ve garet (yağma) edilmektedir. Ve zahiren (görünüşte) takip vesilesiyle dolaşan Yunan müferezeleri uğradıkları her köy ahalisine mütemadiyen işkenca icra etmekte oldukları gibi, bir hafta zarfında İslamlardan otuzu mütecaviz eşhas (aşkın kişi) ile Karabiga Jandarma Karakol Kumandanı "Ahmet Çavuş" ve nefer "Halil İbrahim"i taht-ı tevkife alarak (tutuklayarak) işkence ile darp eyledikleri ve tecavüzat-ı vakıadan mütedehhiş olan (dehşete düşen) ahalinin peyder pey yerlerini terk ederek hicret eylemekte oldukları anlaşılmıştır.

Biçare Fırıncı "Hacı İbrahim"'in marûz olduğu işkence

13 Mart Sene 337 (13 Mart 1921) tarihinde süngülü Yunan askerlerinin tahkiratı altında "Biga" Hükümet Dairesi'ne getirilen ihtiyar Bigalı Fırıncı "Hacı İbrahim", Daire-i hükümette ayaklarına ve vücudunun her tarafına yüzlerce sopa vurulmak suretiyle şediden (şiddetli) darp edilmiş ve eser-i darptan bitap (halsiz) bir hale gelmesi üzerine kollarından sürüklenerek sokağa atılmıştır. Hiç bir millet askerinin kabul etmeyeceği bu adi hareket hakkında Biga Jandarma Bölük Kumandanlığı'nın 14 Mart 337 (14 Mart 1921) ve 1647 numaralı raporunun suret-i musaddakası mahfuzdur (tastikli sureti saklıdır).

Arşiv No : 4/4479
Dolap No : 104
Göz No : 1
Klasör No : 686
Dosya No : 136
Fihrist No : 4

Şube : 2 Çukurhisar

Tel 305/308 7.4.337 (7 Nisan 1921)

100

3 ncü Süvari Fırkası'na

1, 61, 24 ncü Fırkalara

Ertuğrul Mutasarrıflığı'na

Beray-ı Malûmat (Bilgi İçin) Kocaeli Kumandanlığı'na

1. Düşmanın ahiren (sonradan) işgal edip terk eylediği mahallerdeki yaptığı mezalim, tahribat, yağma ve garet (çapul) katl-i nüfus gibi fezayihi (rezilliği) mükemmelen tespit ve âlem-i insaniyete ilan için fırkalar birer tahkik heyetleri teşkil edeceklerdir.

2. Bunun için her fırkaya ber-vech-i ati menatık (aşağıdaki bölgeler) tahsis olunmuştur :

Üçüncü Süvari Fırkası	:	Yenişehir "dahil", Hasanpaşa "hariç", Hamamlı-İnegöl "dahil" hattı garp kısmı.
Birinci Piyade Fırkası	:	Bilecik, Pazarcık, Aksu, Teke "dahil" hattının garbındaki süvari fırkası hududuna kadar olan kısmı.
61 nci Fırka	:	Pazarcık, Karaköy, Hayriye "hariç" hattının şimalindeki ve Birinci Fırka hududuna kadar düşmanın geçtiği arazi kısmı.
24 ncü Fırka	:	61 nci Fırka mıntıkasının cenubunda ve Birinci Fırka hududuna kadar düşmanın geçtiği arazi kısmı.

3. Ertuğrul Mutasarrıflığı; bu heyetlere civar nevahi (nahiyeler) müdürlerini ve jandarma kumandanlarını ilhak etmek (katmak) suretiyle muavenet (yardım) edecektir.

4. Vesaik, Heyet-i ihtiyariyenin mazbatalarına (tutanağına) ve fırkalardan lüzum gösterilecek noktalarda Ordu'dan gönderilecek fotoğrafçıların delaletiyle kesp-i katiyet ettirilecektir (kesinlik kazandırılacaktır).

Belge No : 2398

5. Yenişehir-Gemlik şosesinin şimalinde arazide vukubulan fecayiin tespiti Kocaeli Kumandanlığı'nca takip olunur.

6. İşbu emir 3 ncü Süvari, 1, 61, 24 ncü Fırka Kumandanlıklarına ve Ertuğrul Mutasarrıflığı'na ve beray-ı malûmat (bilgi için) Kocaeli Kumandanlığı'na yazılmıştır.

İmza (okunamadı)

Garp Cephesi Kumandanı
İmza (İsmet)

K. Bâlâ 6 Eskişehir'de Sabri
(7 Minh) (De)
İmza (okunamadı)

Arşiv No : 4/4479
Dolap No : 104
Göz No : 687
Dosya No : 141
Fihrist No : 59

Belge No : 2399

Belge No : 2399

Çukurhisar

8.4.37 (8 Nisan 1921)

Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyasetine "Şifre"

Bilecik Mutasarrıfı'nın verdiği malûmata nazaran Bilecik'te 1618 hane yanmış mütebaki (geri kalan) 422 haneden yalnız nısfı kabil-i süknâ (yarısı oturulabilir) bir halde bulunmuştur. Söğüt Kasabası İslam mahallatı da kâmilen, Bozöyük'ün üçte ikisi yanmıştır. Ahaliden mezalim ve şenaate (kötülüğe) maruz kalan ve şehit edilenler vardır. Bu meyanda Bilecik Müftüsü Mehmet Nuri Efendi de dahildir. Mezalim ve tahribatın tespiti için Fırkalara (Tümenlere) tetkik mıntıkası irae edildi (tayin edildi). Netice arz edilecektir. Ankara'dan da tahkik heyetleri ve fotoğrafçılar gönderilmesi şayan-ı arzudur. Ahalinin bir çoğu mevadd-ı iaşeden (yiyecek maddelerinden) mahrum ve sefil olduklarından ve ordunun yiyeceği ancak kendisine kâfi gelebilmekte olduğundan merkezden para, erzak müstacel (acele) olarak muavenet (yardım) heyetlerinin yetiştirilmesine tavassut-ı devletlerini istirham eylerim. Ertuğrul Mutasarrıflığı'na, Dahiliye Vekâlet-i Celilesi'ne 7 Nisan 37 (7 Nisan 1921) tarihli yazılan rapor hal-i hazır vaziyet-i feciası hakkında bir fikir verebilir. Arz-ı malûmat olunur (Bilgilerinize sunulur).

Garp Cephesi Kumandanı

İmza (İsmet)

Kapadım : 8 Minh (De)
3,45 sonra
İmza (Okunamadı)

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 104

Göz No : 1

Klasör No : 687

Dosya No : 141

Fihrist No : 62

Belge No : 2400

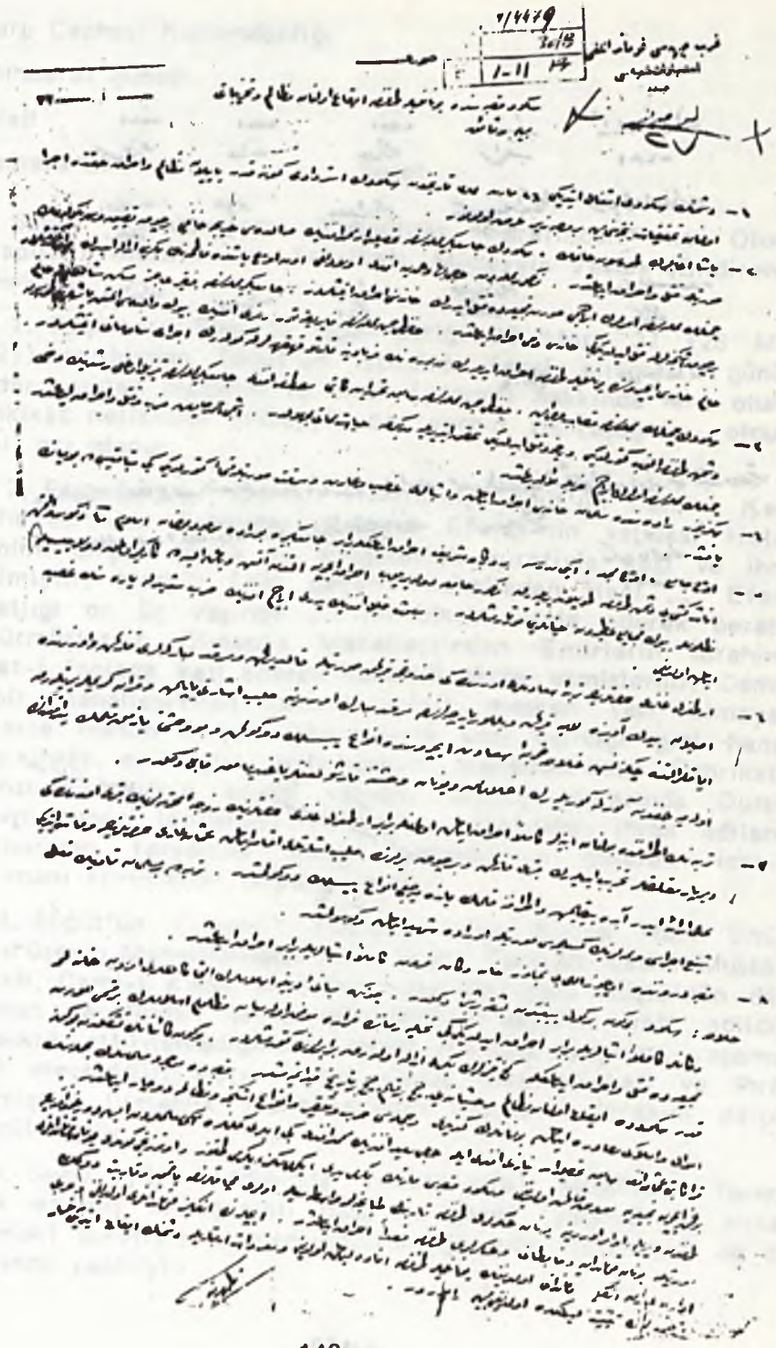

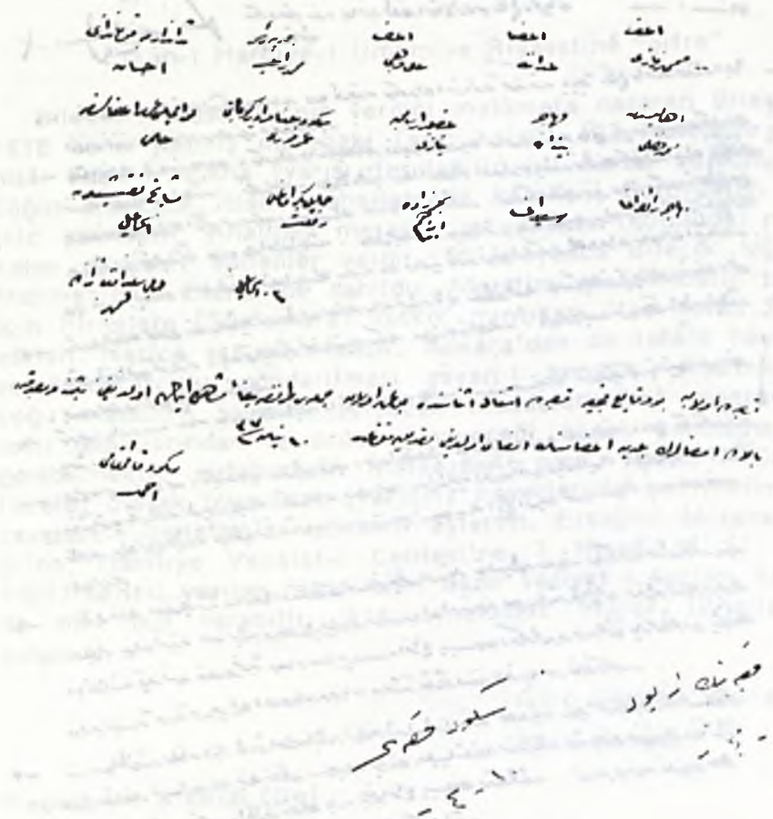

Garp Cephesi Kumandanlığı
İstihbarat Şubesi
Aded
Numara 27 Suret

Söğüt Kasabası'nda Yunanlılar Tarafından İka Olunan (Yapılan) Mezâ'im ve Tahribatı Mübeyyin Vesaik (Bildiren) Vesikalar)

1. Düşmanın Söğüt'ü işgal ettiği 26 Mart 37 (26 Mart 1921) tarihinden Söğüt'ün istirdadı (geri alınması) gününe kadar yapılan mezalim ve ihrâk (yangın) hakkında icra olunan tahkikat neticesini mübeyyin ber vech-i zir (aşağıda olduğu gibi) arz olunur.

2. Paşaağalar'ın Dursun Hanım'ın, Söğüt'ün Cami-i Kebir Mahallesi'nden Tahsildar Mehmet Efendi'nin validesi Hatice Hanımı birçok tazyik ve süngülemek suretiyle katl ve ihrâk edilmiştir. Mezkûr (Adı geçen) mahalleden Hacı .... Efendi evlatlığı on üç yaşında ....'nın bikrini izale ederek beraber götürmüşlerdir. Çimenlik Mahallesi'nden Emirlerin İbrahim'i suret-i feciada katl ederek hanesini ihrâk etmişlerdir. Cami-i Kebir Mahallesi'nden fakir-i aciz-i mesken (evi olmayan) Şaheste Hanım birçok işkencelerle katl edildiği gibi hanesi dahi ihrâk edilmiştir. Hıfzıhüseyin Mahallesi'nden Fabrikatör Remzi Efendi'nin büyük validesi altmış yaşlarında Dursun Hanım hanesi içerisinde Yunanlılar tarafından ihrâk edilerek mezburenin feryadına karşı kahkahalarla gülerek icra-yı şadumani etmişlerdir (eğlenmişlerdir).

3. Söğüt'ün Çimenlik Mahallesi'nden Kasap Hacı Emin, Hıfzıhüseyin Mahallesinden sabık (eski) Tahrirat Kâtibi Mustafa Efendi, Cami-i Kebir Mahallesi'nden Kızıloğlu Rüştü'nün dahi düşman tarafından alınıp götürüldüğü veyahut katl edildiği tahakkuk ettirilemediğinden, hayat mematı (yaşayıp, yaşamadığı) meçhuldür. Aşçı Ahmet Çavuş darp ve katl ve ihrâk edilmiştir. Çimenlik Mahallesi'nden Emirlerin İbrahim darpla öldürülmüştür.

4. Sekiz yüz raddesinde (miktarında) Müslüman hanesi ihrâk edilmiş ve eşyaları gasp ve garet (yağma) ve sirkat (çalmak) suretiyle kısmen götürüldüğü gibi mütebakisi de bu meyanda yanmıştır.

5. Üç cami, üç mescit, iki medrese, bir dergâh-ı şerif ihrâk edilmekle beraber Cami-i kebire burada mevcut bulunan İslam 40 zukûr (erkek) ve altmış inas (bayan) kişiyi düşman tarafından toplattırılarak mezkûr camie doldurulup ihrâk için altından ateş verilmiş ise de kârgir (taştan yapılmış bina) olmak dolayısıyla mazlumlar büyük fecayi-i azimeden hayatlarını kurtarmışlardır. Mebus Halil Efendi'nin pederi İbrahim Efendi'nin darb-ı şeditle (feci şekilde dövülerek) parasının gasp edilmiş olduğu.

6. Ertuğrul Gazi Hazretlerinin Türbe-i saadetleri üzerindeki sanduka kırılmak suretiyle kaldırılmış ve merkad-ı mübarekeleri (mübarek mezarı) kazılmış ve üzerinde asılan büyük avize lamba kırılmış bir billur parçalarından merkad-i mübarek üzerine salip (haç) işareti yapılmış ve Kuran-ı Kerimler yırtılarak ayaklar altında çiğnenmiş, hülasa (özetle) Türbe-i saadet içerisinde enva-ı pislik dökülmüş ve bu vahşeti yazmak kalemin yed-i iktidarında olamayacağından (gücü yetmeyeceğinden) gözle görülerek ağlamamak ve Yunan vahşetine karşı lanetler yağdırmamak kabil değildir.

7. Türbenin etrafında bulunan ebniyeler (binalar) kâmilen ihrâk edilmiş olmakla beraber Ertuğrul Gazi Hazretlerinin zevce-i muhteremelerinin kabri üzerindeki demir parmaklıklar tahrip edilerek kabri kazılmış ve birçok yerlerinde salıp işaretleri ikame edilmiş (dikilmiş), Osman Gazi Hazretlerinin vefat ettiği mahalli irae eder (gösterir) abide yıkılmış ve etrafına kalemin yazamayacağı enva-ı pislik dökülmüştür. Türbede bir Müslüman kadının fi'l-i şeni icrası (ırzına geçilmesi) ve memelerinin kesilmesi suretiyle orada şehit edilmiş ve gömülmüştür.

8. Kasaba derununda (içinde) üç yüz elliyi mütecaviz (aşkın) han, dükkân, fırın kâmilen eşyalarıyla beraber ihrâk edilmiştir. Hülasa : Söğüt bugün bir kül yığınından başka bir şey değildir. Çünkü mebani-i diniye (kutsal yapılar), İslamların ilticahgâhları olan haneler, dükkânlar kâmilen eşyalarıyla beraber ihrâk edildiği gibi tahliye zamanında firara muvaffak olamayan mazlum İslamların bir kısmı suret-i feciada katl ve ihrâk edilmekle genç kızların bikri izale olunarak beraberlerinde götürmüşlerdir. Bugün kâinatın teşekkülünden bugüne kadar Söğüt'te ika olunan (yapılan) mezalim-i vahşiyaneyi hiçbir kalem hiçbir tarih kaydetmemiştir. Kasabada mevcut Müslümanların cümlesinin emval ve emlâki müsadere edilmiş (zaptedilmiş), bulunanların kendileri ve cümlesi darp ve tahkir (hakaret) ve enva-ı işkence ve mezalime duçar

edilmiştir (uğramıştır). Kura Kâtibi Osman Efendi, sabık (eski) Tahsildar Niyazi Efendi ile Hacı Sait Efendi'nin Mehmet Efendi gibi ileri gelenlere eski muallimlerden Emin Turgut Efendi'nin boğmak için faciaya maruz kalmış olduğunu ve Söğüt Kasabası Martın yirmi yedi, yirmi sekiz, yirmi dokuz ve otuzuncu günleri Yunan kumandanları tarafından verilen evamir (emirler) üzerine Yunan askerleri tarafından karpitli tabancalar vasıtasıyla evleri saçaklarından yakmak ve karpit ve karpit dökmek süretiyle Yunan kumandan ve zabitanı ve askerleri tarafından kasten ihrâk edilmiştir. İçlerinde İngiliz Kumandanları olduğunu ve harbi idare eden İngiliz Kumandanı olduğunun Yunanlılar tarafından ifade edilmiş olduğu ve müfredat (ayrıntılar) itibariyle düşmanın ika ettiği hasar ve zararların da tespit edilmekte olduğunu mübeyyin rapordur.

Aza	Aza	Aza	Belediye Reisi
Mehmet Niyazi	Abdullah	Ali Vehbi	Mehmet Ragıp

Jandarma Kumandanı	Ahalisinden Muhacir	Tahsildar-ı Sabık
İhsan	Mehmet Fazlı Beytullah	Niyazi

Söğüt Biga Kura	Liva Meclis-i Umumi	Muhacir
Vergi Kâtibi	Azasından	Raif Ağa
Ömer Fevzi	Hilmi	

Sait Ağa	Semirzade	Halil Bekiroğlu	Meşayih-i Nakşiden
	İbrahim	Rıfat	İsmail
		M. İsmail	Hacı Sait Efendizade Mehmet

Kasabada olan bu vekayi-i fecia kasabada işgal esnasında bulunmuş olan cümlesi tarafından aynen müşahede edilmiş olduğu müspet ve musaddaktır (doğrudur ve tasdik edilmiştir). Bâlâda (Yukarıda) imzaların Belediye Azasının imzası olduğu tasdik kılındı.

10 Nisan 37 (10 Nisan 1921)

Söğüt Kaymakamı

Ahmet

Belge No : 2400

Arşiv No : 4/4479
Dolap No : 104
Göz No : 1
Klasör No : 686
Dosya No : 136
Fihrist No : 1-11

Belge No : 2401

Belge No : 2401

غرب جبهه‌سی قوماندانلغی

شعبه نومره‌سی		آلدیغی :	نومره‌سی
نومره تاریخی	A 4972 / D 496 / F 65-1		تابع بیضی
مسلسلی			بیضی

جبهه‌ات آرلیغی کوردم . بقالانه اتك بویی بولنسه‌سنده دیکی
قوریوکسنانه ایدی . اشبای حضاده‌ده کی هوتم ایچون بردسه
غزنده کائه حالی کوی واقعه‌سنك ایدی کندی شهادت
ایده‌بیلر . کیمه‌نه حالی کوی خرستیانلرنك حدسی ، حالی
کوی اسلامرنك ایدی کندینی کمالك همشیره‌سی حقیقه وحالك
حاضرك اخلاقی ایچون بونونه تورك کویدن تشویه ایدیلدیغنی
زهننده اتخاذ ایتمشدی . بن اوزمان نه صورتله حرکت
ایدیکمی ایدی کندیسی بیلیر . بونونله شقه‌یه طاوریلمه
متعاقب بدنجی فرقه‌نك صاغنده‌کی اك چوق نقطه‌سنده
بولونیوردم . صولمزده‌کی بوزاوبولك کونه دوقدیکنه
طاوریلمشدی . خصوصی صورتله ، بویله بامرك التقاسی
ایچاب ایدیکی تقدیرده اك اوزاق بولونانه برضابطه‌ك
اك یقینده کیدیلمه‌سی امر ایدیلمکله اکتفا اولندی .

۲- ارکان حربیه عمومیه ریاستنه وخارجیه وکالتنه تبلیغ ایدیلمك
غرب جبهه‌سی قوماندانی

Belge No : 2401

Garp Cephesi Kumandanlığı

Şube Numarası : 2/4972 4/496

Tesvid (Müsvette) Tarihi : 27.4.38 (1922)

Müsevvidi (Müsvetteyi Yazan) : İmza (okunamadı)

Kelime : 200

Saat : 1

Numarası : 4119

Kongrede Mustafa

Telgraf

Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyasetine

Hariciye Vekâlet-i Celilesine

Telgraf

1. Bozöyük Kasabası'nı ihrâk ettiği (yaktığı) ihbar edilerek, isticvab edilen üseradan (sorgulanan esirlerden) Yedinci Yunan Fırkası'na (Tümeni'ne) mensup 23. Alay, 2. Tabur, 5. Bölük Mülazım-ı evveli (Üsteğmen) "Teodoros Pedlis"in imzasıyla verdiği Rumca tafsilat aynen posta ile takdim edilmiştir. Merkum mecrûhen (Adı geçen kişi yaralı olarak) Eskişehir Hastahanesi'ndedir. Tafsilatın tercümesi ikinci maddede derc edilmiştir (anlatılmıştır).

2. Bozöyük'ün ihrâkı gününde ben 23 ncü Piyade Alayı'nın İkinci Tabur, Beşinci Bölüğü, Birinci Takım Kumandanı idim ve saff-ı harbimizin (muharebe düzenimizin) sağındaki ileri mevzide bulunuyordum. Yangını uzaktan gördüm. Bunun ne için yapıldığını sordum. Fırkalarda bulunmakta olan İngiliz zabitlerinin gerideki ağırlıklarda bulunan bizim efrada, sahipleri tarafından terk edilmiş olan hanelere "hane sahiplerinin asilerden olduğu iddiasıyla" ateş emrini verdiklerini haber aldım. İngiliz zabitlerinin ulüvv-i cenabı (yüksek kişilikleri) ve ale'l-umum (genel olarak) medeniyetlerini nazar-ı dikkate alarak buna inanmak istemedim. Fakat ertesi günü kıtaatın Pazarcık'a doğru hareketi için boğazların birisinde tecemmü (toplanma) emri verildiği esnada, bir gün evvel Bozöyük Köyü sokaklarını dolaşarak evlerin ihrâkına emir vermekte iken kendi atının asiler tarafından yakalanması cihetiyle Fırkamızdaki İngiliz binbaşısının süvari müfrezemizden binek at aradığını gördüm. Yakalanan atın boyu yüksek ve rengi koyu kestane idi. Asya-yı

Belge No : 2401

suğradaki (Küçük Asya'daki) hüviyetim için Bursa'nın garbında kâin (batısında bulunan) Çalı Köyü ve Akhisar'ın ileri gelenleri şahadet (şahitlik) edebilirler. Geçen sene Çalı Köyü Hristiyanlarının cümlesi, Çalı Köy İslamlarının ileri gelenlerini Kemal'in hempâları (taraftarları) sıfatıyla ve hal-i hazırın ihlali için bütün Türk köyleri teşvik eder oldukları töhmetiyle itham etmişlerdi. Benim o zaman da ne suretle hareket ettiğimi ileri gelenler söyleyebilir. Bundan başka ben taburumla mütearrız (taarruzda bulunan) Yedinci Fırka'nın sağındaki en son noktasında bulunuyordum. Solumuzdaki Bozöyük Köyü'ne doğru başka taburlar vardı. Hususi surette, böyle bir emrin ifası icap ettiği takdirde en uzakta bulunan bir zabitin değil, en yakındakilerden birinin memur edileceği aşikârdır.

3. Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti'ne ve Hariciye Vekâlet-i Celilesine arz edilmiştir.

Garp Cephesi Kumandanı

İmza (İsmet)

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 104

Göz No : 1

Klasör No : 687

Dosya No : 141

Fihrist No : 65

Belge No : 2402

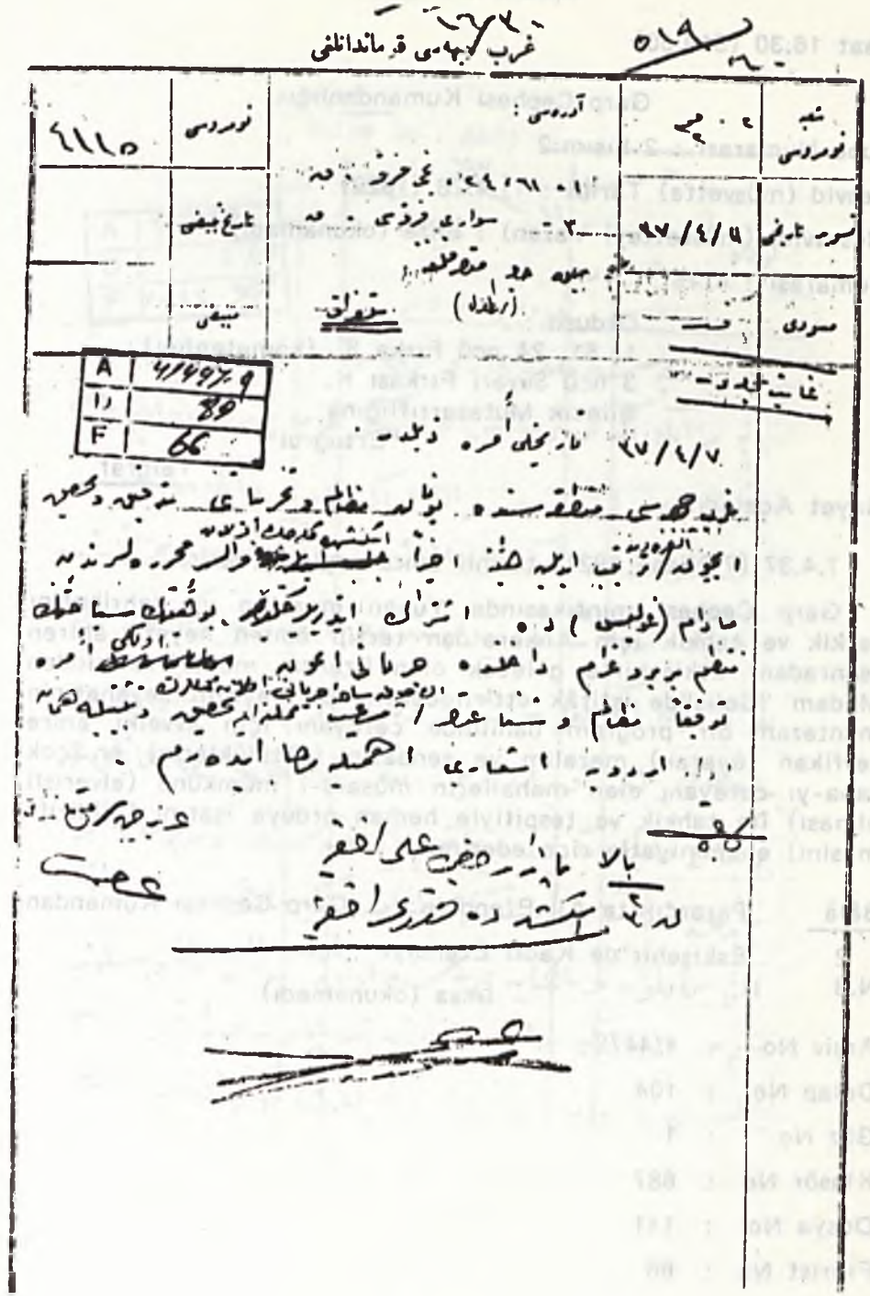

Belge No : 2402

Saat 16.30 (519:60)

Garp Cephesi Kumandanlığı

Şube Numarası : 2-kısım:2

Tesvid (müsvette) Tarihi : 11.4.28 (1922)

Musevvidi (müsvetteyi Yazan) : İmza (okunamadı)

Numarası : 4115

Ordusu :
1, 61, 24 ncü Fırka K. (komutanlığı)
3 ncü Süvari Fırkası K.
Bilecik Mutasarrıflığına
"Ertuğrul"

Telgraf

Gayet Aceledir

7.4.37 (7 Nisan 1921) tarihli emre zeyldir (ektir)

Garp Cephesi mıntıkasında Yunan mezalim ve tahribatını tetkik ve tahkik için Ankara'dan tertip edilen heyete ahiren (sonradan) Eskişehir'e gelecek olan Fransız muharrirelerinden Madam "Golis"de iştirâk ettirilecektir. Bu heyetin seyahatinin muntazam bir program dahilinde cereyanı için evvelki emre tevfikan (uyarak) mezalim ve şenaatin (kötülüklerin) en çok saha-yı cereyanı olan mahallerin müsaid-i mümküne (elverişli olması) ile tahkik ve tespitiyle hemen orduya işarını (bildirilmesini) ehemmiyetle rica ederim.

Bâlâ Pazarcık'ta Ali Efendiye Garp Cephesi Kumandanı
2 Eskişehir'de Kadri Efendiye İmza (İsmet)
N.3
İmza (okunamadı)

Arşiv No : 4/4479
Dolap No : 104
Göz No : 1
Klasör No : 687
Dosya No : 141
Fihrist No : 66

Belge No : 2403

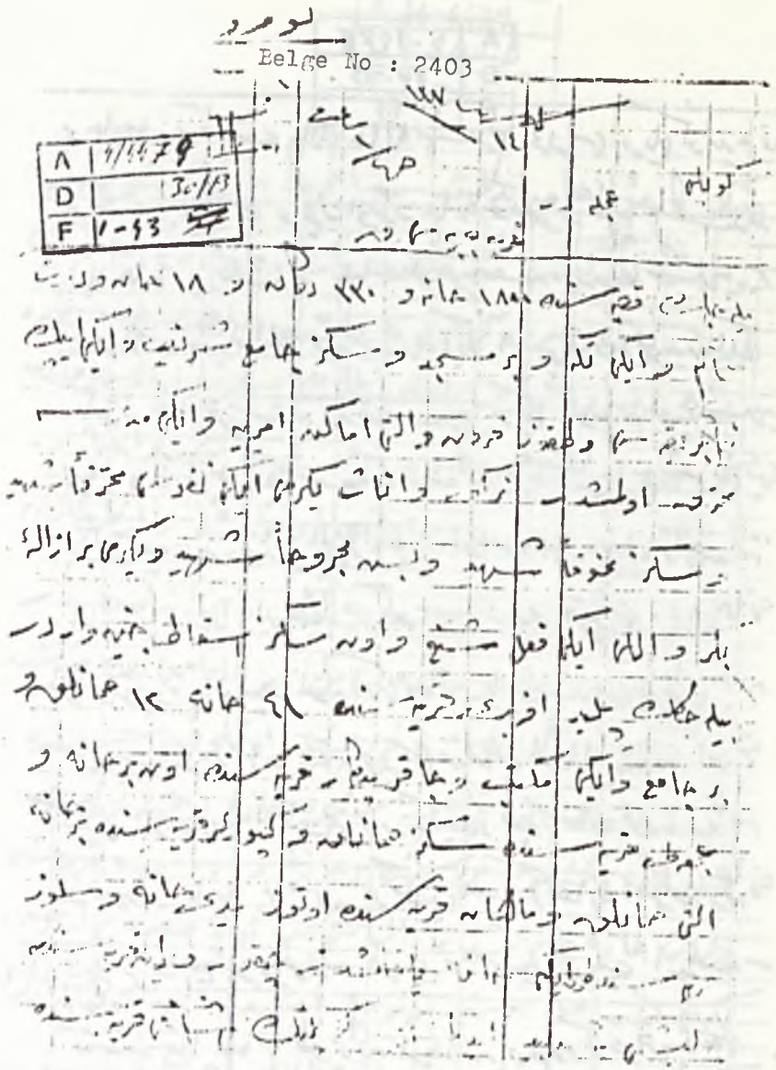

A	4-4478
D	30. B
F	1-44

[illegible] جامع برملتب الله خانه [illegible] محله سی دیلی کویدم قاما
برملتب برجامع دیوز اولوز خانه دینور قریه سنده
ایکی خانه یا خلق شدر عباسلوه قریه سنده درت خسرو بر
بحروج و بشکه اینه قریه سنده ایکی اسیر قوتیه کویده ایکی
بکوز اما قریه سنده درت شدیه ر ایکی کویده اوچ شدیه
وار در کویلی قریه سنده کروط الدیه یاشا جامع شریفی بزرگ
بالتحریب در رنده بر بیسه قاماماه اوزره اباقلرف التی
المشار دریا اوزرنده جفلق کوسه دره قریه سی ۱۵۰ خانه
تاملاو وقتی کویه اوه ایکی خانه یا خلق شدر پازارجه
قریه سنده امیر عقبه محله سی قمار دلی الیسنده اوچ
کیشی شدیه اشلر در بکلیه قریه سنده قریه دیاسه
وضروه خانه ۱۰ مسجد برملتب سکز خانه اوزره اوه خانه
ایله برجامع قرر قرمه طوی مرمیسیله تحریب ایدلشدر
نسنه قاجماز طوپراقه ارجانه ودره کوجه قریه علی
اکچه بیکلر بوقماز کوجه جلاد داره قیوه جفلر قریه لری وعمرات

A	4-4479
D	30-B
F	1-45

[illegible] اجراه ایدلشدر — اچمیکی — قریه سنده زکوت
وانالری اوه کلیشی قدر حسدیه وارد — اینه کول قضا سنک
شدیه و معموره کولیلری یا قالمشدر — مرکز لسیلوه ریوده
یاپیشدیرلمه و عرضه یاچاه ایدلمک صورتیله اوه بسه خادیه
کسیلیسه دشیه سکسانه یاشارنده اوه براخیاره
شدیه و طقوز معصوم چوجوه دوغرامشدر — ارکک خادیه
چوجوه اولمه اوزرک بکرمیسه یاراسیده تحت شداوده در
سلم چیلک یاره دیا — ناحیه سی مرکزده الیاسی بابک قریه سنده
۷۶ خانه ۷۱ خانه اولمق ۷ خروب اوقلیچ قریه سنده
برخانه برخانه قیوه قریه سنده برخانه ارقوه قریه سنده
بسه خانه وکلند یرلمه قریه سنده برخانه و دمیر دره قریه سنده
درت خانه یا قالمشدر — الیاسی بابک اوه قنقده براخوجه ده
بکرمی بسه نفر سنغ بکلویه یاشمه جه ده اوه ایکی زاده
بکر وارد — سکز دخضا سنده الله جه معلومات یاشمه جه
عرضه اولمه جقدر — الحالیه شدیه ایدیلیه مقتضا حقیقت یقین
زمانه استوقف اولمقلر مرسایدلیه تعداد الحالیه معلوم اوزره

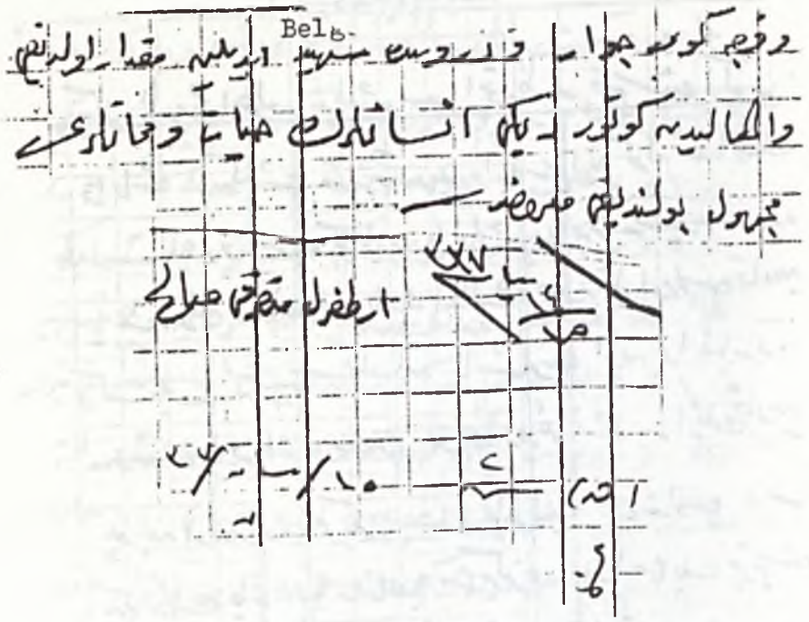

Numara : 1

14.4.337 (14 Nisan 1921)

Saat : 1.45

Küplü Aceledir

Garp Cephesi K. (Komutanlığına)

Bilecik Kasabası'nda 1800 hane ve 330 dükkân ve 18 han ve dört hanam ve iki tekke ve bir mescit ve sekiz cami-i şerif ve iki ipek fabrikası ve dokuz fırın ve altı emâkin-i amiriye (devlet dairesi) ve iki medrese muhterik olmuştur (yanmıştır). Zükûr ve inas (Erkek ve kadın) yirmi iki nüfus muhterikân (yanarak) şehit ve sekiz mahnuken (boğularak) şehit ve beş mecruhen (yaralanarak) şehit ve yirmi bir izale-i bikr (kızlığı bozma) ve elli iki fiil-i şeni (ırzına geçme) ve on sekiz ıskat-ı cenin (çocuk düşürme) vardır. Bilecik'in .... (okunamadı) Karyesi'nde 41 hane, 12 samanlık ve bir cami ve iki mektep ve Çakırpınar Karyesi'nde on bir hane ve Cumalı Karyesi'nde sekiz samanlık ve Kepurlar Karyesi'nde bir hane, altı samanlık ve Mahan Karyesi'nde otuz yedi hane ve Seloz Karyesi'nde on iki hane yakılmıştır. Çukurviran Karyesi'nde bir kişi şehit edilmiştir. Küplü'nün Aşağı Karyesi'nde, bir cami, bir mektep, elli hane İslam mahallesi ve Yeniköy'de tamamen bir mektep, bir cami ve yüz otuz hane ve Beğtimur Karyesi'nde iki hane yakılmıştır. Abbaslık Karyesi'nde dört şehit, bir mecruh ve Şükraniye Karyesi'nden iki, Esirkurt Köy'den iki, Beğtimur Karyesi'nden dört şehit ve Yeniköy'den üç şehit vardır. Küplü Kasabası'ndaki Velüyittin Paşa Cami-i şerifi minberi bittahrip derununda hiç bir şey kalmamak üzere ayakları altına almışlardır. Pazarcık'ın Gümüşdere Karyesi 150 hane kâmilen ve Karaköy'de on iki hane yakılmıştır. Pazarcık Kasabası'nın Emir-i atik Mahallesi Muhtarıyla ahalisinden üç kişi şehit etmişlerdir. Yenişehir Kasabası'nda kırk dükkân ve kahvehane, bir mescit, bir mektep, sekiz hane ihrâk, on hane ile bir cami ve bir fırın top mermisiyle tahrip edilmiştir. Menteşe, Kabaçınar, Toprakocak ve Dereköy, Karacaali, İncepınar, Boğazköy, Ciladak, Koyunhisar Karyeleri ve Ümran Çiftliği kâmilen ihrâk edilmiştir. Akçapınar Karyesi'nde zükûr ve inas on kişi kadar şehit vardır. İnegöl Kazası'nın Rüşdiye ve Mamure Köyleri yakılmıştır. Memeleri kesilip duvara yapıştırılmak ve ırzları pâymâl edilmek (ayaklar altına alınmak) suretiyle on beş kadan kesilmiş ve yetmiş seksen

Belge No : 2403

yaşlarında on bir ihtiyar da şehit ve dokuz masum çocuk doğranmıştır. Erkek, kadın, çocuk olmak üzere yirmi beş yaralı da taht-ı tedavidedir (tedavi altındadır). Bilecik'in Yarhisar Nahiyesi Merkezi İlyas Bey Karyesi'nde 36 hane 21 samanlık, 3 fırın, Okluca Karyesi'nde bir hane bir samanlık, Kınık Karyesi'nde bir hane, Erkoca hanesinde beş hane ve Kendirli Karyesi'nde bir hane ve Hasandere Karyesi'nde dört hane yakılmıştır. İlyasbey'de üç, Kınık'ta bir, Erkoca'da yirmi beş fi'l-i şeni, bu köyde başkaca da on iki izale-i bikr vardır. Söğüt Kazası'ndan alınacak mâlûmat başkaca arz olunacaktır. Ahaliden şehit edilen miktar-ı hakikinin tayini zamana mütevakkıf (bağlı) olmakla arz edilen miktar ahalice malûm olan ve kasaba, köy civar ve derununda şehit edilen miktar olduğu ve ahaliden götürdüğü insanların hayat ve mematları (yaşayıp, yaşamadıkları) meçhul bulunduğu maruzdur. 14/15 Nisan 337 (14/15 Nisan 1921)

"K" Ş. 2 15 Nisan 337 (1921)

Ertuğrul Mutasarrıfı Salih

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 104

Göz No : 1

Klasör No : 686

Dosya No : 136

Fihrist No : 1-43, 1-44, 1-45, 1-46

Belge No : 2404

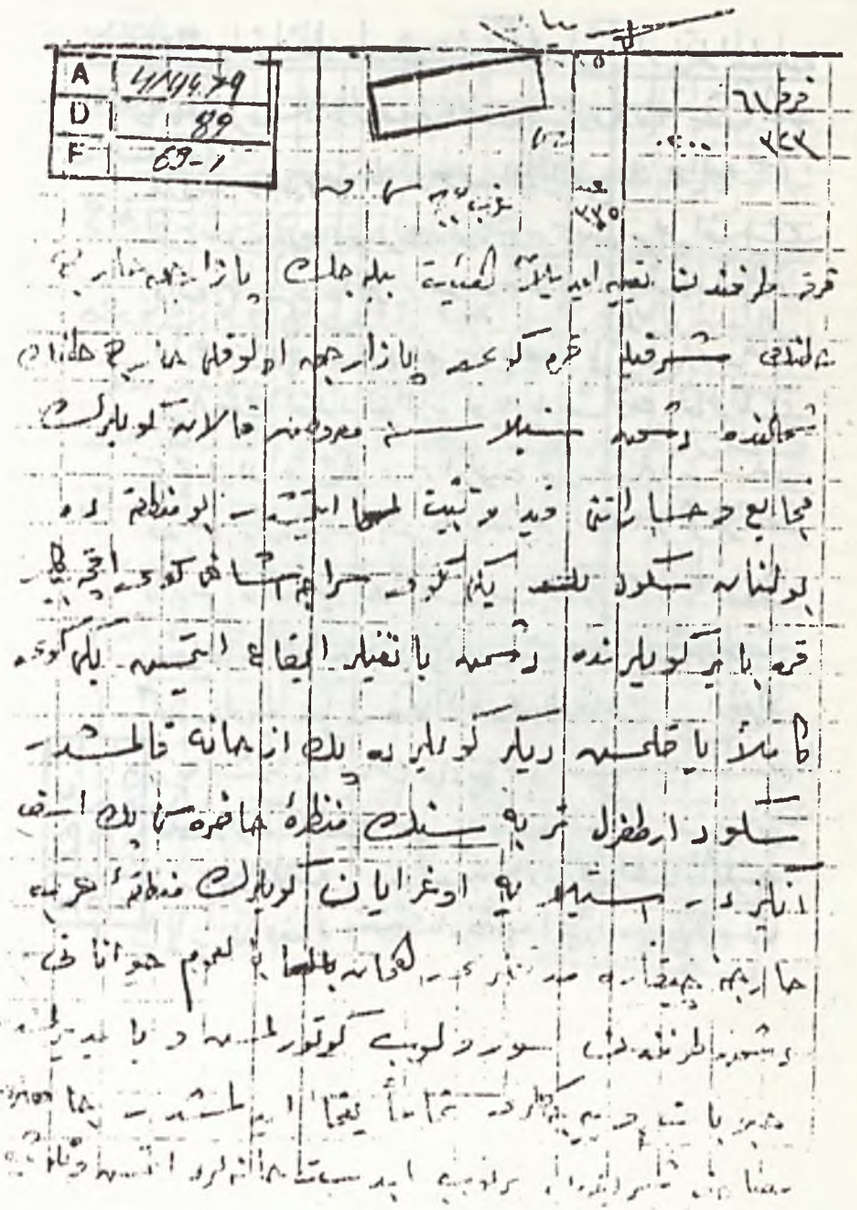

15 Nisan 337 (15 Nisan 1921)

Fırka : 61

323 : 200

Aded : 335

Garp Cephesi K. (Komutanlığına)

Fırka (Tümen) tarafından tayin edilen heyet Bilecik-Pazarcık hariç hattının şarkıyla Karaköy-Pazarcık-Oluklu hariç hattının şimalinde düşman istilasına maruz kalan, köylerin fecayi ve hasaratını kayıt ve tespit etmiştir. Bu mıntıkada bulunan Söğüt, Yeniköy, Sıraca, Aşağıköy, Akçapınar, Karabayır Köylerinde düşman yangınlar ika etmiş (çıkartmış), Yeniköy kâmilen yakılmış, diğer köylerde pek az hane kalmıştır. Söğüt Ertuğrul Türbesi'nin manzara-i hazırası (şimdiki görüntüsü) pek esefengizdir (acı vericidir). İstilaya uğrayan köylerin mıntıka-i harp (harp bölgesi) haricine çıkaramadıkları heman bilumum hayvanatı, düşman tarafından sürülüp götürülmüş veyan yedirilmiştir. Hububat ve yiyecekler de tamamen yağma edilmiştir. Camilerden mesahif-i şerifleri (Kuran-ı Kerimleri) yırtıp abdesthanelere atmış ve telvis etmişlerdir (pisletmişlerdir) ve yerli Rumların iştirakiyle eşyalar yağma edilmiş ve paraları üzerlerinden alınmış, Söğüt'ten Şahine kadın ve Fabrikatör Sabri Efendi'nin büyük Validesi Dursun Bey, Ağaların Dursun, Tahsildar Mahmut Efendi'nin validesi Hatice hanımlar birçok işkence ile şehit edilmişler ve üç kadını Söğüt Kasabası yangınında yakmışlardır. Hacı .... evlatlığı on üç yaşlarında ....'nın bikrini izale etmişler (kızlığını bozmuşlar) ve beraberlerinde götürmüşlerdir. Söğüt Kasabası zükûrundan (erkeklerinden) Ahmet Çavuş, Emirlerin İbrahim darp tesiriyle şehit düşmüşler, sabık Tahrirat Kâtibi Mustafa Kasap, Hacı Emin, Kızıoğlu Rüştü'nün düşman tarafından götürülüp hayat ve memalatları meçhul kalmıştır. Ertuğrul Türbesi'nde bir İslam kadınını fi'l-i şeni icrasından sonra memeleri kesilmek suretiyle şehit edilmiştir. Zive Karyesi'nden civar ormanlarında ihtifa eden (saklanan) kadınları ihtifâgâhlarında (saklandıkları yerde) yakalayarak efal-i şenia irtikâp etmişler (kötü, uygunsuz işler yapmışlardır). Yeniköy'den ve hasta, alil (sakat) olduklarından çıkamamış olan Şeyh Ahmet oğlu Ali Molla, Halil oğlu Ali Ağalarla ve Alilerin Mustafa Validesi Fatma kadın gayet feci bir surette şehit edilmişler ve naaşları köyde bulunmuştur. Söğüt'ün Buriçak Karyesi'nden

Kargacıoğullarından Kâmil'in para için rovelver ile beyni parçalanarak şehit edilmiştir. Küplü'nün Beydemir Karyesi'nden Molla Abdullah Efendi'yi, Musa Mehmet oğlu Ali ve Yetim Ahmet ve Hacı Mustafa Ağaları şehit etmişlerdir. Henüz düşman yarasını taşıyan bir çok ihtiyar erkek ve kadınlar vardır. Bu fecayii tespit eden mezabitin (tutanakların) postaya tevdian (verilerek) takdim kılınmış olduğu maruzdur. 15 Nisan 337 (15 Nisan 1921)

Fırka 61.K. Miralay (61 nci Tümen Komutanı Albay)
İzzettin

"K" Ş. 2 15 Nisan 37 (1921)

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 104

Göz No : 1

Klasör No : 687

Dosya No : 141

Fihrist No : 69-1, 69-2, 69-3

Belge No : 2405

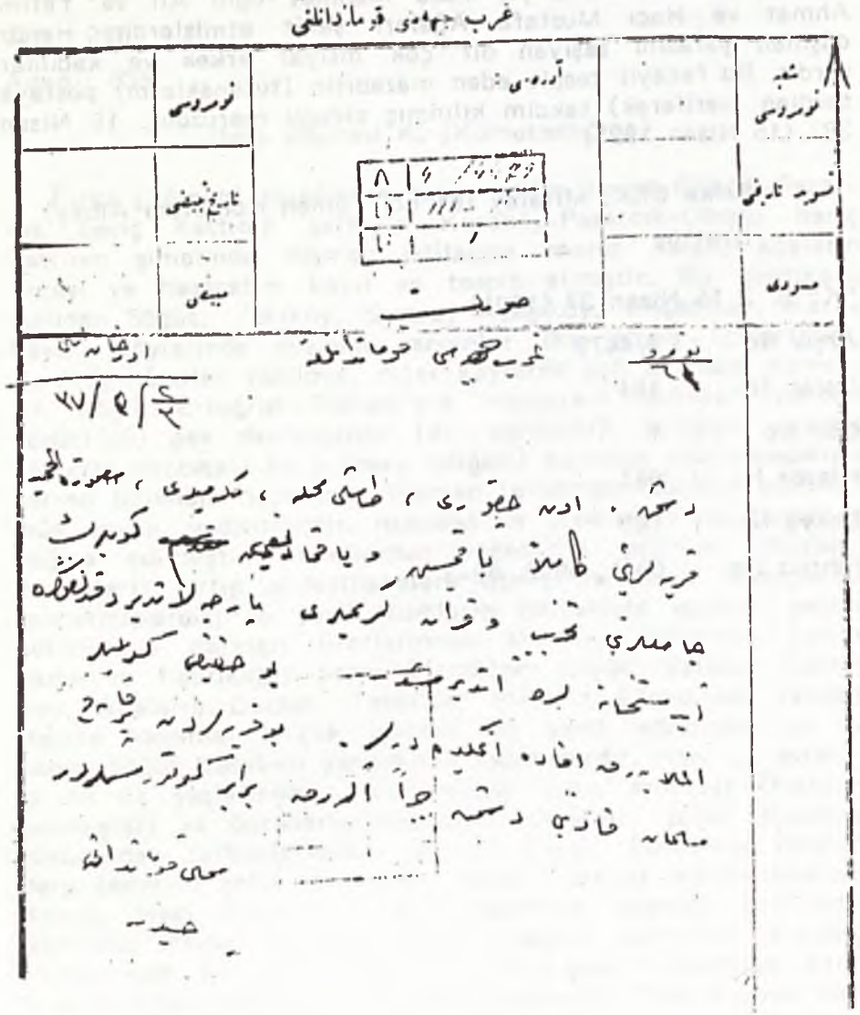

Belge No : 2405

Numara
61

Suret Orhaneli
2/3.5.37 (2/3 Mayıs 1921)

Garp Cephesi Komutanlığı'na

Düşman Unçukuru, Taşlımahalle, Gelemedi, Mamuretülhamit Karyelerini (Köylerini) kâmilen yakmış ve yakmadığı köylerin camilerini tahrip ve Kuran-ı Kerimleri parçalattırdıktan sonra abdesthanelere attırmıştır. Bu hakikatı köylüler ağlayarak ifade etmektedirler. Bu karyelerden birkaç Müslüman kadınını düşman cebren alarak beraber götürmüşlerdir.

Mahalli Kumandanı
Haydar

Arşiv No : 4/4479
Dolap No : 104
Göz No : 1
Klasör No : 689
Dosya No : 145/A
Fihrist No : 1

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

١ ـ [illegible] منوع و صرنوع امتیازاتدن بالذات بایله میوه طوتیلیور .

٢ ـ موضوع مناقشات تبل التداول حسن نیه الفا و مساعده یه لحفظ ایدیلمسنه قانالریه سیت ویریلکده در .

٣ ـ [illegible] یاره لرد آلمسنه و [illegible] ایدیلمسه [illegible] و آیدجه [illegible] ویریلمکده .

٤ ـ [illegible] یاکز اکمه و نادراً بیله ویریلمه [illegible] خارجده [illegible] اشخاص ایدیلکده .

٥ ـ [illegible] تکلیدی [illegible] توزیع ایدیلمک باقالقده در .

٦ ـ [illegible] ایدندراسم [illegible] مربع اولدرق [illegible] کوستریلمکده در .

٧ ـ [illegible] ایده [illegible] مربع اولدیغندن [illegible] و حقایقت [illegible] کوستریلمکده در .

A	4-4479
D	150
F	9-2

Belge No : 2406

Ş : 2 25.10.337 (25 Ekim 1921)

Kısım : 3

6166

1 nci Ordu Kumandanlığına
1, 3, 4 ncü Kolordu Kumandanlığına
Kocaeli Grubu Kumandanlığına
Konya, Antalya, Muğla ve Havali
Kumandanlıklarına

Yunanlıların üseramıza (esirlerimize) yaptıkları muamele-i gayr-ı layıka (layık olmadıkları davranışlar) hakkında mevsuk (inanılır) bir menbadan (kaynaktan) alınan rapor sureti merbuttur (ilişiktedir). Avrupa devletleri nezdinde teşebbüsatta bulunulması hususunda Erkân-ı Harbiye-i Umumiye'ce icabeden tedâbir ittihaz edilmiştir (gerekli önlemler alınmıştır) Beray-ı malûmat tamih olunur.

Garp Cephesi Kumandanı

İmza (Nazmi)

Yazıldı 25 Minh (De)

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 114

Göz No : 1

Klasör No : 1100

Dosya No : 153

Fihrist No : 9-1

Belge No : 2406

Suret

1. Esir zabitan ihtilattan memnu (görüşe çıkmaları yasaklanıp) ve her nevi ihtiyaçlarını bizzat yapmaya mecbur tutuluyor.

2. Mecruh (yaralı) zabitan kabl'et-tedavi (tedaviden önce) hasiphaneye ilka (bırakılıyor) ve masajına mümanaat edilerek (engel olunarak) sakat kalmalarına sebebiyet verilmektedir.

3. Esir zabitan soyulmuş, paraları alınmış ve darbedilmiş olarak getirilmekte ve aylarca maaş verilmemektedir.

4. Efrat yalnız ekmek ve nadiren yemek verilmek suretiyle hariçte hidemat-ı muhtelifede istihdam edilmektedir (çeşitli işlerde kullanılmaktadır).

5. Üsera (Esirlerin) mektupları sahiplerine tevdi edilmeyerek (verilmeyerek) yakılmaktadır.

6. Vefat edenler merasim-i diniyeden mahrum olarak Hristiyan mezarlığına gömülmektedir.

7. Şikâyet edecek merci olmadığından, mezalim ve hakaret icraasında her Yunanlı serbesttir.

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 114

Göz No : 1

Klasör No : 1100

Dosya No : 153

Fihrist No : 9-1-2

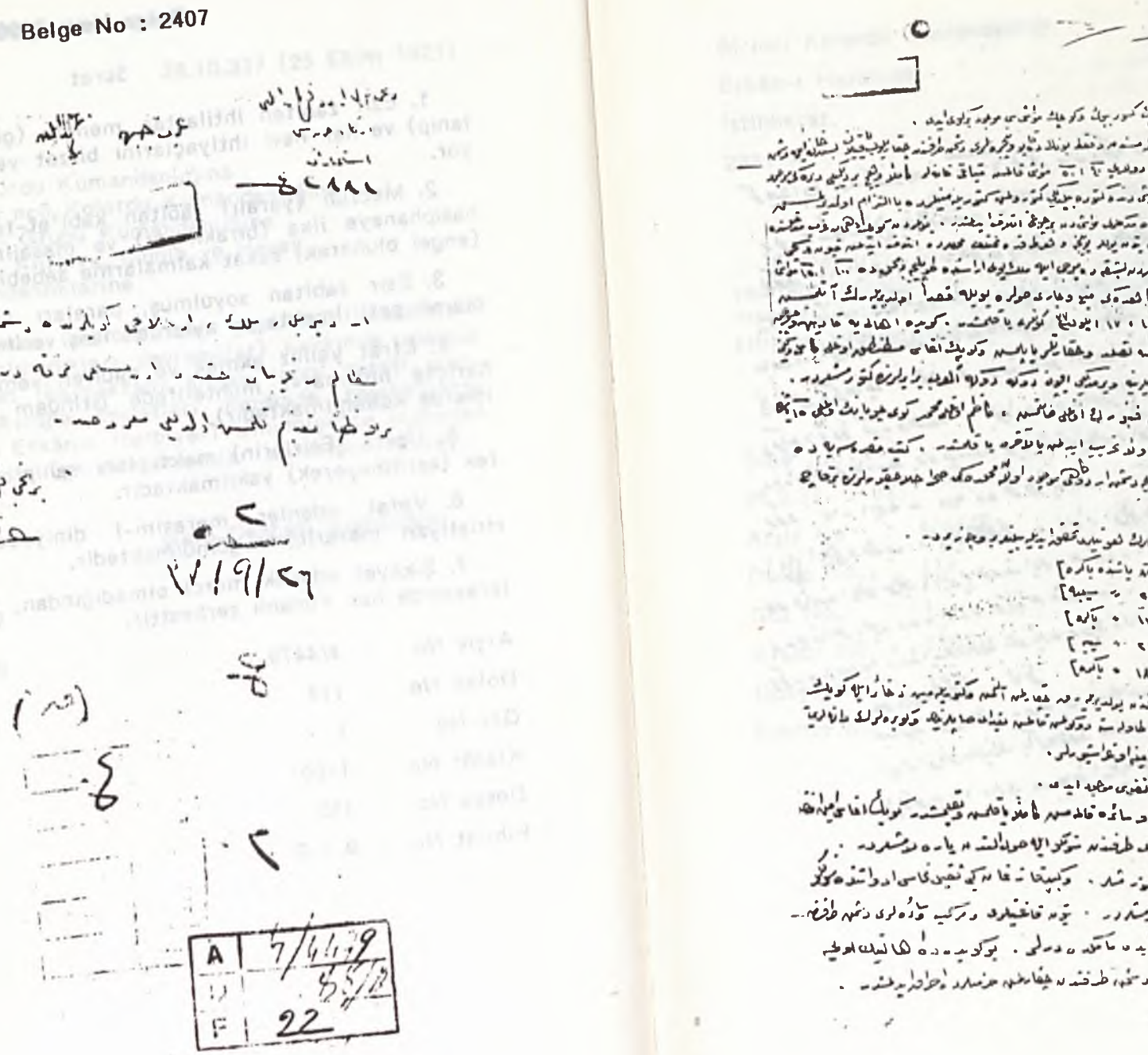

Birinci Kolordu Kumandanlığı — Kolordu Karargâhından

Erkân-ı Harbiyesi — 24.9.37 (24 Eylül 1921)

İstihbarat

2881 A

Garp Cephesi Kumandanlığına

1. Demirci, Melek, Oğlakcı Köylerinde düşman tarafından yapılan mezalim ve tahribat hakkında On Beşinci Fırka'dan mevrut (Tümen'den gelen) vesikanın merbuten (ilişikte) takdim kılınmış olduğu maruzdur (arz olunur).

Birinci Kolordu Kumandanı

İmza (İzzettin)

Şube : 2

26.9.37 (1921) "K"

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 114

Göz No : 1

Klasör No : 1101

Dosya No : 156

Fihrist No : 22-1

Görülmüştür.

Demirci Köyü : Evvelce elli hane 1 cami, 200 nüfus ve iki bin küsur büyük ve küçük mevaşısı (hayvanları) mevcut bir köy idi. Bu köyde; hal-i hazırda keşif kollarımızın biraz evvel yetişememesinden ve fakat bunun da kapı ve pencereleri düşman tarafından çıkarılıp yakılan beş hane ile düşman tarafından götürülemeyip, öteye beriye kaçmış olduklarından dolayı 40:50 mevaşi kalmış mütabaki (geriye kalan) haneler kâmilen ve hiç bir dikili direği mevcut olmamak şartıyla cümlesi ihrâk (yakılmış) ve tahrip edilmiş emval ve mevaşiden de götürülebildiği götürülmüş, götürülemeyenler de bililtizam (bile bile) öldürülmüş ve tahrip edilmiştir. Bilhassa ahaliye zulüm içinde götüremedikleri mevaşiden birçoğu itlaf edilmiştir (öldürülmüştür). Bunlardan köyün hemen garp medhalinde (batı girişinde) 19 öküz res-i zirde (başı kesilmiş) olarak görülmüştür. Ve bunlar da bütün yollar boyunca ve her tarafta muhtelif mahallerde itlaf edilmiş koyun ve keçi laşelerine (leşlerine) ve kasten kesilmiş mevaşiye rast gelinmiş ve bunlardan başka da Demirci ile Melekyolu arasında topluca bir mahalde 100:150 mevaşi ve sığır işkembesi bir arada görülmüştür. Güzergâhtaki menba ve cari (akan) sulara böyle kasten öldürülerek atılmış pek çok laşeler mevcuttur. Demirci Köyü; 16, 17 Eylül 37 (1921) günleri yakılmıştır. Köyde ahaliye kadın ve çocuk tefrik (ayırım) edilmemek şartiyle enva-i türlü işkence, ırza tasallut ve hakaretler yapılmış ve köyün Ağası Mustantik oğlu Kâmil ve gelini 15 yaşında Aliye istenilen miktar parayı kendilerine vermediği için döğe döğe beraberlerinde götürmüşlerdir. Köyden esna-yı ricatlerinde (dönüşlerinde) kılavuz diye götürdükleri Kanburun oğlu Satılmış, Kâzım oğlu Mehmet, köy çobanının oğlu 15 yaşında Emin'i elyevm (henüz) iade eylememişlerdir. Köyün camii evvela tahrip edilmiş bilahaire yakılmıştır. Kütüb-i mukaddeseye (Kutsal kitaplara) de hakaret edilmiştir. Köyün cenub-i garbisinde evvelce düşman ordugâhı mevcut olan mahaldeki sahra, hela çukurlarında birkaç Enâm-i şerîf (din kitabı) yaprağı görülmüştür. Köydeki kız ve kadınlardan ırzlarına tasallut edilenlerin hüviyetleri tahkik edilebilenler ber-vech-i zîrdir (aşağıda olduğu gibidir).

Kâhya'nın kızı .... "15 yaşında bakire",
....'ın kızı .... "20 yaşında seyyibe" (dul),
Deli ....'nın kızı .... "13 yaşında bakire",
.... oğlu .....'in kızı ..... "21 yaşında seyyibe",
.... kızı .... "18 yaşında bakire".

Tekmil kuyularda mevcut zehair (zahireler) ile diğer erzak, düşman tarafından buldurularak çıkarılmış, alınmış ve götürülemeyen zehair ile köyün harmanları kâmilen ihrâk edilmiştir. Şimdi ahali hayvanat tavlasına dökülmüş kalmış buğday saplarının ve gübrelerin danelerini kalburdan geçirerek çıkarmak suretiyle iaşelerini temine uğraşıyorlar.

Melek Köyü evvelce 90 hane, iki cami, 5000 mevaşi ve 400 nüfus mevcut idi. Hal-i hazırda bu köyden de hiçbir hane, mevaşi ve harman vesaire kalmamış kâmilen yakılmış ve yıkılmıştır. Köyün Ağası Emin Efendi ahaliyi eza ve cefadan menettiği için Yunan neferleri tarafından süngü ile sol elinden yaralamışlardır. Köyde su kabına varıncaya kadar bütün eşyayı beraberlerinde götürmüşler ve kebir-i kazgan (büyük kazan) gibi sakil-i nuhas (kıymetli bakır) edevatın da süngü ile delmek suretiyle gayr-ı kabil-i istimal (kullanılmaz) bir hale getirmişlerdir. Bütün kağnıları ve merkep vesaireleri düşman tarafından götürüldüğü için 400 nüfusluk halk hiçbir mahalle hicret (göç) edememektedirler. Bu köyde de ahalinin evvelce kısmen erzak iddihar ettiği (biriktirdiği) kuyulardaki erzak, düşman tarafından çıkarılmış, harmanlar da ihrâk edilmiştir. Köyün en ileri gelenlerinden ve 60.000 liralık mal ve mülke malik olan Köyün Ağası Emin Efendi'nin hal-i hazırda bir yorgandan başka birşeyi kalmamıştır.

Bu köy 17 Eylül 37 (17 Eylül 1921)'de ihrâk edilmiştir. Oğlakçı; Bu köy 45 hane 1 cami ve 1 değirmenden, 2.000 mevaşiden, 200 küsur nüfustan ibaret idi. Bu köyde de kabil-i iskân (oturmaya elverişli) hiçbir bina kalmamış, cami de dahil olduğu halde kâmilen yakılmış ve tahrip edilmiştir. Kuyulardaki zahir çıkarılmış ve harmanlarda ve tarlalardaki sap, saman, ot kâmilen ihrâk edilmiştir. Köyün vesait-i nakliyesi olan kağnılar ve merkepler de kâmilen götürülmüştür. Burada da bililtizam götürülemeyen mevaşi itlaf edilmiş (öldürülmüş), ezcümle bu köyden Durak Ali'nin hanesinin bir odasında böyle itlaf edilmiş bir öküz görülmüştür.

Bu köy 17 Eylül 337 (1921)'de ihrâk edilmiştir. Köyden kılavuz diye alınan dört kişiyi "Çamoğlu Vahap, Bucioğlu Mehmet, Ayvazoğlu Hasan'ın oğlu Emin, Ali Osman'ın oğlu Emin, Ali Osman'ın oğlu İsmail" elyevm avdet eylememişlerdir (henüz dönmemişlerdir). Köyün hocası Hüseyin Efendi'nin oğlu Necip Efendi'yi yerinden kalkamayacak derecede darp eylemişlerdir.

Belge No : 2407

Bu köyde ırzlarına tasallut edilenlerin hüviyetleri ber vech-i zirdir.

.... oğlu'nun gelini ....

.... oğlu .... zevcesi ....

....'nin bakire kızı ....

Yine bu köyden isimleri derhatır edilemeyen (hazırlanamayan) üç kadın.

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 114

Göz No : 1

Klasör No : 1101

Dosya No : 156

Fihrist No : 22-1

Belge No : 2408

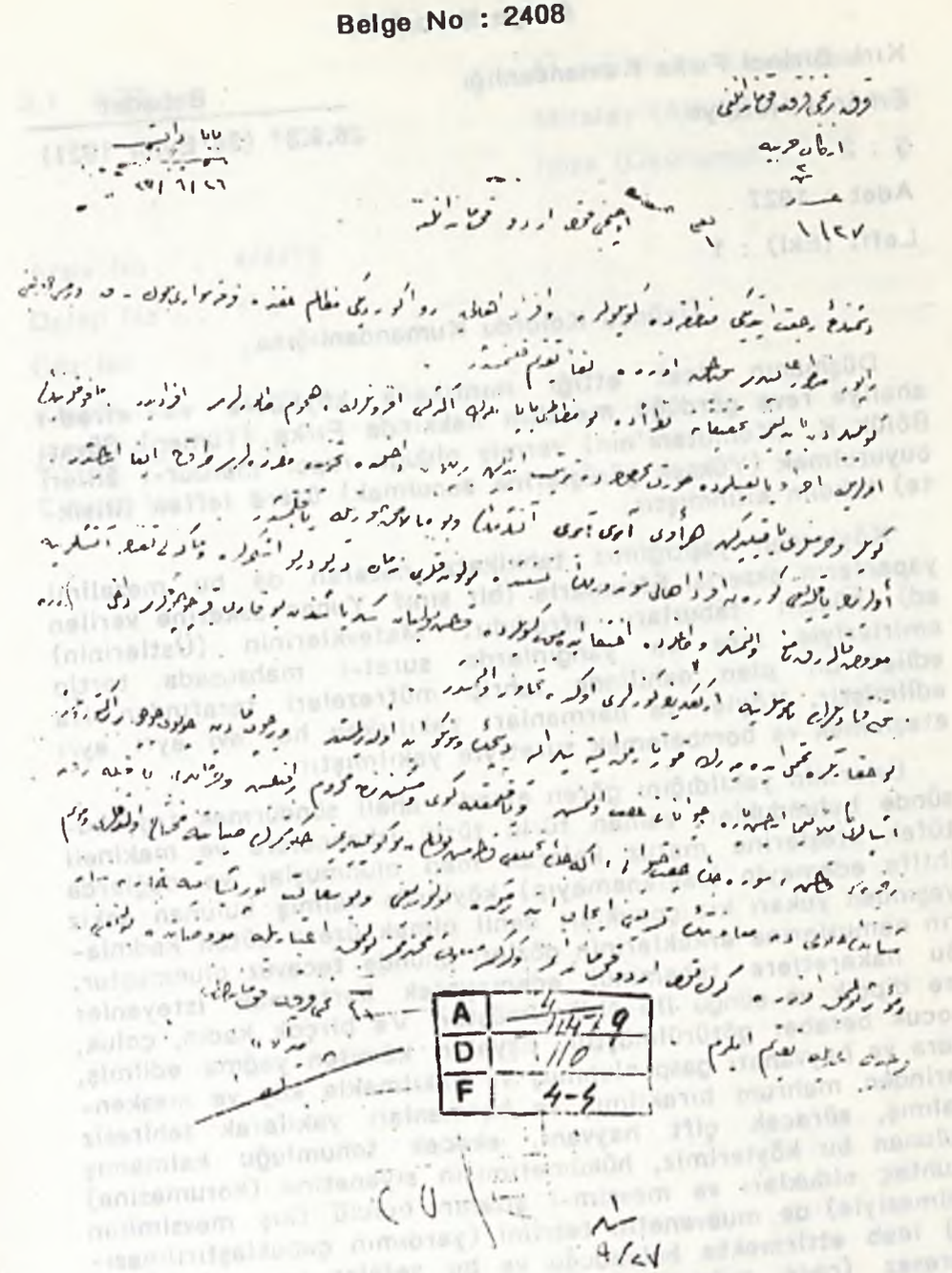

A	1479
D	110
F	4-6

Belge No : 2408

Kırk Birinci Fırka Kumandanlığı — Babadat

Erkân-ı Harbiye — 26.9.37 (26 Eylül 1921)

Ş : 2

Adet : 1927

Leffi (Eki) : 1

Üçüncü Kolordu Kumandanlığına

Düşmanın ricat ettiği mıntıkada köylülere ve efrad-ı ahaliye reva gördüğü mezalim hakkında Fırka (Tümen) Süvari Bölük K. (Komutanı'nın) vermiş olduğu rapor manzur-ı âlileri buyurulmak (Yüksek görüşlerine sunulmak) üzere leffen (ilişikte) takdim kılınmıştır.

Köylerden yaptığımız tahkikata nazaran da bu mezalimi yapanların ekserisi Efzunlarla (bir sınıf Yunan askerine verilen ad) hücum taburları efradıdır. Mafevklerinin (Üstlerinin) emirleriyle icra ve yangınlarda suret-i mahsusada tertip edilen bir plan dahilinde tahrip müfrezeleri tarafından ifa edilmiştir. Köyler ve harmanları yakılırken her evi ayrı ayrı ateşlemek ve bombalamak suretiyle yakılmıştır.

Evlerinin yakıldığını gören efrad-ı ahali söndürmek teşebbüsünde bulundukları zaman türlü türlü işkencelere ve makineli tüfek ateşlerine maruz kalarak men olunmuşlar ve dağlarda ihtifa edemeyip (saklanamayıp) köylerde kalmış bulunan sekiz yaşından yukarı kız çocukları dahil olmak üzere bütün kadınların namuslarına erkeklerinin gözleri önünde tecavüz olunmuştur. Bu hakaretlere tahammül edemeyerek kurtarmak isteyenler ise dipçik ve süngü ile öldürülmüştür. Ve birçok kadın, çoluk, çocuk beraber götürülmüştür. Eşyaları kâmilen yağma edilmiş, para ve hayvanatı gasp olunmuş ve yakılmakla köy ve meskenlerinden mahrum bırakılmış ve harmanları yakılarak zahiresiz kalmış, sürecek çift hayvanı, ekecek tohumluğu kalmamış bulunan bu köylerimiz, hükümetimizin sıyanetine (korumasına) muhtaç oldukları ve mevsim-i şitanın hululü (kış mevsiminin gelmesiyle) de muavenetin tesriini (yardımın çabuklaştırılmasını) icab ettirmekte bulunduğu ve bu sefalet ve perişaniyete çaresaz (çare bulmak) ve müessir bulunmak üzere gerek kolordu kumandanımız ve gerekse mebus-ı muhterememiz bulunmak itibariyle maruzatta bulunmayı vecibe addiyle (borç sayarak) takdim eylerim.

Belge No : 2408

Ş.1 9/27

41 nci Fırka Kumandanı

Miralay (Albay)

İmza (Okunamadı)

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 114

Göz No : 1

Klasör No : 1101

Dosya No : 155

Fihrist No : 4-4

Belge No : 2409

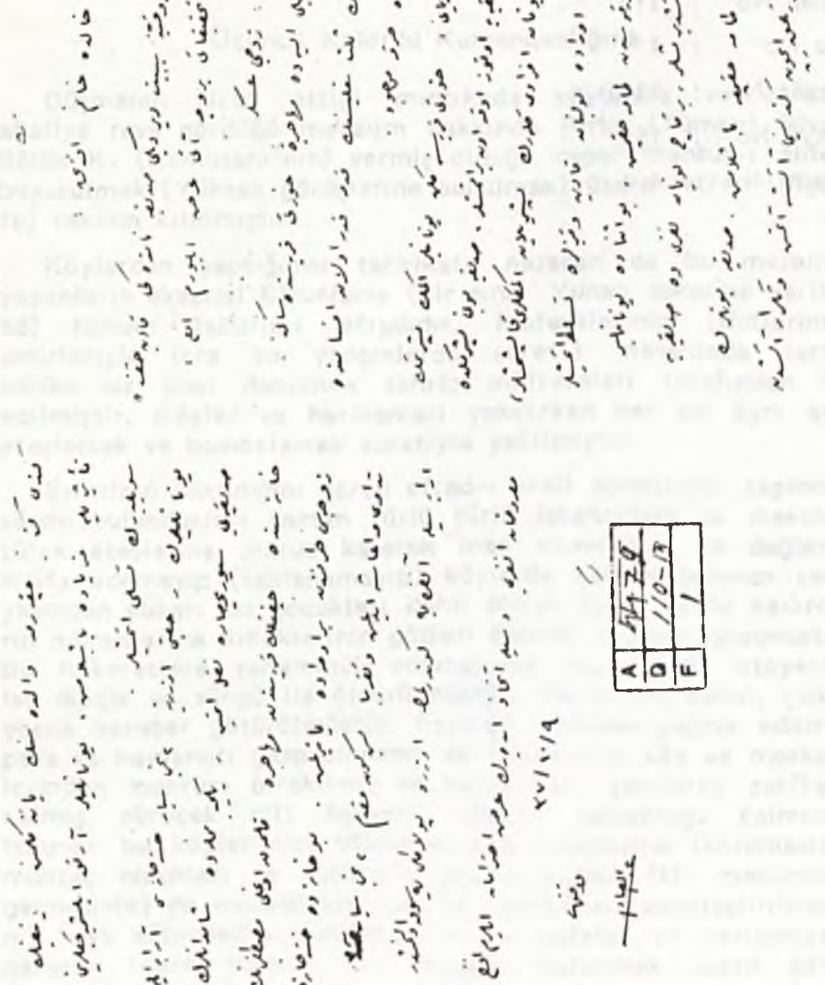

Belge No : 2409

Halide Hanımefendi'ye

Yunanlıların mahrukiyyetine (yanmasına) sebebiyet verdiği Sıdıka namındaki kadın hakkında icra eylediğim tahkikatı ber vech-i ati (aşağıda olduğu gibi) arz eyliyorum. Efendim :

İsmi Sıdıka : Zevci (Kocası) asker.

Esasen Bilecekli ise de muhacereten Horti Karyesi'nde sâkine (köyünde oturuyor). Her iki sâkinin sülüs-i süflisinin kademe (baldırının üçte birinin aşağıya) kadar olan aksamında birinci derecede harka (yanık) mevcut.

Vakanın tarzı cereyanı : Horti Karyesi'ne gelen Yunanlılar ekmek pişirtmek üzere Sıdıka'ya otuz okka un bırakmışlar. Sıdıka bunu pişirmekte iken başka Yunan efradı gelerek pişirilen ekmekleri kapışmışlar, bir taraftan da orada bulunan kadın ve kızlara tasallut etmişler. Sıdıka ise korkusundan dama çıkmış, bu esnada Yunanlılar otluğu tutuşturmuşlar, birkaç Yunan neferi de Sıdıka'ya tasallut için dama çıkmağa başlamış, Sıdıka bunların ellerinden kurtulmak için kendisini ateşe atmış ve tekrar ateşten kendi kendine çıkarak validesinin yanına gelmiş, yangının tesiriyle feryada başlamış, Yunanlılar artık ilişmeyeceklerini söyleyerek teselli etmişler.

Yunanlıların ricati üzerine 2 nci Seyyar Hastanesi araba ile Sıdıka'yı Sivrihisar'a nakletmiş, Yenice Mahalle'de Şamdanların hanesinde Çiftlik Karyesi'nden muhacire Kalmenoğlu Mustafa'nın zevcesi tarafından bir odada yatırılmış. Bu hanede hastanece tedavi ve iaşe edilmiş ve takriben beş gün mukaddem (önce) 2 nci Seyyar Hastane arabasıyla Ankara'ya gönderilmek üzere Polatlı'ya sevk olunmuştur.

Maruzat-ı anifeyi (Yukarıda anlatılanları) vesile ittihaz ederek arz-ı ihtiramat eylerim (saygılar sunarım). Efendim.

9.10.37 (9.10.1921) Doktor

İmza (Abdülkadir)

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 129

Göz No : 4

Klasör No : 1801

Dosya No : 274-A

Fihrist No : 1,

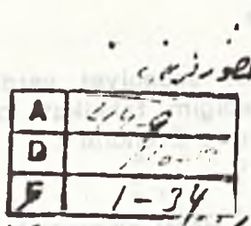

Alay Kumandanı İbrahim Beyefendi Huzurlarına

Efendim.

Bundan dört gün mukaddem (önce) Makas Karyesi' (Köyü) nden küçük ve büyük on sekiz erkek, Yunanlılar kaldırılıp Çekürler İstasyonu'na götürdükleri haberi alınmıştı. Bugün, yani pazar günü sabahtan saat bir sıralarında karye-i mezkûreden (adı geçen köyden) Kara Hasan oğlu Sait zevcesi Hatice bir ineğinin üstüne yorgan döşek sararak, yedeğinde olduğu halde beray-ı muhafaza (korunmak için) karyemize gelmiştir ve şimdi oradadır. Mezburenin (Adı geçenin) ifadesine nazaran götürdükleri kimselerden dört kişi karyelerine gelmişlerdir. Bunların birisinin ayaklarının parmaklarını kesmişlerdir ve kucağında ot yakarak sakalını, bıyıklarını, yüzünü yakmışlardır. Birisinin ellerinin parmaklarını kesmişler, diğer ikisinin de ellerini ateşle yakmışlar, mütebaki (geriye kalan) istasyonda kalanların dört tanesini kollarını ve bacaklarını ayrı ayrı keserek öldürmüşler bu ölenlerin birisi ifade veren kadının oğlu imiş, diğer on tanesinin de gelemeyecek ve hayatlarından ümit olmadığını gelenler mezbure kadına söylemiş olduklarından vuku-ı hali zat-ı âlinize arz ediyoruz. Efendim. 15 Nisan 38 (15 Nisan 1922) Yevm-i Pazar (Pazar günü)

Ve Hoca İmza(Okunamadı)	Ve Çobanoğlu Mehmet Ali	Karye-i Mezkûreden Devecioğlu İbrahim	İkizoğluKaryesi Muhtarı Koca İbrahim

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 129

Göz No : 4

Klasör No : 1801

Dosya No : 174/A

Fihrist No : 1-34

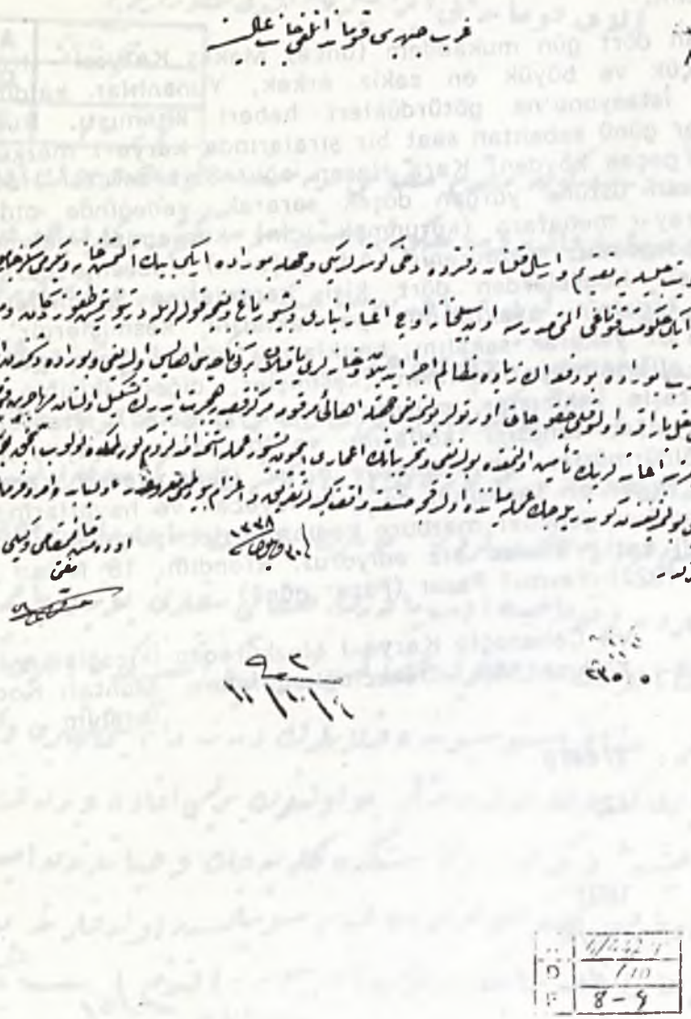

Aded : 85

Garp Cephesi Kumandanlığı Canib-i Alisine

Bu gün Vilayet-i Celile'ye takdim ve irsal kılınan (gönderilen) defterde dahi gösterildiği veçhile, burada iki bin altmış hane ve yirmi sekiz cami ve mescit, dört mektep, iki hükümet konağı, altı medrese, on sebilhane (hayrat olarak gelip geçenlerin su içmesine mahsus yer), üç aşar anbarı ve beş yüz bağ ve bahçe kuleleriyle dört yüz yetmiş dokuz dükkân ve mağaza ihrâk olunup (yakılıp), burada bu defa en ziyade mezalim icra edilen ve haneleri yakılan Bergi Nahiyesi ahalisi olduğu ve burada düşmandan iğtinam edilmiş (yağmalanmış) kabil-i nakl baraka ve oluklu çinko çatı örtüler bulunmadığı cihetle ahali-i merkume (adı geçen halk) merkez kasabaya hicret ederek teşkil olunan Muhacirin Komisyonu marifetiyle mümkün mertebe iaşelerinin temin olunmakta bulunduğu ve tahribatın imarı için beş yüz amele istihdamına (görevlendirilmesine) lüzum görülmekte olup, ancak burada usta ve yapıcı bulunmadığından gönderilecek amele meyanında (arasında) oldukça sanata vakıf kimseler tefrik ve izam buyurulması maruzdur (seçilmesi ve gönderilmesi arz olunur). Ol babda emr-ü ferman hazret-i men leh-ül emrindir (bu konuda emir sizindir).

30 Eylül 1338 (1922)

Ödemiş Kaymakam Vekili

Müftü

İmza (Hasan Fehmi)

g c k : 13

Ş : 2 23585

Şube : 2 4.10.38

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 128

Göz No : 1

Klasör No : 1816

Dosya No : 341

Fihrist No : 8-4

Belge No : 2412

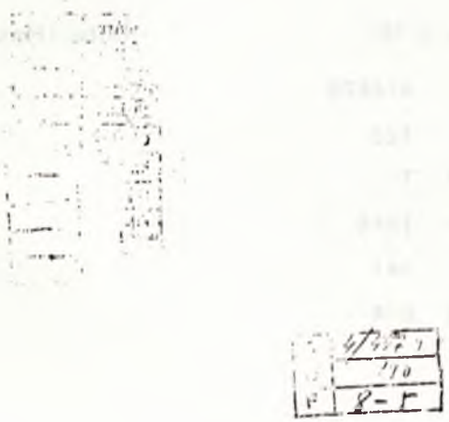

Belge No : 2412

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti

İzmir Vilayeti

Adet : 443/96

Garp Cephesi Kumandanlığı Canib-i Alisine

İstihbarat Şubesi Müdüriyeti ifadesiyle varit olan (gelen) 59/5 numaralı ve 17 Eylül 338 (17 Eylül 1922) tarihli tezkere-i âliye kumandanileri cevabıdır. Merkez vilayete merbut (bağlı) Çeşme Kazası'nın Barbaros Nahiyesi'ne muzaf (bağlı) ve İslam ile meskûn kırk haneli Zeytunlar Karyesi bozgun Yunan askerleri tarafından ihrâk edilmekle (yakılmakla) ahalisi bir şey kurtaramadan dağlara sığındıktan sonra bu karyeye mücavir (komşu) olan ve Rumlardan mürekkep sekenesi (oluşan köylülerin) Yunanlılarla beraber firar eden Perki Köyü'ne yerleştirdikleri ve esbab-ı taayyüşlerini (geçinme vasıtalarını) güçlükle tedarik etmekte oldukları ve zikrolunan Zeytunlar Karyesi'nin ihyası seksen ameleye mütevakkıf olduğu mahalli kaymakamlığından bildirilmiş ve diğer kazalardan alınacak malûmatın da alındıkça arzı mukarrer bulunmuştur (kararlaştırılmıştır). Efendim. 5 Teşrin-i evvel 1338 (5 Ekim 1922)

Mektupçu Vekili	İzmir Valisi
İmza (Kâmil)	İmza (Mustafa İzzet)

Şube : 1 6.10.38

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 128

Göz No : 1

Klasör No : 1816

Dosya No : 341

Fihrist No : 8/5

Belge No : 2413

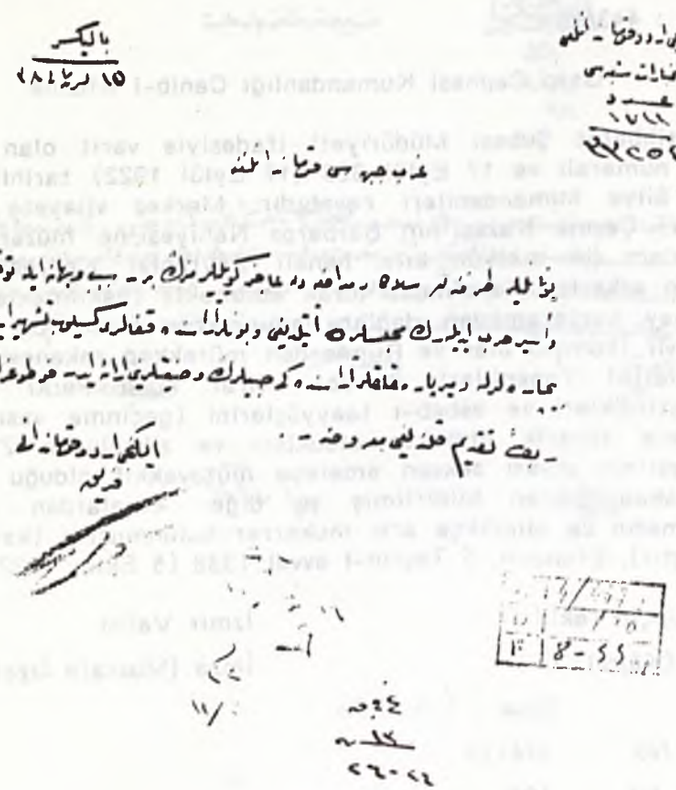

Belge No : 2413

İkinci Ordu Kumandanlığı — Balıkesir

İstihbarat Şubesi — 15 Teşrin-i sanî 38(15 Kasım 1922)

Aded : 1711/33254

Garp Cephesi Kumandanlığına

Yunanlılar tarafından silah ve müdafaadan aciz köylülerimizin birer sebep ve bahane ile tevkif ve esir-i harp edilerek mahbeslere (hapishanelere) atıldığı ve bunlar arasında kafaları kesilip teşhir edilen biçarelerle demir parmaklıklar arasındaki sabilerin (çocukların) vaziyetlerini irae eder (gösterir) fotoğrafın rabten (ilişikte) takdim kılındığı maruzdur (arz olunur).

Şube : 2 — İkinci Ordu Kumandanı

16/11/38 (16 Kasım 1922) — Ferik (Korgeneral)

G C K — İmza (Şevki)

13 : 26-26

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 128

Göz No : 1

Klasör No : 1816

Dosya No : 341

Fihrist No : 8-55

Ankara

16.11.38 (16 Kasım 1922)

28 Vürudu (Gelişi)

Garp Cephesi Kumandanlığına

16.11.38 ve 9994/1188 numaralıdır

C.5.11.38 ve 5873 şifreye.

1. Nazilli Kasabası'ndaki meskenlerin ihrâkına (yakılmasına) ve ahali-i İslamiyenin katl ve imhasına amil (neden) olup isim ve eşkâl-i sabiteleriyle işar kılınan (fotoğraflarıyla bildirilen) Yunan zabitanının garnizonda bulunmadıkları bittahkik anlaşıldığı ve bu gibilerin ketm-i hüviyet etmeleri (kimliklerini gizlemeleri) melhuz ve muhtemel bulunduğu (mümkün olduğu) arz olunur.

2. Cevaben A.C.A. (Şifre) ve Garp Cephesi K. (Komutanlığı'na) yazılmıştır.

Müdafaa-i Milliye Vekili Namına

Selâhattin

Açtım/10 evvel (10.00)

İmza (okunamadı)

Şube : 3
28.11.38

G C K
13 : 22986

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 128

Göz No : 1

Klasör No : 1816

Dosya No : 341

Fihrist No : 8-46

Belge No : 2415

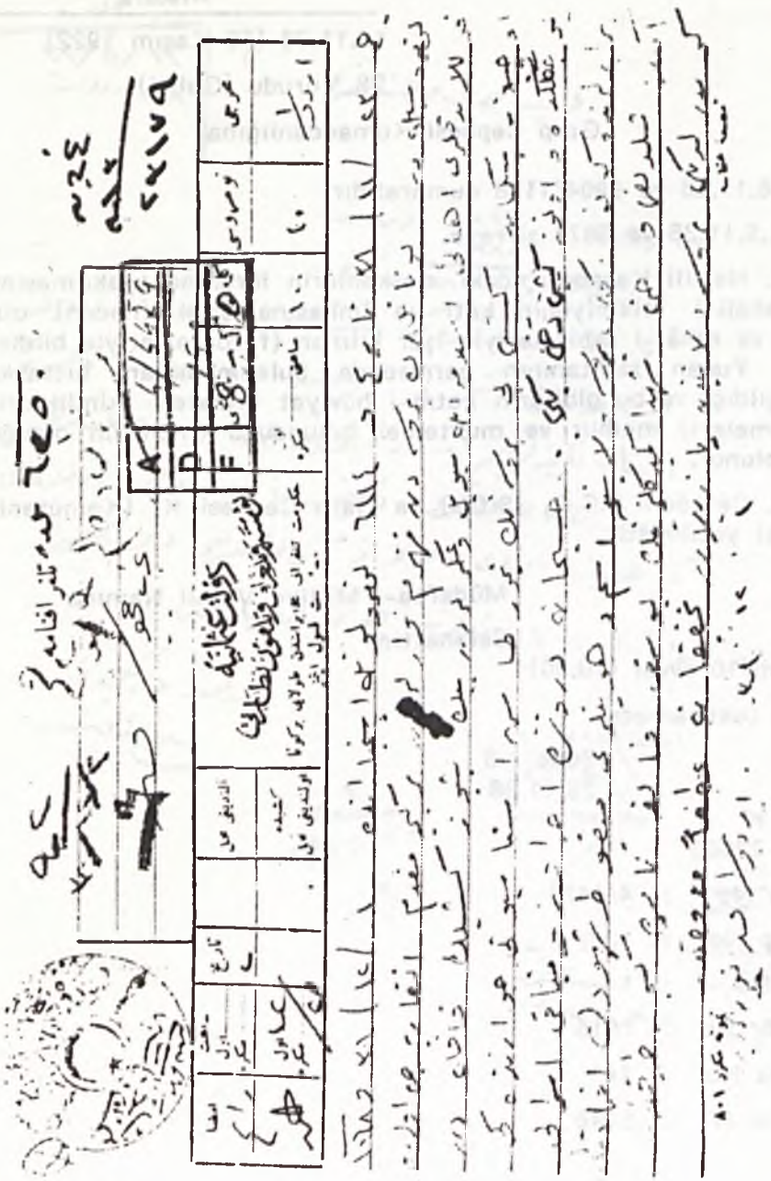

Belge No : 2415

Telgrafname

6250 Telde
GCK 13/23179

Kısım : 2 Cevap Verelim

Şube : 2 2.12.38 (1922)

Garp Cephesi K. (Komutanlığına)

Mahreci : Ordu 1 (1 nci Ordu)
Numarası : 25
Kelimesi : 100
Tarih : 2 (2 Aralık 1922)
İmza : (Rasıh)

C. 23.11.38 (1922) tarih ve 6114 numaralı tele istihbaratın 1/12/38 (1922) ve 1068 numarasıyladır. Yunanlıların Bursa'dan münhezim (bozguna uğradıkları) firarlarından bir gece mukaddem (önce) angaryacı olarak kullandıkları ahali-i İslamiye ile sivil ve askerlerden bin beş yüz kişilik kafileden üç yüz seksen kişiyi Bursa'nın Timurtaş İstasyonu civarındaki Böceklik'te ve otuz kişi dahi Yeni Hapishane derununda ihrâk (içinde yaktıkları) ve mütebaki üserayı (geri kalan esirleri) beraberlerinde götürdükleri Bursa vilayetince isim ve hüviyetleri mazbut şühudun (kaydedilmiş şahitlerin) ifadelerinden anlaşıldığı ve hatta şüheda (şehitlerin) kemiklerinin Yusuf Faik namında kimse tarafından görüldüğü Bursa vilayetinden yazılan tahkikata atfen maruzdur (dayanarak arz olunur). 1.12.38 (1922)

Ordu 1. K. (1 nci Ordu Komutanı)

Nurettin

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 128

Göz No : 1

Klasör No : 1816

Dosya No : 341

Fihrist No : 8/50

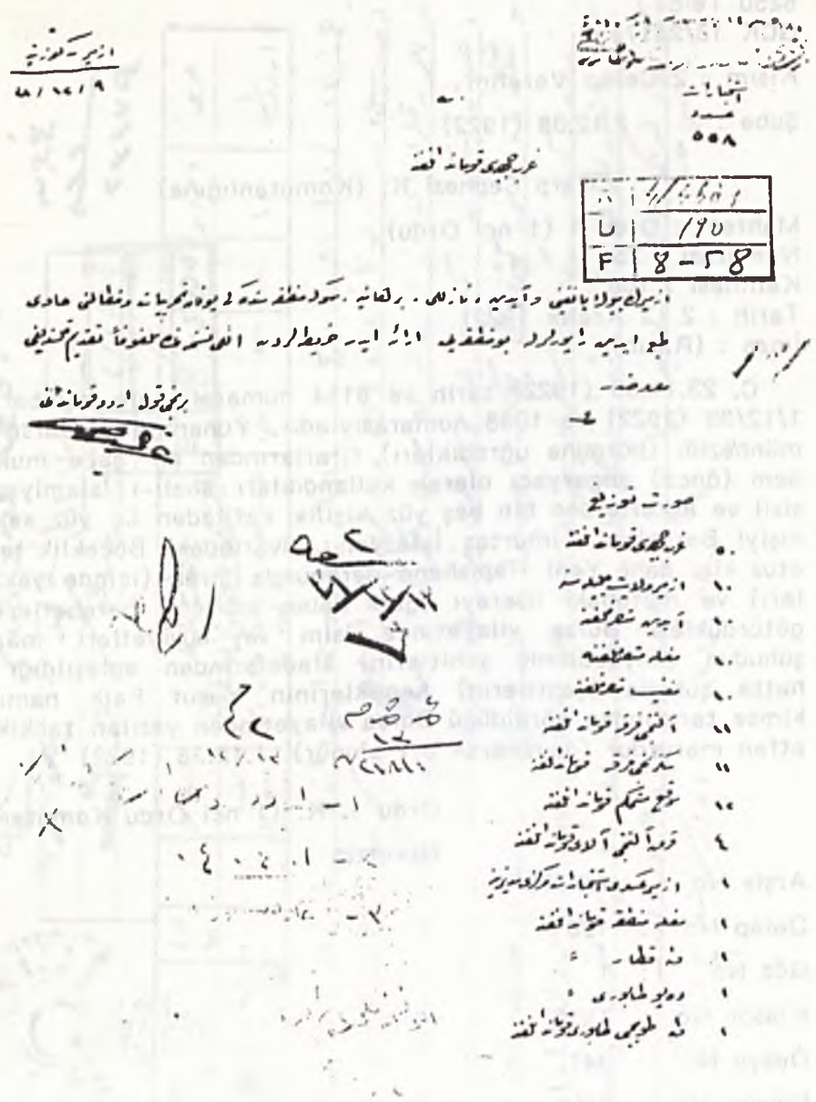

Birinci Ordu Kumandanlığı — İzmir-Göztepe

İstihbarat — 9.12.38 (9 Aralık 1922)

Aded : 558

Garp Cephesi Kumandanlığına

İzmir'in büyük yangını ve Aydın, Nazilli, Burhaniye, Söke mıntıkasındaki Yunan tahribat ve mezalimini havi (içeren) tabedilen raporlarla bu mıntıkayı irae eder (gösterir) haritalardan elli nüshanın melfufen (ilişikte) takdim kılındığı maruzdur (arz olunur).

Birinci Kolordu Kumandanı

İmza (İzettin)

Suret-i tevzii (Dağıtım Şekli)

50 Garp Cephesi Kumandanlığı'na
10 İzmir Vilayeti Celilesi'ne
10 Aydın Mutasarrıflığı'na
10 Muğla Mutasarrıflığı'na
10 Manisa Mutasarrıflığı'na
11 Altıncı Fırka Kumandanlığı'na
11 Sekizinci Fırka Kumandanlığı'na
12 Mevkii Müstahkem Kumandanlığı'na
4 Kırk Altıncı Alay Kumandanlığı'na
1 İzmir Askeri İstihbarat Merkezi Müdüriyeti'ne
1 Muğla Mıntıka Kumandanlığı'na
1 K.1 (1 nci Kolordu) Katar Kumandanlığı'na
1 Depo Taburu Kumandanlığı'na
1 K.1 (1 nci Kolordu) Topçu Tabur Kumandanlığı'na

Şube : 2
13.12.38 İmza (Erkân)

A H K
13
27817 Kısım : 2

Arşiv No : 4/4479
Dolap No : 128
Göz No : 1
Klasör No : 1816
Dosya No : 341
Fihrist No : 8/58

صورت

Suret

Saruhan Mutasarrıflığı'nın 19. Şubat. 39 (19 Şubat 1923) tarih ve 57 Numaralı Tahriratı Suretidir

22.1.39 tarih ve 19 numaralı tahrirat zeylidir (ekidir). Manisa Merkez Kazası dahilinde işgal esnasında mezalim ve fecayie iştirak eden ümera, zabitan ve efradı ber-vech-i ati (aşağıda olduğu gibi) arz olunur. Nizamiye Takip Müfreze Kumandanı Binbaşı İspire Polos, Müfreze Zabitanından Mülazım-ı evvel (Üsteğmen) Kolona, Zabit Vekili Tenotoncaki, Mülazim-ı sani (Teğmen) Ulah Yorgi, Yayaköy Jandarma Karakol Kumandanı Giritli Başçavuş Yorgi Jandarma Efradından Ozmene Enderya, İzmirli Yorgi, Yani Çobanoğlu, Tetmiri, Girit'li Ladoplu Vasil, Karoveti, Debrako Kasabalı Miço Magenhili, Kahvecioğlu Pavlo, Bucalı Minavaki.

Aslına mutabıktır. 3 Mart 339 (3 Mart 1923)

İdare-i Umumiye-i Dahiliye Mümeyyizi

Mehmet Muhsin

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 128

Göz No : 1

Klasör No : 1817

Dosya No : 345

Fihrist No : 20/86

دیوان حرب عرفی ریاستی

:	4/4479
:	200
F	20-46

صارطان لوای دفاعنده اشغال اثناسنده مظالم وجنایت اشتراک ایدن بولنان اوضابطانک اسمی یرده زیر عرضه اولنور.

۱ — حرب تعقیب قوماندانی کریدلی ایدرنلی، آیوستیا، سوردلی عکساسنده کی کرک قوماندانی معاونی آندن مولد بعده اوم حرب اتلک واشکنجه حرب تیدیک مظالمه اشتراک ایلمشدر.

۲ — الاشهر اماسیه ضابطانندن اوقوز یکی درده یکنجی حرب تیدیک، اعاشه ضابطی قسطل، خلاصه، یوزدن حرب تیدیک قتل، ضرب واشکنجه دیاره غضب ایتمک حرب تیدیک قسطلیسه اشغال یه تعیین، ضرب واشکنجه ایدیلدیکی ارزاق دعوالری طوپلاملری، خلاصه اوده کوره اهالی وتجارتی ضرب ایتمک و درد یری بره کوتمک حرب تیدیک ایقاع وهتک و مظالم ایلمشدر.

۳ — مقتضا مرکز هوالی قوماندانی باغوجیسی، ایکنجی حرب کیتیسی قره باغ، مستحفظ وظیفه سیله مشغول یوزنجی قاقتیس تابعی قوماندانی یوزنجی سماکه یاوری یوزنجی دلاوس اسیدوسی مرکز لوای تابعی ضابطانندن معلوم مثلاً مانجر دنیا مرکز لوا استیسون قوماندانی عونار دیمو، یوزباشی ضابطانندن ساعد و دولطه اوریفه بالفیه، ضرب، قصلک طلعه، یاره غضب وقیمی وه حون حرب اداره ایتمک حرب تیدیک مظالمده زیفی اولقوری بالتخلیه اعمال ایلمشلر.

۴ — صابلیه مخی سید بکلی متاغوری قطعیه، اشغال قوماندانی قاتمقام اسکیدوی، ایکنجی حرب کیتیسی اشغال اولکوسی یاوری یوزنجی ماوردو کلیبی تیدوی شهرلی افاقی اوتمیشدر. وشیخ داعشه مأموری معلوم ماکیدون آنمیری ثانی اردو قوماندانی معلوم اول تو کوردوی تانی قوماندانی وجنه تشکیلاتنه مأمور معلوم بیجاقوری، دیوان حرب ریسی قاتمقام سالیتیس دیوان حرب بازجیلری غوراغوری یوزباشی فخار تیک ترجمانیون اهالیه چوقسنه وایقاع مظالم دوهشت، دیوان حرب وزارتیک تحریفه دیاکصه اهالیسی، قتی سقیه، شهرلی اهالی اداره صلاحیه ارسال قتت وکذا ایتمک دیاره غضب حرب تیدیک مظالمی اجرا ایتمشدر.

۵ — اثنای اسیرلرنی تعقیب قوماندانی اسیارلری یوزنجی باباغولنه ایله بر قچوجه افراد، اهالیه اسکنجه واشیا اخذ وقه نامیسه تجاوز حرب تیدیک مظالمه اشتراک ایلمشدر.

۶ — قره قاچ قضاسنده دیاره اردوی اوضابطانندن قوماندانی [ب] قدیمی یوزنجی بابا یورکسی [أ] معلوم شاف حرب حولوی کریدلیدر. ۲۲۷ نجی قضا قوماندانی [ب] معلوم ثانی ماتجر دیتو یورکی یاتیلیور. آنده وه تحصیل ایتمشدر. بالواقعه ایقاعده زیفیلر. [ج] معلوم ثانی ماتجر دیتو یورکی یوسفه وه صادق متیاده بولنوردی ام تعلیم. قضاده ثانی قوماندانی قتل وقلبنی کورمشدر.

۷ — کوردوی قضاسنده کی [أ] اشغال قوماندانی معلوم رزق زمانده مملکته وقوع بولنان وجه تشکیلی اولمشدر. [ب] یورکی شاکر یوزباشی، قاتمقام علی ایلم بکی توقیف ایدوب کوردوی وقوعه اماره اشکنجه وقوعه حرب تیدیک اوریکلیک ایلمشدر. [ج] قلیلیسی اهالیدن قاچه بیدن دوری ارزاق وقوعه حرب تیدیک ایتمشدر. بو خانم اماره جنه سید یورکنه دیرلن قوه واشکنجه ایلمک ایلمشدر. [د] یورکی اهالیه معلوم اولمیان سید اماره حسب ایدوب اوجیلک ایلمشدر. قوه ایتمک ازلیغی که مقتضیه بیلی والاقوه اماره اهالیه سوق ایدوب واشکنجه دن صکره قوه ایتمک لیه بیلدیرا آلمشدر. [هـ] آوریلی اهالی یکونشه جیقاره وقه ازا وحیفا، ضرب ایدوب اوجیلک ایلمشدر. [و] معلوم کریدلی دیه که اهالیه حسب وطوزلو حولیجیلک، ضرب، یکوه قوه ایتمک الهه رضایه ده یاشلرنه قوچلی تابع استرداد وقه. دوام ایتمشدر. [ز] معلوم یورکی اوچنجی اهالی مصلوری کوتوره کونشده یکیلنه رضا دتی اولکونشه یاپدیرمیش حسب بجو سیک باشندن ایلمشدر بوراده ایتمک وجهانه ودسائط نقد وحاله درج ایتمشدر.

۸ — قوه قضاسنک یوزنجی قاقتیسی، معلوم اول باغلوی دوانی، معلوم قسطلی وتانی نیابطه سنه تابعی قوماندانی ایلمشدر.

۹ — دیرجیده یاپان ضابطانندن کیتیسی سوری والقانه کوردلکان یاپه باشه مشهور قطعیه، ازیرلی داسی جادوسه، کوردوی یانی، ازیرلی باباکه جادوشر ... عقد حکارلی بیلک دوریو مظالم ایله وقه تسلط، یاره غضب ایتمک اقوب کسمک امریاده دن عدیه لکونه تعلیه ایتمک حرب تیدیک ایقاع دهشته سابقه ایدیرلردی.

۱۰ — اقمصاد قضاسنده مخی اقاغسای یوزنجی، مرخوی قوماندانی - بیا شولو غولیولری، نقطه قوماندانی یوزنجی بابا یورکی اوچنجی زرع قوماندانی [آسی محمود]، مرخوی قوماندانی محافظه بلوکه جاوشی اسقه کیجاسی بابای اوغلی [آسی محمود] کیتیک سلاحه غضب ایلمک وقه کیجه ایقاعه واسطه اولمشدر. وسبب وه شدر. ۱۱۱ ۵ ۲۲۲

صارطان متعرفی

:	4/4479
:	200
F	20-46

Numara : 79

Divan-ı Harb-i Örfi Riyaseti'ne
(Sıkıyönetim Mahkemesi Başkanlığına)

Saruhan Livası dahilinde işgal esnasında mezalim ve fecayie iştirak eden Yunan ümera ve zabitanının esamisi ber-vech-i zir (isimleri aşağıda olduğu gibi) arz olunur.

1. Soma Takip Kumandanı Giritli Ayı Tropaki, Armostiya, Sökeli Aleksandr, Kepe Merkez Kumandanı Muavini Atinalı Molesağbercik adam darp etmek ve işkence suretiyle mezalime iştirak eylemişlerdir.

2. Alaşehir İaşe Zabitanından Otuz Birinci Fırka'ya (Tümene) mensup Sotiropulo, İaşe Zabiti Kosti, Hıralampo. Bunlardan Sotiropulo kati, darp ve işkence ve para gasp etmek suretiyle, Kosti ise ahaliyi tazyik, darp ve işkence ile bilabedel (bedelsiz) erzak ve mevaşi (hayvan) toplamak, Hıralampo da köy eşraf ve mütehayyizanını (ileri gelenlerini) darp etmek ve diri diri yere gömmek suretlerle ika-yı vahşet (vahşilik yapmışlar) ve mezalim eylemişlerdir.

3. Manisa Merkez Havali Kumandanı Bağorcis, Erkân-ı harp Binbaşı Karaçani, Müstantik (Savcı) vazifesiyle müştagil (uğraşan) Yüzbaşı, Kafkas Jandarma Kumandanı Yüzbaşı Sıfaki, Yaveri Yüzbaşı Delahos İspiros, Merkez Liva Jandarma Zabitanından Mülâzım (Teğmen) Menemenli Mancevina, Merkez Liva İstasyon Kumandanı Gonaroplo, bu ümera ve zabitana mülhak ve merbût (katılmış ve bağlanmış) on nefer yangın, darp, hetk-i ırz (ırza tecavüz), para ve gasp ve bir kısmı da son harîki (yangını) idare etmek suretleriyle bütün fecayi ve mezalimde zimethal (ilişkili) oldukları bittahkik anlaşılmıştır.

4. Salihli'de Mümessil Selânikli Metagos Kostit, İşgal Kumandanı Kaymakam İskiros, Erkân-ı harp Binbaşısı Estefa Lakiyos, Yaveri Yüzbaşı Mavrodakis Petros şehrin ihrâkını emretmişlerdir. Vesika ve İaşe Memuru Mülazım Makidon Eftimiyos, Jandarma Kumandanı Mülazım-ı evvel (Üsteğmen) Teodoros Mazakopakis, Merkez Kumandanı ve çete teşkilatına memur mülazım Piçakos, Divan-ı Harp Reisi Kaymakam Sakitas, Divan-ı harpte yazıcı Çavuş Goragos Yuvanis muhtariyetin tarsini (sağlamlaştırılması) için ahaliye cebr-i şiddet ve ika-yı mezalim ve vahşet, Divan-ı harp kararlarının tahrif ve yanlış ita edilmesi, katl-i Müslimin ve şehrin ihrâkını idare-i mahallat arasında geşt-ü güzar etmek (gezip dolaşmak) ve para gaspı suretlerle mezalimi icra etmişlerdir.

5. İnay İstasyonu'nda Nakliye Kumandanı Ispartalı Yüzbaşı Papago neferatıyla beraber kasabayı ihrâk, ahaliyi işkence ve eşya ahz ü gaspı, namusa tecavüz suretiyle mezalime iştirak eylemiştir.

6. Kırkağaç Kazası'nda Yunan ordusu ümera ve zabitanından fecayie iştirak etmiş olanların esamisi ber-vech-i zîrdir.

a. Mülazım-ısani (Teğmen) Curculos, Giritlidir. 337 senesi Kaza Jandarma Kumandanı.

b. Kıdemli Yüzbaşı Papayorgiyo, Yanyalı'dır. Atina'da tahsil etmiştir. Yalova fecayiini ikada zimethaldir.

c. Mülazım-ı sani Mancevito Yorgi; bu melun daha evvel Manisa'da bulunuyordu, Menemenlidir. Kazada Jandarma Kumandanlığı vazifesini görmüştür.

7. Gördes Kazası'ndakiler:

a. İşgal Kumandanı Mülazım Rizo, zamanında memlekette ve kurasındaki eslihanın derciyle (köylerdeki silahların toplanmasıyla) meşgul olmuştur.

b. Yorgi Manasteyodis, Kaymakam Hacı İbrahim Bey'i tevkif edip Gördes ve karye eşraflarını işkence ve darp suretleriyle on bin lirayı mütecaviz (aşkın) cebren para almıştır.

c. Kalyidis, Pehlivanın kayınpederini diri olarak defin suretiyle şehit etmiştir. Birtakım eşrafı çete besliyorsunuz diyerek darp ve işkence ve iki bin lirayı mütecaviz fidye-i necat (kurtuluş akçesi) almıştır.

d. Yorgi, ahaliden silah toplamak bahanesiyle eşrafı hapsedip üç bin lirayı mütecaviz fidye-i necat aldığı gibi Müftü, Belediye Reisi ve elli kadar eşrafı Akhisar'a sevk ile darp ve işkenceden sonra fidye-i necat beş bin lira almıştır.

e. Avridis, ahaliyi güneşe çıkararak eza ve cefa, darp ile üç bin lira fidye-i necat almıştır.

v. Mülazım Giritli Vidaki; ahaliyi hapis ve tuzlu su içirmek, darp, rüşvet fidye-i necat almak, Ramazan 38 (1922) de başlayan fecayii, tarih-i istirdada kadar (geri alınma tarihine kadar) devam ettirmiştir.

z. Mülazım Yorgi Oraklı ahali-i masumeyi günlerce güneşte beklettirmek ve tel örgüsünden yaptırdığı hapse mah-

businin ayaklarını bağlamak, buradan para istemek ve hayvan ve vesait-i nakliye ve halı derc ettirmiştir.

8. Kula kazasında Yüzbaşı Kakavani, Mülazım-ı Evvel Pangolos ve Danel ve Mülazım Kosti ve Takipanayot, Selendi Nahiyesi Kurasında icra-yı mezalim eylemişlerdir.

9. Demirci'de Yunan Zabitanından Binbaşı Susi ve neferattan Körlüklü Çavuş namışla meşhur Hacı Niko, İzmirli Vasil Çavuş, Gördesli Yani, İzmirli Yanaki Çavuşlar.... akla gelmedik bin türlü mezalim ile ırza tasallut, para gasp etmek, asıp kesmek, umur-ı adiyeden addiyle (önemsiz işlerden sayarak) her gün tatbik etmek suretlerle ika-ı vahşette müsabaka ediyorlardı (birbirleriyle yarışıyorlardı).

10. Akhisar Kazası'nda Mümessil Anagnas Pulos, Mevki Kumandanı Rifan Boxno Gopolos, Nokta Kumandanı Yüzbaşı Papayorgi, Üçüncü Fırka Kumandanı "ismi meçhul", Mevki Kumandanı Muhafaza Bölüğü Çavuşu Seferihisarlı Papasoğlu "ismi meçhul", hetk-i ırz (ırza geçmek), gasp-ı mal ve daha birçok fecayiin ikaına vasıta olmuş ve sebebiyet vermişlerdir.

22 Kanûn-u sani 339 (22 Ocak 1923)

Saruhan Mutasarrıfı

İmza (Ali)

K. : 1 K
7 : 2601

Arşiv No : 4/4479

Dolap No : 128

Göz No : 1

Klasör No : 1817

Dosya No : 345

Fihrist No : 20-46, 20-47